

ISSN : 2821-9465 (Print)

ISSN : 3027-8155 (Online)

วารสาร นครศาสตร์

EJ-NSTRU

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Education Journal of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2568 Vol. 4 No. 1 January – June 2025
Education Journal of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Education Journal of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ISSN: 2821-9465 (Print) ISSN: 3027-8155 (Online)

เจ้าของ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ที่ปรึกษา : อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชทุกฝ่าย

คณบดีคณะครุศาสตร์

รองคณบดีคณะครุศาสตร์ทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ และงานวิจัยทางด้านครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของคณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงผู้สนใจทั่วไป

2. เพื่อเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสบการณ์ และผลงานวิจัยของบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กำหนดการเผยแพร่ : ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม

บรรณาธิการ : รองศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ดร.กตัญญูตา บางโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยารัตน์ คงนาลึก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

อาจารย์ศุภชัย โชติกิจวิภาทย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูพันธ์ อรรถพลพิพัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ฝ่ายจัดการวารสาร : นางสาวสุตารัตน์ สุขบรรจง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ฝ่ายออกแบบปกวารสาร: อาจารย์ศุภชัย โชติกิจวิภาทย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทความที่ตีพิมพ์ได้รับการพิจารณาคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (double-blind review)
ลิขสิทธิ์ของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นของวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

สาส์นจากบรรณาธิการ

“วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 1 กองบรรณาธิการจึงให้ความสำคัญกับบทความทางวิชาการ บทความวิจัยที่สะท้อนผลการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ และเป็นฉบับที่วารสารกำลังเสนอขอรับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI ซึ่งตลอด 3 ปีที่ผ่านมา กองบรรณาธิการมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่จะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระและคุณค่าของบทความวิชาการและบทความวิจัย โดยมีการประชุมกองบรรณาธิการอย่างต่อเนื่องในการกำกับดูแลและสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาวารสารดังกล่าว รวมทั้งการพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องในการพิจารณาบทความลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร

กองบรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารของเราจะเป็นเวทีทางวิชาการที่จะเป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่การนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน สังคมและประเทศชาติตลอดจนเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตนวัตกรรมและการพัฒนาการศึกษาต่อไป จึงขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของวารสารฉบับนี้ และยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

(รองศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง)

บรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

สารบัญ

รหัสบทความ ชื่อบทความ

จำนวนหน้า

บทความวิชาการ (Academic article)

e1069	<p>หลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา:
เปิดโอกาสใหม่ พลิกโฉมการศึกษาไทย</p> <p><i>รมย์ชลิ บุตรกริม กิตติศักดิ์ ใจอ่อน และอารี สาริปา</i></p>	12
e1159	<p>การเรียนรู้แบบการตั้งคำถามแบบโสเครติส
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีพื้นฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน   <i>วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร เชษฐภูมิ วรรณไพศาล
และอรสิริพิมพ์ บริหารธนโชติ</i></p>	12
e1133	ปั้นเด็กประมยอนดนักอ่าน: เคล็ดลับเก้าอี้สี่ขาสู่การอ่านแบบองค์รวม <i>วรพล ศรีเทพ และเปรมพันธ์ ชูลิทธิ</i>	12

บทความวิจัย (Research article)

e1105	<p>ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5</p> <p><i>กิตติคุณ พันธุ์เสียม กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย และอัครเศ คันสนีย์วิทยกุล</i></p>	12
e1217	<p>การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนแก้งคร้อวิทยายุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีปปี้ (CIPP MODEL)   <i>ผกาสิริ ไชยคำภา พิรพล ลุนจันทา ภาณุมาส จันทร์ลำราญ สิริมา บุญเกื้อ
Hanya Zhang และลลิตาพล อาจอินทร์ปรีชาพงศ์กิจ</i></p>	12
e1236	<p>ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช   <i>เศณวี ฤกษ์มงคล ธนัฐชา รัตนพันธ์ อนุวัฒน์ จันทะ
และศุภชัย โชติกิจภาวิทย</i></p>	12
e1172	<p>ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความกล้าแสดงออก
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี</p> <p><i>นลิตา หมดเหียด และเพ็ญประภา ปริญญาล</i></p>	10

สารบัญ (ต่อ)

รหัสบทความ ชื่อบทความ

จำนวนหน้า

บทความวิจัย (Research article)

e1675	ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ธนาวดี จันทร์เพชร กิตติศักดิ์ ใจอ่อน และเสาวลักษณ์ สุธน	11
e1800	การพัฒนาระบบการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีชีวิต โมเดลในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ถนอมวรรณ ช่างทอง ธัญฐา รัตนพันธ์ และรัตนา ไกรนรา	11
e1784	ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เอกพงษ์ โสภณพลศาล วัชรกร ทองช่วย และทรงวิทย์ ฤทธิกัณฑ์	11
e1810	การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โขอาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ ณัฐนรี ทองประดับ ธวัชชัย คงนุ่ม และเศณวี ฤกษ์มงคล	11

หลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา:
เปิดโอกาสใหม่ พลิกโฉมการศึกษาไทย

Competency-Based Curriculum in Education Sandbox:
Opening New Opportunities to Transform Thai Education

Received: September 16, 2024 Revised: November 6, 2024 Accepted: November 7, 2024

รมย์ชลิ บุตรกริม^{1*} กิตติศักดิ์ ใจอ่อน² และอารี สาริปา³

Romchalee Butkrim^{1*} Kittisak Jai-on² and Aree Saripa³

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ 81000

¹ Krabi Primary Educational Service Area Office, Phk Nam, Muang Krabi, Krabi, 81000

^{2, 3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตำบลท่าजू อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

^{1, 2} Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Tha Ngio Mueang Nakhon Si Thammarat, 80280

*Corresponding Author, E-mail: romchalee.butkrim@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่หลักสูตรการศึกษาแบบเดิมยังไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะจึงเป็นแนวทางใหม่ในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและการทำงานในอนาคต โรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลักสูตรฐานสมรรถนะยังส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเอง ความคิดริเริ่ม และการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน อีกทั้งยังเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนรู้กับสถานการณ์จริงในสังคม ผลจากการนำหลักสูตรนี้ไปใช้ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายของโลกในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจึงเป็นก้าวสำคัญในการพลิกโฉมการศึกษาไทย และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาในอนาคตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : หลักสูตรฐานสมรรถนะ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และพลิกโฉมการศึกษาไทย

Abstract

Education is a foundation for human resource development. It is an important part of moving the country forward in both economic and social aspects. While the traditional curriculum is still unable to succeed, the competency-based curriculum is a new approach for educational development that focuses on students be able to developing the necessary skills for using in daily life and working in the future. Schools in education sandbox play an important role in developing and testing the competency-based curriculum by giving students the opportunity to participate in learning through action, critical thinking, and creative problem solving. The competency-based curriculum also promotes self-responsibility, initiative, and collaboration among students. It also connects the knowledge that they have learned with real situations. The results of implementing this curriculum have created significant changes in the teaching and learning process, resulting in students being ready to face the challenges of the present and future world. The development of the competency-based curriculum in schools in education sandbox is an important step in transforming Thai education and is an important foundation for sustainable future development.

Keywords : Competency-Based Curriculum, Education Sandbox and Transform Thai Education

บทนำ

ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีมีความก้าวหน้า เกิดการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นล้วนส่งผลต่อชีวิต สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและที่สำคัญ คือ ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Phanthali, 2020) การศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันสมัย โรงเรียนควรปรับวิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นสำคัญ เพื่อผลิตบุคลากรที่มีสมรรถนะหรือความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งตัวชี้วัดด้านการศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศไทยในปี 2561 มีแนวโน้มของอันดับและคะแนนที่ลดลงจากปี 2560 ทั้งด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งด้านการปรับปรุงการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (Office of the Education Council, 2020) อีกทั้ง ผลจากโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ซึ่งริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง โดย PISA ประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ โดยได้ทำการประเมินทุก 3 ปีอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาและมุ่งให้ข้อมูลแก่ระดับนโยบาย PISA เน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้

ตามหลักสูตรในโรงเรียน หรือเรียกว่า “ความฉลาดรู้” (Literacy) ใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยในประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดสอบเมื่อเดือนสิงหาคม 2565 ซึ่งมีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการประเมินจาก 279 โรงเรียน ในทุกสังกัดการศึกษา พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์และการอ่านมีแนวโน้มลดลง ส่วนด้านวิทยาศาสตร์ ถือว่าไม่เปลี่ยนแปลงทางสถิติ (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2023) และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ที่จัดโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ หรือ สทศ. ซึ่งเป็นการจัดสอบสำหรับนักเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 เพื่อวัดคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาของนักเรียนและโรงเรียน โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบในการออกแบบทดสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยในทุกสาระการเรียนรู้ต่ำกว่า 50 และมีแนวโน้มต่ำลงทุกปี (Independent Committee for Education Reform, 2019)

จากปัญหาคุณภาพผู้เรียนโดยรวม คุณภาพของผู้เรียนต่ำเกิดจากหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทั้งครูและผู้เรียน ผู้บริหารและนโยบาย หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล การบริหารจัดการทางด้านกายภาพ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก อีกทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และนโยบายและการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ต่างส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู รวมถึงรัฐและนโยบายระดับชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อครูและนักเรียนเช่นเดียวกัน คุณภาพของนักเรียนจึงมีผลมาจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างบริบทต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวผู้เรียน

การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง มีเจตคติที่ดี มีทักษะสำคัญ และมีความรู้พื้นฐาน พร้อมสำหรับการพัฒนาประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E.2560, 2017) จึงให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษา ในหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 261 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระเพื่อดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูปการศึกษา คือ คณะกรรมการอิสระเพื่อการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจำนวน 7 ประเด็น ซึ่งหนึ่งในประเด็นที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา คือ ประเด็นที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยได้กำหนดให้มี “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ขึ้น (Kongsanoh, 2023) เพื่อให้พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ทดลองใช้วิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ไม่ถูกจำกัดด้วยกฎเกณฑ์และกรอบการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ สามารถเลือกใช้นวัตกรรมได้อย่างอิสระเพื่อเพิ่มคุณภาพผู้เรียน ปรับใช้หลักสูตรได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพลิกโฉมการศึกษาไทย

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาคืออะไร

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่ปฏิบัติการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox Act B.E.2562, 2019)

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่การศึกษาที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่สำหรับการทดลองนวัตกรรมการศึกษา โดยให้อำนาจแก่สถานศึกษาในการบริหารงานได้อย่างอิสระและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีหน่วยงานส่วนกลางให้การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากรและกลไกการหนุนเสริมแก่โรงเรียนในพื้นที่อย่างเหมาะสมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของพื้นที่ (Suungkawatin and Chumphong, 2018)

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่พิเศษในการจัดการศึกษาที่เอื้อให้คนในพื้นที่และทุกภาคส่วนร่วมพลังร่วมจัดการศึกษา เรียนรู้การสร้างและใช้ นวัตกรรมศึกษาร่วมกันเพื่อตอบโจทย์ผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาของพื้นที่ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จะเป็นพื้นที่เรียนรู้ ทดลอง นำร่องระบบ กลไก นวัตกรรมบริหารจัดการ นวัตกรรมการเรียนการสอน และนวัตกรรมเชิงนโยบาย โดยผสมผสานจุดแข็งของการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 2 ทิศทาง ทั้งการปฏิรูปจากบนลงล่าง และการปฏิรูปจากล่างขึ้นบน (Sotthayakom and Prasertsang, 2019)

สรุปได้ว่า พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่พิเศษที่ได้รับการประกาศอย่างเป็นทางการเพื่อให้สถานศึกษาและองค์กรต่างๆในพื้นที่ ได้ทดลองแนวคิดและวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่นอกเหนือจากกรอบการศึกษาเดิม โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบันมากขึ้น

เหตุใดจึงต้องมีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น (2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา (3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษา และสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ (4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox Act B.E.2562, 2019) โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ต้องพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพมีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้ มีความรู้เท่าทันโลก และมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างแท้จริงสมควรกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิบัติการบริหารและการจัดการการศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมศึกษาอันเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีการขยายผลนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนและวิธีการปฏิบัติที่ดีไปใช้ในสถานศึกษาอื่น

โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศประกาศจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา นำร่องขึ้นจำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสตูล ระยอง ศรีสะเกษ เชียงใหม่ กาญจนบุรี นราธิวาส ยะลา และจังหวัดปัตตานี ในห้วงเดือน สิงหาคม - ตุลาคม 2561 ตามลำดับ เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ต่อมาได้มีประกาศให้จังหวัดชายแดนภาคใต้แยกจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทำให้ ณ ปัจจุบัน พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ กาญจนบุรี ศรีสะเกษ ระยอง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (Question thread 005 R, 2023) ต่อมาเมื่อมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอีก 11 จังหวัด เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2565 ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดกระบี่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดภูเก็ต จังหวัดแม่ฮ่องสอนจังหวัดสงขลา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสุโขทัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดอุบลราชธานี (Announcement from the office of the Prime Minister on Defining Education Sandbox, 2022) ทำให้ปัจจุบันพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีรวม 19 พื้นที่

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเปิดโอกาสใหม่ได้อย่างไร

พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.2562 (Education Sandbox Act B.E.2562, 2019) มาตรา 20 (4) นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และมาตรา 25 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการปรับเพื่อนำไปใช้ตามมาตรา 20 (4) ต้องครอบคลุมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยต้องจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาให้หลากหลาย และสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดหรือ ความสนใจของผู้เรียน และสภาพภูมิสังคม เป็นการเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อตอบโจทย์ความท้าทายของโลกในปัจจุบัน ความต้องการของประเทศและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยอาจจะใช้หรือไม่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก็ได้ และมติคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2563 เห็นชอบให้ หลักสูตรอิงสมรรถนะ เป็นหลักสูตรตามมาตรา 25 วรรคสี่ คือ สถานศึกษานำร่องที่ประสงค์จะจัดการเรียนการสอนโดยไม่ใช้หลักสูตรตามมาตรา 20 (4) หรือโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศต้องเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้แนวคิด หลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะ หรือใช้นวัตกรรม แนวคิดใหม่ ๆ ไปทดลองพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองได้ ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามมาตรา 26 สถานศึกษาหรือคณะกรรมการขับเคลื่อนของจังหวัด ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนภาคเอกชน และผู้แทนภาคประชาสังคม รวมถึงผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัด ซึ่งออกแบบโดยใช้แนวคิดการศึกษาฐานสมรรถนะ ไปลองใช้ในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยสถานศึกษาที่เข้าร่วมมีอิสระในการใช้หลักสูตร 4 ประเภท ดังนี้ (Education Sandbox, 2020)

หลักสูตรประเภทที่ 1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการปรับและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เป็นหลักสูตรตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเห็นชอบให้มีการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามมาตรา 20 (4)

ทั้งนี้หลักสูตรที่ปรับใช้ดังกล่าวจะต้องครอบคลุมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจะต้องมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและสภาพภูมิสังคม รวมทั้งมีกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

หลักสูตรประเภทที่ 2 หลักสูตรที่ปรับเพิ่มเติมจากหลักสูตรที่คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาให้ความเห็นชอบไปแล้ว เป็นหลักสูตรตามมาตรา 25 วรรคสอง ที่สถานศึกษานำร่องต้องการปรับ เพิ่มเติมจากหลักสูตรตามประเภทที่ 1 ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามมาตรา 20 (4)

หลักสูตรประเภทที่ 3 หลักสูตรอื่น ๆ ที่สถานศึกษานำร่องประสงค์จะจัดการเรียนการสอน โดยไม่ใช้หลักสูตรตามมาตรา 20 (4) เป็นหลักสูตรตามมาตรา 25 วรรคสี่ ซึ่งคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2563 มีมติเห็นชอบให้สถานศึกษานำร่องสามารถประยุกต์ใช้แนวคิด หลักการของหลักสูตรอิงสมรรถนะหรือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ หรือใช้นวัตกรรมหรือแนวคิดใหม่ๆ ไปทดลองพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองได้ รวมทั้งสถานศึกษานำร่องสามารถปรับการจัดการเรียน การสอนและวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรดังกล่าว

หลักสูตรประเภทที่ 4 หลักสูตรต่างประเทศ เป็นหลักสูตรตามมาตรา 25 วรรคสี่ ที่สถานศึกษานำร่องประสงค์จะจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศจะต้องเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องความสำเร็จของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับใช้หลักสูตรที่เหมาะสม หลักสูตรประเภทที่ 3 ซึ่งก็คือหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นทางเลือกที่ควรพิจารณาอย่างยิ่งสำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เนื่องจากเน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน แทนการมุ่งเน้นเพียงการเรียนรู้ทางทฤษฎี สอดคล้องกับความต้องการของโลกปัจจุบัน ยืดหยุ่นและหลากหลาย ลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

หลักสูตรฐานสมรรถนะคืออะไร

หลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ หลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในการด้านต่างๆ ตามที่ต้องการ เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติ และค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคต หลักสูตรนี้มีโครงสร้างแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น ทักษะและความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในการระดับต่อไป (Buasri, 1992 as cited in Office of the Education Council, 2024)

หลักสูตรฐานสมรรถนะ หมายถึง หลักสูตรที่เน้นส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในการปรับใช้ องค์ความรู้ที่หลากหลายในสถานการณ์จริง ออกแบบกลยุทธ์และแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยพลิกแพลง และอย่างยืดหยุ่นในระยะยาว ตลอดจนมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับเปลี่ยนเส้นทางชีวิตให้สอดคล้องกับ ความผันผวนของโลกและความก้าวหน้าทางวิทยาการได้ (Noola, 2022)

หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) จะกำหนดมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) ขึ้นเป็นสมรรถนะขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ สมรรถนะที่กำหนดให้ผู้เรียน โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ (1) สมรรถนะหลักที่เรียกว่า Core Competency เป็นสมรรถนะที่เรียกว่า สมรรถนะข้ามวิชาหรือคร่อมวิชา คือ เป็นสมรรถนะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้น แก่ผู้เรียนได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น สมรรถนะในลักษณะนี้ กล่าวอย่างง่าย ๆ ได้ว่า เป็นสมรรถนะที่มีลักษณะ “Content-free” คือ ไม่เกาะติดเนื้อหา หรือไม่ขึ้นกับเนื้อหา เพียงแต่ว่าบางสมรรถนะ อาจพัฒนาได้ดีกว่ากับเนื้อหาบางเนื้อหา ตัวอย่างสมรรถนะประเภทนี้ เช่น สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง สมรรถนะทักษะ ชีวิต ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ สามารถใช้เนื้อหาสาระใด ๆ ก็ได้ในการพัฒนา (2) สมรรถนะเฉพาะ หรือ Specific Competency เป็นสมรรถนะเฉพาะวิชา/ สาขาวิชา ซึ่งจำเป็นสำหรับวิชานั้น ๆ เช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย จะมีสมรรถนะเฉพาะของวิชา เช่น สมรรถนะด้านหลักภาษา สมรรถนะด้านการประพันธ์ การเขียน กลอน โคลง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา มีสมรรถนะด้านการวาดภาพ การปั้นการประดิษฐ์ เป็นต้น สาระวิชาต่าง ๆ จะมีสมรรถนะเฉพาะวิชาของตน ซึ่งมีลักษณะเป็น “ทักษะ” (Skill) หากผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ จนสามารถใช้งานได้ และพัฒนาให้ใช้ได้จนทำได้อย่างดี คล่องแคล่ว ชำนาญขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะ นั้นในการทำงานและในสถานการณ์ที่หลากหลาย ทักษะนั้นก็จะพัฒนาเป็นสมรรถนะสมรรถนะทั้ง 2 ประเภท ไม่ว่าจะเป็นสมรรถนะหลัก หรือสมรรถนะเฉพาะ ต่างก็มีระดับตั้งแต่ง่ายไปยาก ซึ่งหลักสูตรจะต้องกำหนดให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไต่ระดับ ไปตามระดับความสามารถของตน (Khammanee, 2019)

ลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรที่ยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะมีการกำหนดเกณฑ์ ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ หลักสูตร ที่เรียกว่าหลักสูตรเกณฑ์ ความสามารถจัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะ และความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้ หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมี ความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะความสามารถเจตคติและค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคต หลักสูตรนี้มีโครงสร้างให้เห็นถึงเกณฑ์ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษา และในแต่ละระดับขั้นทักษะ และความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับ เป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนทักษะ และความสามารถในระดับต่อไป (Buasri, 1992 as cited in Office of the Education Council, 2024)

สรุปได้ว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรที่ยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก มุ่งเน้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถหรือสมรรถนะในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในสถานการณ์ จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ได้เน้นเพียงแค่การให้ความรู้ในเชิงทฤษฎี แต่จะเน้นการฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถ นำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานในชีวิตจริง

ทำไมต้องเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ

จากที่กล่าวไว้ในบทนำ เมื่อพิจารณาจากทั้งผลจากโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) คุณภาพของผู้เรียนในประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำ ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่มีไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ผลจากการจัดการศึกษาทั้งในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผล มีข้อค้นพบว่า แม้จะผู้เรียนจำนวนหนึ่งประสบความสำเร็จ มีคุณลักษณะเป็นที่น่าพอใจ แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาจำนวนมาก แต่ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ขาดความสมดุล เน้นทางด้านสติปัญญาความรู้ แต่ขาดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ มีความรู้แต่ปฏิบัติตามสิ่งที่ไม่ได้ เรียนรู้โดยจดจำความรู้ เข้าใจในระดับผิวเผิน ไม่รู้สึก ไม่รู้จริง ทำให้ไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ไม่เชี่ยวชาญ ไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้ศักยภาพและความถนัดของตน เรียนเพื่อสอบ ไม่ได้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ไม่เห็นคุณค่าของการเรียน (Independent Committee for Education Reform, 2019) จากปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในระดับนานาชาติ หลายประเทศประสบปัญหาเรื่องคุณภาพของผู้เรียน จึงได้ให้ความสนใจในการปฏิรูปหลักสูตร โดยให้ความสำคัญกับหลักสูตรฐานสมรรถนะและการกำหนดเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียนที่ชัดเจน โดยการกำหนดเป็นทักษะและสมรรถนะสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในโลกยุคใหม่ เช่น สาธารณรัฐเคนยา สาธารณรัฐรวันดา รัฐ Alberta ประเทศแคนาดา รัฐ New York ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐคูเวต สาธารณรัฐโปรตุเกส สาธารณรัฐเอสโตเนีย ประเทศแทนซาเนีย โดยจะยกตัวอย่างผลของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ดังนี้

Kimario and Otieno (2022) ได้ศึกษาผลของหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน: การศึกษาโรงเรียนมัธยมในสภาเทศบาลเมืองอารูซา ประเทศแทนซาเนีย จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของหลักสูตรฐานสมรรถนะต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับดำเนินการตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพในวัตถุประสงค์ในการประเมินการดำเนินการของหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสภาเมืองอารูซา ผลการวิจัยนี้เผยให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินการหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนที่นำการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและแรงจูงใจมาสู่ผู้เรียนในความปรารถนาที่จะเรียนรู้และกระหายความรู้ เห็นได้ชัดว่าสิ่งนี้ได้รับการประเมินในการดำเนินการหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยใช้แนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งนักเรียนสามารถสำรวจมุมมองโลกของตนเองและความสามารถหลายอย่างที่ย่อนอยู่ทั้งหมด นอกจากนี้ การศึกษาสรุปว่า ผลกระทบของหลักสูตรฐานสมรรถนะถูกมองว่าเป็นผลลัพธ์ของการดำเนินการในพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้เรียนได้เรียนหลักสูตรฐานสมรรถนะในขณะที่อยู่ในโรงเรียน พวกเขาสามารถใช้ทักษะต่างๆ สำหรับการพัฒนาบุคคลและชุมชนหลังการศึกษา

Muchira et al. (2023) ศึกษาการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (CBC) ในเคนยา: ความท้าทายและบทเรียนจากเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา โดยงานวิจัยนี้เป็นการตรวจสอบลักษณะ การตรากฎหมาย และการประเมินแบบจำลองหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ เพื่อเน้นบทเรียนและกลยุทธ์ที่เคนยาสามารถใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินการหลักสูตรฐานสมรรถนะ การทบทวนขอบเขตของฐานข้อมูลต่าง ๆ ได้ดำเนินการเพื่อค้นหาบทความที่ผ่านการตรวจสอบโดยเพื่อนซึ่งบันทึกหลักฐานเชิงประจักษ์ ในการดำเนินการและประเมินแบบจำลองการศึกษาหลักสูตรฐานสมรรถนะในสหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และเคนยา นักวิจัยจากแต่ละประเทศได้คัดกรอง ดึงข้อมูล และประเมินบันทึกโดยใช้มาตราส่วนการให้คะแนนคุณภาพที่กำหนดเองตามรายการรายงานที่ต้องการสำหรับการตรวจสอบอย่างเป็นระบบและรายการตรวจสอบส่วนขยาย

การวิเคราะห์เมตาสำหรับการตรวจสอบขอบเขต หลักฐานจากสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ พบว่า การนำหลักฐานสมรรถนะ ไปใช้ส่งผลให้ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การรับรู้ความสามารถในตนเอง และความเป็นอิสระในผู้เรียนดีขึ้น

กระทู้ถามที่ 005 ร. ในราชกิจจานุเบกษา (Question thread 005 R., 2023, p. 53-54) เรื่องขอทราบผลการประเมินการดำเนินงาน การบริหารจัดการ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เรียนว่า สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้ศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนสถานศึกษา จะเข้าร่วมเป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และหลังเข้าร่วมเป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ในช่วง 1 ปีแรกของการดำเนินการ ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดระยอง โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านเจตคติ (Attitude) ได้ใช้เครื่องมือผังกราฟฟิก (Graphic Organizer) มีการวัดและประเมินผลนักเรียน จำนวน 175 คน ส่วนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ใช้การวิเคราะห์เชิงถดถอย (Regression Analysis) จากข้อมูลคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำร่องพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนจำนวน 40,244 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,000 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 54 แห่ง และสถานศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสถานศึกษานำร่องอีก 946 แห่ง ผลการศึกษาวិจัย พบว่า เจตคติด้านแรงจูงใจในการเรียน (Learning Motivation) ของผู้เรียน ภายหลังสถานศึกษาเข้าร่วมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในทางบวก นักเรียนมีความสุขในการมาเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น สำหรับเจตคติทางปัญญา (Intellectual Attitude) นักเรียนกลุ่มอ่อนมีความเข้าใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสาเหตุที่สำคัญ คือครูเปลี่ยนวิธีการสอน โดยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น มีวิธีการสอน รูปแบบใหม่โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถออกแบบผลงานได้เอง ด้านผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ และทักษะยังไม่พบความเปลี่ยนแปลงทั้งก่อนและหลังเข้าร่วม เป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเกิดจากผลลัพธ์ด้านความรู้ และทักษะต้องใช้ระยะเวลาจึงจะเห็นการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติจริง ที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงจะเห็นได้ชัดเจน ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 3 ปี และจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนต้องใช้เวลาอย่างน้อย 5 ปี นอกจากนี้ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่างผู้เรียนในสถานศึกษานำร่องและผู้เรียนในสถานศึกษาที่ไม่ได้เข้าเป็นสถานศึกษานำร่อง โดยใช้วิธีการลงพื้นที่ติดตามการบริหาร และการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ที่ให้อิสระในการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ และผู้เรียน มีความสนใจต่อกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning

จากผลที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า หลักฐานสมรรถนะเป็นแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งนักเรียนสามารถสำรวจมุมมองโลกของตนเองและความสามารถหลายอย่างที่ชอบอยู่ทั้งหมด มีการรับรู้ความสามารถในตนเอง ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาดีขึ้น มีเจตคติด้านแรงจูงใจในการเรียน มีความสุขในการมาเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนมาก

หลักสูตรฐานสมรรถนะ พลิกโฉมการศึกษาไทย

จากที่กล่าวมาตั้งแต่ต้น กล่าวได้ว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ได้รับการพิจารณาว่าเป็นหนึ่งในแนวทางที่สำคัญในการพลิกโฉมการศึกษาไทย เนื่องจากมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตและการทำงานของผู้เรียนในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการนำแนวคิดนี้เข้ามาปรับใช้สามารถพลิกโฉมระบบการศึกษาไทยในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

1. เปลี่ยนจากการท่องจำสู่การปฏิบัติ หลักสูตรฐานสมรรถนะเน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาจริง ซึ่งต่างจากระบบการศึกษาที่เน้นการท่องจำเพื่อสอบผ่าน การมุ่งเน้นที่สมรรถนะทำให้ผู้เรียนมีทักษะที่สามารถใช้งานได้จริงในชีวิตและการทำงาน

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเฉพาะบุคคล การศึกษาตามหลักสูตรฐานสมรรถนะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ในแนวทางและความเร็วของตนเอง การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับความสนใจและความสามารถเฉพาะบุคคล จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

3. เน้นทักษะในชีวิตจริงและทักษะศตวรรษที่ 21 หลักสูตรนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสาร ซึ่งมีความสำคัญในการปรับตัวกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

4. การประเมินผลตามสมรรถนะ การประเมินผลในระบบนี้ไม่ได้เน้นแค่การทดสอบเชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นการประเมินจากการปฏิบัติงานจริง เช่น การทำโครงการ การนำเสนอผลงาน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การประเมินผลลัพธ์ที่สามารถวัดผลได้จริงจะทำให้การศึกษาไทยมีความน่าเชื่อถือและยกระดับมาตรฐานของผู้เรียนให้สูงขึ้น

5. สร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ หลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ของตนเอง

ทั้งนี้ การพลิกโฉมการศึกษาไทย ก็คือการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพลิกโฉมนี้ไม่เพียงแต่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน แต่ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และการเตรียมครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน การพลิกโฉมการศึกษาไทยมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะทั้งด้านทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการดำรงชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรฐานสมรรถนะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ โดยเตรียมความพร้อมการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ ควรศึกษาบริบทและเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรที่เอื้อต่อการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ ร่างหลักสูตรฐานสมรรถนะและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฐานสมรรถนะศึกษาบริบทของสถานศึกษา นำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้การวางแผนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับครูผู้สอน ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ทั้งนี้ เพราะการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้นั้นเป็นการนำไปปฏิบัติกับผู้เรียนจะต้องมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีความหลากหลาย และประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะกำหนดเกณฑ์การประเมินหลักสูตรให้เป็นที่ยอมรับและผ่านความเห็นชอบจากทุกภาคส่วนที่สะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนตามสภาพจริง การประเมินหลักสูตรเป็นประจำทุกปี และกำหนดให้เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เกณฑ์การประเมินหลักสูตรต้องมีองค์ประกอบที่ครบถ้วน มีวิธีการประเมินที่หลากหลาย และได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษา

บทสรุป

หลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เป็นก้าวสำคัญในการพลิกโฉมการศึกษาไทย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 แทนที่จะเน้นการท่องจำเนื้อหาวิชาแบบเดิม ๆ หลักสูตรนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบปฏิบัติการและการแก้ปัญหาจริง การประเมินผลจะมุ่งเน้นที่ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในโลกปัจจุบัน นอกจากนี้ หลักสูตรฐานสมรรถนะยังส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทางการศึกษา ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักสูตรนี้มาใช้ในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษายังช่วยสร้างความหลากหลายในแนวทางการเรียนรู้ ทำให้การศึกษาไทยเกิดความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจึงเป็นการเปิดโอกาสใหม่ของโรงเรียนในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ มีอิสระในการที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะอย่างแท้จริง โรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง ผ่านการพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 (มาตรา 5) เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและเป้าหมายการจัดการศึกษาของพื้นที่นวัตกรรมตามหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกที่คณะกรรมการขับเคลื่อนกำหนด ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนชุมชนและสถานศึกษา ความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษา นวัตกรรมการศึกษาที่สถานศึกษาเลือกใช้ จึงจะส่งผลให้การศึกษาไทยมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

References

- Announcement from the office of the Prime Minister on Defining Education Sandbox.
(2022, December 20). *Thai Government Gazette*. Volume 139 Special part 296 D. p.8.
(in Thai)
- Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560. (2017, April 6). *Thai Government Gazette*.
Volume 134 Part 40 A. pp. 1-90. (in Thai)
- Education Sandbox. (2020, December 3). *Independence of pilot educational institutions in the use of the curriculum under the Education Sandbox Act B.E. 2562*. Education Sandbox. <https://www.edusandbox.com/independence-of-school/> (in Thai)
- Education Sandbox Act B.E. 2562. (2019, April 30). *Thai Government Gazette*, Volume 136 Part 56 A. pp. 102-120. https://elibrary.ksp.or.th/doc_num.php?explnum_id=5449 (in Thai)
- Independent Committee for Education Reform. (2019). *Specific report number 12 Competency-Based Curriculum and Instruction*. Bangkok: Office of the Independent Committee for Education Reform. Retrieved from (in Thai)
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2023, December 6). *Press release on PISA 2022*. PTSA Thailand. <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/> (in Thai)

- Khammanee, T. (2019). 10 Core competency raise smart Thai children, live happily, have high abilities and care about society. In Secretariat Office of the Teachers' Council of Thailand (Ed), *Teacher's Day souvenir 2019*. (pp. 48 - 51). Bangkok: Secretariat Office of the Teachers' Council of Thailand. <http://portal.psclib.com/ksp/ebooks/0208.pdf> (in Thai)
- Kimario, T. T. & Otieno, K. O. (2022). Effects of Competency - Based Curriculum on Students' Education Achievement: A Study of Secondary Schools in Arusha City Council, Tanzania. *Journal of Research Innovation and Implications in Education*, 6(1), 201 – 210. retrieved from <https://jrjiejournal.com/effects-of-competency-based-curriculum-on-students-education-achievement-a-study-of-secondary-schools-in-arusha-city-council-tanzania/>
- Kongsanoh, S. (2023, December). *Education Sandbox*. Roiruengmeunghai Program. Parliament Radio Station. <https://prt.parliament.go.th/server/api/core/bitstreams/97b1303a-dcc2-4660-8c94-7496cdf35c7d/content> (in Thai)
- Muchira, J. M., Morris, R. J., Wawire, B. A., & Oh, C. (2023). Implementing Competency Based Curriculum (CBC) in Kenya: Challenges and Lessons from South Korea and USA. *Journal of Education and Learning*, 12(3), 61-77. <https://doi.org/10.5539/jel.v12n3p62>
- Noola, C. (2022, January 17). *Competency-Based Curriculum is not paper, But it's a culture*. Equitable Education Fund. <https://www.eef.or.th/teaching-learning-and-assessing-21st-century-skills/> (in Thai)
- Office of the Education Council. (2020). *Thai education situation 2018/2019 Educational reform in the digital age*. Nonthaburi: Parbpim Company Limited. (in Thai)
- _____. (2024). *Report on the study of the process and results of Competency-Based Curriculum and Instruction*. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)
- Phanthali, P. (2020). Social Changes in the 21st Century. *Buddhism in Mekong Region Journal*, 3(2), 44–55. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/bmrj/article/view/251411> (in Thai)
- Question thread 005 R. (2023, March 20). *Thai Government Gazette*, Volume no.140 Special part 66 d, pp. 51-55. Retrieved from <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/140D066S00000000005100.pdf> (in Thai)
- Sotthayakom, P., & Prasertsang, K. (2019, July 18). *6 minutes for knowing Education Sandbox, Video clip presented to the Basic Education Committee*. Education Sandbox. <https://www.edusandbox.com/video-educationalinnovation/> (in Thai)
- Suungkawatin, S. J. & Chumphong, C. (2018, August 21). *Independent schools in Education Sandbox*. Matichon online. https://www.matichon.co.th/columnists/news_1092807 (in Thai)

การเรียนรู้แบบการตั้งคำถามแบบโสเครตีสเพื่อส่งเสริม
ความเป็นพลเมืองดีพื้นฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน
Socratic Questioning Learning for Promoting Active Citizen
Base on Sustainable Economics

Received: October 24, 2024

Revised: December 8, 2024

Accepted: December 13, 2024

วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร¹ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล^{2*} และ อรสิริพิมพ์ บริหารธนโชติ³
Varintorn Siripongnapat¹ Chetthapoom Wannapaisan^{2*} and Onsiripim Borihantanachot³

^{1,2} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200

^{1,2} Faculty of Education, Chiang Mai University, Suthep, Mueang Chiang Mai, Chiang Mai, 50200

³ โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม ตำบลยุ้ว อำเภอสันป่าตอง เชียงใหม่ 50120

³ Sanpatong Wittayakom School, Yuwa, Sanpatong, Chiang Mai, Thailand, 50120

*Corresponding Author, E-mail: chetthapoom.w@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

พลเมืองดีพื้นฐานเศรษฐศาสตร์อย่างยั่งยืน คือ บุคคลที่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างครบถ้วน มีความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการกระทำของตนเองที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้สิทธิ์ของตนในการเลือกทางที่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน ทั้งด้านการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการวิจารณ์เพื่อปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้พลเมืองกลุ่มนี้ยังใช้หลักเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นเพื่อตามหาทางออกที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม กระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีพื้นฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย 1) การสร้างความสนใจในประเด็นต่าง ๆ 2) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน 3) การวิเคราะห์และประเมินผล และ 4) การสังเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้ถูกออกแบบให้เชื่อมโยงกับการตั้งคำถามแบบโสเครตีสในทุกขั้นตอน ซึ่งการตั้งคำถามแบบโสเครตีสช่วยสร้างพลเมืองสิ่งแวดล้อมโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความตระหนักรู้ด้านจริยธรรม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเชิงวิพากษ์ สำรวจความเข้าใจของตนเอง และตั้งคำถามต่อประเด็นที่ซับซ้อน อีกทั้งยังส่งเสริมการสนทนาอย่างเปิดเผยและลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับการตัดสินใจทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนจะได้รับโอกาสในการพัฒนามุมมองที่หลากหลายและค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : พลเมืองดีพื้นฐาน เศรษฐศาสตร์ยั่งยืน และการตั้งคำถามแบบโสเครตีส

Abstract

Active citizen base on sustainable economics is an individual who can fully perform their duties and take responsibility for the environmental impacts of their actions. They exercise their rights in ways that benefit the public, both in terms of education related to nature and the environment, as well as in providing critiques to protect natural resources, which directly affect the livelihoods dependent on them. Additionally, these citizens use economic principles as key mechanisms to explain social phenomena, seeking solutions that align with the specific social context. The learning process aimed at promoting sustainably economically aware citizenship consists of: 1) Engagement, 2) Exploration, 3) Explanation, and 4) Elaboration & Evaluation, Socratic questioning helps build environmental citizenship by encouraging learners to develop ethical awareness, critical thinking, decision-making, and creative dialogue skills, which are essential qualities for addressing today's environmental issues. This learning process is designed to incorporate Socratic questioning at every step, encouraging learners to think critically, examine their understanding, and pose questions about complex issues. Furthermore, it promotes open and in-depth discussions that lead to a deeper analysis of economic decision-making and its environmental impact. Learners are provided opportunities to develop diverse perspectives and find sustainable solutions through reasoned inquiry and responses that anticipate empirical outcomes.

Keywords: Active Citizen, Sustainable Economics and Socratic Questioning

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ระบุทิศทางการพัฒนาประเทศไว้ว่า ตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทย ในส่วนของความ “ยั่งยืน” คือ การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่อยู่บนหลักการใช้การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติ จนเกินพอดีไม่สร้างมลภาวะ การผลิตและการบริโภค เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น (National Strategy 2018-2037, 2018) เช่นเดียวกับที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ที่ได้กำหนดทิศทางของแผนการพัฒนาฯ ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ ได้ โดยสอดคล้องกับ แนวคิดหลักคือ การมุ่งส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว รักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการ และการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (The 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027), 2022)

สภาพปัญหาของประเทศไทย จากสถานการณ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม จากปี 2023 ถึงปี 2024 พบว่า ผืนป่าของไทยลดลงมากที่สุดในรอบ 10 ปี มีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ถึง 317,819.20 ไร่ สาเหตุหลัก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use Change) จากพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยการขยายตัวของพืชเศรษฐกิจที่เป็นสินค้าโภคภัณฑ์เพื่อการส่งออก เป็นการเปลี่ยนป่าอย่างถาวร

เพื่อการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ รวมถึงการเกษตร เหมือนแร่ หรือการผลิตน้ำมันและก๊าซ การขยายตัวของเมือง เป็นการเปลี่ยนพื้นที่ป่าไปเป็นพื้นที่อยู่อาศัยถาวรเพื่อใช้ในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ เป็นพื้นที่ชุมชนหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือเกิดจากปัญหาไฟป่าที่มีความรุนแรงขึ้น (Forest Fire) กล่าวคือ สาเหตุหลักมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์มากกว่าสาเหตุทางธรรมชาติ ผลกระทบที่ตามมาคือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) (Seub Nakhasathien Foundation, 2024) วิธีแก้ปัญหาคือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เคยผ่านมามีได้รับการพิสูจน์แล้วว่าไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งการรณรงค์ การปลูกป่า การตัดแยกขยะ และมีแนวโน้มที่จะเกินความควบคุมถึงพลังความรุนแรงที่กำลังเคลื่อนตัวของกระบวนการที่นำไปสู่การปล่อยก๊าซคาร์บอนอย่างต่อเนื่อง แทนที่จะเน้นการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (Horne et al., 2016) เห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปในทิศทางที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

การเรียนการสอนสังคมศึกษานั้น จุดมุ่งหมายสำคัญนอกเหนือจากความรู้คือ การฝึกคิด การแก้ปัญหา การสอนความคิดรวบยอด หลักการ และทฤษฎี เพื่อให้สามารถไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในฐานะเป็นพลเมืองดี หรือเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของสังคมโลก ความท้าทายในการพัฒนาทักษะอนาคตของผู้เรียนได้ส่งผลให้มีการปรับระบบนิเวศการเรียนรู้ใหม่ที่เปลี่ยนห้องเรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้และพื้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบสอดคล้องกับวิถีการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ โดยเป้าหมายของการสอนสังคมศึกษาคือการเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในวิถีใหม่เพื่อส่งเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาชีวิตและความสามารถในการทำงานอย่างมีคุณธรรมที่คำนึงถึงสังคมวิถีเขียว (Green Society) การสร้างจิตสำนึกร่วมให้พลเมืองโลกมีความตระหนักต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม การปฏิรูปการสอนและทักษะอนาคต ซึ่งสาระการเรียนรู้จึงต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนในอนาคต (Mangkhang, 2022) การสอนสังคมศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้ ที่มีความเข้าใจและแสวงหาแนวทางที่จะหาทางป้องกันปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของภาวะเชิงลบที่เกิดจากกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจความเป็นไปของสังคม การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนทางด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีรากฐานจากการตัดสินใจทางเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องสำคัญที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะที่ดีของคนในสังคม เป็นความจำเป็นของการเป็นพลเมืองที่ดีในการตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าใจและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการเลือกอุปโภค บริโภค รวมถึงการเป็นผู้ประกอบการที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม (Sangwanglao, 20)

การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันคือการเรียนรู้เชิงรุก (Active leaning) เน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์พิจารณามากกว่าการรับข้อมูลเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยการตั้งคำถามจึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้และการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การตั้งคำถามช่วยให้เราค้นหาความรู้เพิ่มเติม สร้างแนวคิดใหม่ ๆ และตรวจสอบข้อเท็จจริง นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ โดยการตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่การค้นพบคำตอบที่มีคุณค่าและเกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังศึกษา (Sayer, 2010) การตั้งคำถามจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่มีคุณสมบัติในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองแก่ผู้เรียน การเสริมสร้างคุณลักษณะพลเมืองต้นรู้ของผู้เรียนโดยการตั้งคำถามแบบโสเครติส เป็นอีกหนึ่งวิธีการในการพัฒนา กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองต้นรู้ โดยเน้นกระบวนการถามตอบด้วยประเด็นที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และเรียนรู้จากการตอบคำถามจะเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองต้นรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(Siripongnapat, 2023) สอดคล้องกับงานของ Littig (2004) ที่อธิบายไว้ว่าการตั้งคำถามแบบโสเครติสสามารถสร้างความตระหนักรู้ทางจริยธรรม (Ethical Awareness) การตั้งคำถามแบบโสเครติสกระตุ้นให้ผู้เรียนสำรวจความเชื่อและค่านิยมของตนเอง โดยไม่มุ่งไปที่การให้คำตอบที่ถูกหรือผิด แต่สนับสนุนการคิดอย่างลึกซึ้งและมีเหตุผล และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในปัญหาสิ่งแวดล้อม (Active Engagement in Environmental Issues) การตั้งคำถามช่วยเปิดมุมมองให้ผู้เรียนเห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความซับซ้อน การสนทนาในกลุ่มที่ใช้วิธีนี้จะช่วยให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เข้าใจข้อเท็จจริง และพัฒนาความสามารถในการหาทางออกที่เหมาะสม ซึ่งเป็นจุดหมายสำคัญของการเป็นพลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน

ดังนั้นกระบวนการการตั้งคำถามแบบโสเครติสเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองในห้องเรียนเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรของมนุษย์กับผลกระทบที่เกิดขึ้นในทุกมิติ โดยใช้คำถามในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการคิดพิจารณาบนพื้นฐานองค์ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่ยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสติปัญญาให้แก่ผู้เรียน มุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพทางความคิดของผู้เรียนให้ขยายผลต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่คำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะก่อนประโยชน์ส่วนตนในฐานะพลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน

นิยามความเป็นพลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน

พลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน มีพื้นฐานสำคัญมาจากแนวคิดมความเป็นพลเมืองต้นรู้ (Active Citizens) ความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อม (Green Citizenship) และเศรษฐศาสตร์ที่ยั่งยืน (Sustainable economics) สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ความเป็นพลเมืองต้นรู้ (Active Citizen) นักวิชาการคนสำคัญที่ได้กล่าวถึงระดับความเป็นพลเมืองเอาไว้คือ Westheimer and Kahne (2004) ศาสตราจารย์ประจำ University of Ottawa and University of California, Riverside ตามลำดับ ได้กล่าวถึงระดับของพลเมืองเอาไว้ 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 พลเมืองรับผิดชอบตนเอง คือ เป็นผู้ปฏิบัติตนต่อชุมชนของตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ตัวอย่างการกระทำ ได้แก่ การไปเป็นอาสาสมัคร ร่วมบริจาคอาหาร, ระดับที่ 2 พลเมืองที่มีส่วนร่วม คือ พลเมืองที่กระตือรือร้นของชุมชนในการพยายามมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพปัญหาทั่วไปในสังคม ตัวอย่างการกระทำ เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมถึงเข้าใจกระบวนการทำงานของรัฐ และระดับที่ 3 พลเมืองมุ่งเน้นความยุติธรรม คือ พิจารณาสังต่าง ๆ เชิงลึกถึงต้นตอ สาเหตุและปัจจัยของการเกิดขึ้น ไม่พิจารณาเพียงผิวเผิน ตัวอย่างการกระทำเช่น สำนวญว่าทำไมผู้คนจึงหิวโหยและดำเนินการให้เกิดการแก้ไขปัญหานั้น ระดับของพลเมืองของ Westheimer and Kahne (2004) เป็นที่ยอมรับในระดับสากลจนถึงปัจจุบันมีการอ้างถึงมากกว่า 2,000 ครั้ง ซึ่งสิ่งสำคัญคือการสะท้อนให้เห็นว่าสังคมทุกสังคมมีความจำเป็นต้องพึ่งพาพลเมืองทั้ง 3 ระดับ ไม่ใช่เพียงระดับใดระดับหนึ่ง เนื่องจากในบางสถานการณ์การเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อกฎหมายก็มีความสำคัญ เพราะสามารถทำได้ทุกวัน และเป็นสิ่งที่ทุกคนควรทำเพื่อให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม Anantaworasakul (2017, as cited in Chetpayark, 2017) นักวิชาการด้านการศึกษาความเป็นพลเมือง ก็ได้ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญว่า ทุกคนมีแนวโน้มที่จะมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือสังคมที่ตนสังกัดอยู่ อย่างไรก็ตาม หากสังคมนั้นขาดการบริหารจัดการด้านอำนาจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างบุคคล อาจส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกสถานะระหว่างฝ่ายหนึ่งที่อยู่ตำแหน่งผู้ถูกปกครอง

และอีกฝ่ายที่เป็นผู้ตัดสินใจแทนฝ่ายอื่นทุกประการ ภายใต้สภาพเช่นนี้ ความตื่นตัวและความกระตือรือร้นของพลเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจะลดลง และนำไปสู่การกลายเป็นพลเมืองที่ตั่งรับ (Passive citizen) หรือเป็นเพียงผู้ได้ปกครอง สังคมจึงต้องการพลเมืองในระดับที่ 3 มากที่สุด คือ พลเมืองที่มุ่งเน้นสังคมที่เป็นธรรม ตั้งคำถามกับสังคมตัวเองด้วย เป็นพลเมืองที่เห็นภาพรวมทางสังคมแล้วพยายามผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่กลไกเชิงโครงสร้างให้ได้

ความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อม (Environmental Citizenship) เป็นคำที่กล่าวถึงพลเมืองที่มีความผูกพันกับสิ่งแวดล้อม ในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมในเชิงพิทักษ์รักษา Machin and Tan (2024) ได้เสนอว่า ความเป็นพลเมืองนั้นกลายเป็นสิ่งที่สังคมเสรีนิยมร่วมสมัยต้องการ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ปรากฏการณ์บนโลกโดยเฉพาะความท้าทายด้านความมั่นคงและความท้าทายทางนิเวศวิทยาที่หลากหลายนำมาสู่การตระหนักว่า ความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยยุคใหม่ไม่ใช่เพียงโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคุณภาพและทัศนคติของพลเมืองด้วย ดังนั้นนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะให้ความสนใจการเป็นพลเมืองในมิติของสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน งานของ Machin and Tan (2024) แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างพลเมืองสิ่งแวดล้อมกับผู้บริโภคที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยส่วนสำคัญของความแตกต่างคือการพิจารณาถึงผลประโยชน์ของเพื่อนร่วมโลก พลเมืองสิ่งแวดล้อม จะนึกถึงการใช้ทรัพยากรที่มีผลต่อ “สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ผู้คนในต่างแดน และคนรุ่นหลัง” จะพยายามลดการบริโภคโดยรวมของตนเองและพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ในขณะที่ “ผู้บริโภคที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” อาจเลือกซื้อหรือบริโภคสินค้าที่เป็น “สินค้าท้องถิ่น” หรือ “เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” สอดคล้องกับ European Cooperation in Science and Technology (2022) กล่าวว่า “พลเมืองสิ่งแวดล้อม” คือ พฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของพลเมืองที่กระทำและมีส่วนร่วมในสังคมในฐานะตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงทั้งในภาคเอกชนและส่วนสาธารณะในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก ผ่านการกระทำส่วนบุคคลและส่วนรวม เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ป้องกันการเกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ บรรลุความยั่งยืน ตลอดจนพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับธรรมชาติ โดยการใช้สิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมืองของตนเอง รวบรวมหาสาเหตุความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและปัญหาของสิ่งแวดล้อม กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหา

เศรษฐศาสตร์ที่ยั่งยืน (sustainable economics) University of Mary Washington (n.d.) ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า คือ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจหมายถึงแนวทางปฏิบัติที่สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยไม่ส่งผลกระทบต่อด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชน เช่นเดียวกับที่ Wang (1996) ได้กล่าวว่า การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนคือกระบวนการที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ทิศทางการลงทุน ทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปสถาบัน ล้วนอยู่ในการประสานงานและกลมกลืนกัน และเพิ่มศักยภาพในปัจจุบันและอนาคตในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ปราศจากความยั่งยืนจะไม่มีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลในระยะยาว เนื่องจากเศรษฐศาสตร์คือการศึกษาวางสังคมจัดสรรทรัพยากรอย่างไรเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ การวิเคราะห์ว่าระบบเศรษฐกิจจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กับเป้าหมายที่แตกต่างกันและแข่งขันกันอย่างไรนั้น จะต้องรวมถึงการไหลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้าสู่กระบวนการผลิต และการไหลของของเสียจากกระบวนการผลิตและการบริโภคกลับสู่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ คุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติส่งผลโดยตรงต่อมาตรฐานการครองชีพของสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเกี่ยวข้องกันกับเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ยั่งยืนจึงต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้คน

ดังนั้น พลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน คือ พลเมืองที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ รับผิดชอบการกระทำของตนเองที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เป็นผู้เลือกใช้สิทธิของตนเอง เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ ทั้งในด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระบบคิดเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อย่างชาญฉลาด มีความเป็นผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และในด้านของการวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ อันมีผลต่อสรรพชีวิตในการดำรงชีพที่ต้องพึ่งพาอาศัย ทรัพยากรธรรมชาติ ใช้ฐานคิดทางเศรษฐศาสตร์มาเป็นกลไกหลักในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อแสวงหาทางออกที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมนั้น ๆ

บทบาทของพลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืนต่อสังคม

พลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ประชาชนตระหนักถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติ และกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งบทบาทของพลเมืองต้นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน (Barry, 2005; Dobson, 2007; Smith, 2005) มีหลายประการดังต่อไปนี้

- 1) **การสร้างสังคมที่ยั่งยืน:** ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักการนี้ จะมีส่วนร่วมในการลดการใช้ทรัพยากรและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทักษะการคิดพยากรณ์ถึงการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การลดการใช้พลังงาน หรือการเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 2) **แสวงหาความรู้และความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม:** มีความรู้และความเข้าใจในปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้ผู้คนตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมส่วนตัว
- 3) **การมีส่วนร่วมทางการเมือง:** มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนหรือกดดันให้มีการจัดทำนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืน เช่น การลงคะแนนเสียงสนับสนุนนโยบายที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการเข้าร่วมการรณรงค์เพื่อสนับสนุนกฎหมายที่รักษาสิ่งแวดล้อม และ
- 4) **การสร้างความเป็นธรรมทางสิ่งแวดล้อม:** มุ่งเน้นการแบ่งปันทรัพยากรและประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด แสดงออกถึงค่านิยมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในพื้นที่ธรรมชาติที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย หรือกลุ่มที่อ่อนแอทางเศรษฐกิจ

โมทัศน์การสอนเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน

องค์ความรู้ในสาระเศรษฐศาสตร์ เป็นสาระวิชาที่เกี่ยวข้องกันระหว่างการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่กับการตัดสินใจเพื่อการนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้งานเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม Mangkhong (2022) ได้นำเสนอว่า ความคิดรวบยอดทางเศรษฐศาสตร์นั้น เป็นการกำหนดความคิดรวบยอดทางเศรษฐศาสตร์ที่ต้องสอนให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรที่จำกัด โดยใช้กระบวนการตัดสินใจเชิงตรรกะในการจัดลำดับความสำคัญที่ขึ้นอยู่กับภาวะขาดแคลนและทางเลือกในการใช้ประโยชน์ โดยความคิดรวบยอดที่ควรมุ่งเน้นให้เกิดกับตัวของผู้เรียนในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง ได้แก่ ความมั่นคงทางรายได้ครัวเรือน วิฤตเศรษฐกิจที่เกิดจากการไม่มีเสถียรภาพของการเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดจัดการระบบภาษีที่ขาดธรรมาภิบาลอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

Hadjichambis and Hadjichambi (2020) กล่าวว่า การศึกษาเพื่อพลเมืองสิ่งแวดล้อมสนับสนุนความจำเป็นในการก้าวข้ามการมุ่งเน้นหลักไปที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้นร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเป้าไปที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบนิเวศ ขอบข่ายทางการศึกษาทั้ง 8 ต่อไปนี้เป็นภูมิทัศน์ทางการศึกษาของการศึกษา

เพื่อความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อม 1) การเรียนรู้จากสถานที่: เป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้ในฐานะผู้ดูแลธรรมชาติที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม 2) การเรียนรู้แบบเน้นปัญหา: เป็นการเรียนรู้ที่สืบสวนจากประสบการณ์จริงจะกระตุ้นความกระตือรือร้น 3) การศึกษานิเวศวิทยาพลเมือง: เน้นที่แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและที่เกิดจากมนุษย์ หาแนวทางส่งเสริมการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและสังคม 4) การสอนเพื่อความยุติธรรมทางนิเวศ: เน้นการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสิ่งมีชีวิตและบุคคลอื่น ๆ ทักษะคิดที่ต่อการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า 5) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ: การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับชุมชน 6) การเรียนรู้การบริการชุมชน: เป็นการเชื่อมโยงพลเมืองสิ่งแวดล้อมกับชุมชน ทำให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสมาชิกในสังคม 7) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงผ่านการวิจัยที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ 8) การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์: เชื่อมโยงการเรียนรู้ตามการสืบเสาะหาความรู้ในประเด็นทางสังคมและวิทยาศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการเป็นพลเมือง รวมถึงการตั้งคำถามที่แท้จริงเกี่ยวกับประเด็นที่ถกเถียงกัน (ถาม) การบูรณาการการสอบถามทางสังคมและวิทยาศาสตร์เพื่อสำรวจคำถามปลายเปิดเหล่านี้ (ค้นหาคำตอบ) และการกำหนดแนวทางแก้ไขที่ช่วยในการดำเนินการเปลี่ยนแปลง (ดำเนินการ)

การตั้งคำถามแบบโสเครตีสเพื่อการเรียนรู้

Charoenmuang (2017) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประจำมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ศึกษาและอธิบายไว้ว่า “โสเครตีส” เป็นนักคิดคนสำคัญของโลก วิธีการศึกษาหาความรู้ของเขาเรียกว่าวิธีการของโสเครตีสคือมรดกสำคัญที่เขาทิ้งไว้แก่โลก วิธีการดังกล่าวคือการตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาตั้งคำถามอย่างต่อเนื่องเพื่อชี้ให้เห็นว่าคำตอบหรือคำสมมติฐานนั้นเป็นอย่างไร เพื่อยกระดับความรู้ไปอีกขั้นจากการที่ได้ถามและได้คำตอบแต่ละครั้ง ซึ่งวิธีการตั้งคำถามแบบโสเครตีสเป็นการแสวงหาสติปัญญาอย่างไม่สิ้นสุด เช่นเดียวกับที่ Abdullah et al. (2022) การตั้งคำถามแบบโสเครตีส ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงระดับความเข้าใจและการคิดที่ลึกซึ้งได้โดยการตั้งคำถามถึงสมมติฐานที่เป็นพื้นฐาน การเรียนรู้ที่จะคิดเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องสอนตั้งแต่วัยแรก ๆ เพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นย้ำถึงการตั้งคำถามแบบโสเครตีสในฐานะแนวทางทางปรัชญาในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในหมู่นักเรียน Abdullah et al. (2022) ยังเน้นย้ำถึงแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการตั้งคำถามแบบโสเครตีสว่าช่วยให้ผู้เรียนมีบรรยากาศที่ดีในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของตนเอง

แนวทางการซักถามแบบโสเครตีสมีพื้นฐานอยู่บนการปฏิบัติการสนทนาอย่างสม่ำเสมอและรอบคอบ โสเครตีสเชื่อว่าการฝึกซักถามอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความคิดได้อย่างมีตรรกะและกำหนดความถูกต้องของความคิดเหล่านั้น ในแนวทางนี้ครูจำเป็นต้องแสดงตนว่าไม่รู้เรื่อง เพื่อที่จะร่วมสนทนากับผู้เรียนด้วยสิ่งนี้ได้เต็มที่ ผู้เรียนของเขาจะสามารถพัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ความรู้ที่เป็นไปได้เกี่ยวกับหัวข้อนี้ เพราะครูจะไม่คอยกำหนดว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด แนวทางการซักถามแบบโสเครตีสเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสำรวจความคิดอย่างลึกซึ้ง สามารถใช้ได้ในทุกระดับและเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับครูทุกคน สามารถใช้ได้ โดยใช้วิธีการถามคำถามแบบโสเครตีสส่งเสริมการคิดอิสระในตัวผู้เรียนและมอบการมีบทบาทในชั้นเรียนให้แก่พวกเขา (Sutton, 2020)

ข้อดีและข้อจำกัดของการตั้งคำถามแบบโสเครติส

การตั้งคำถามแบบโสเครติส จึงเป็นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และการอภิปรายอย่างลึกซึ้ง อย่างไรก็ตามการตั้งคำถามในประเด็นต่าง ๆ จึงต้องให้ความสำคัญอย่างมาก เพื่อให้แน่ใจว่าการตั้งคำถามเหล่านั้นมุ่งแสวงหาคำตอบเพื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงต้องเข้าใจข้อดีและข้อจำกัดของการตั้งคำถามแบบโสเครติส (Zach, 2014; ALU Site Admin, 2020; Jaffe, 2023) ซึ่งมีดังต่อไปนี้

ข้อดีของการตั้งคำถามแบบโสเครติส ได้แก่ 1) ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์: ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และประเมินความเชื่อหรือสมมติฐานของตนเองอย่างลึกซึ้ง 2) กระตุ้นการเรียนรู้และความเข้าใจ: ทำให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและต้องการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ยั่งยืน และ 3) พัฒนาทักษะการสื่อสาร: ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อจำกัดของการตั้งคำถามแบบโสเครติส ได้แก่ 1) อาจทำให้ผู้ตอบรู้สึกถูกทำทนายหรือถูกโจมตี: หากไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสม การตั้งคำถามอาจทำให้ผู้ตอบรู้สึกไม่สบายใจหรือป้องกันตัวเอง 2) ต้องการทักษะและประสบการณ์ของผู้ถาม: ผู้ถามต้องมีความเข้าใจและทักษะในการตั้งคำถามที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการสนทนาที่มีประสิทธิภาพ และ 3) อาจไม่เหมาะสมในทุกบริบท: ในบางสถานการณ์หรือกับบางกลุ่มผู้เรียน การตั้งคำถามแบบโสเครติสอาจไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นประโยชน์

การตั้งคำถามแบบโสเครติสในการสอนเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน

การตั้งคำถามแบบโสเครติสมีความสำคัญในการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ยั่งยืน เพราะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเชิงวิพากษ์ นำไปสู่การวิเคราะห์เชิงลึก มีมุมมองที่หลากหลายและหาแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืนผ่านการถามและตอบอย่างมีเหตุผล โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการตั้งคำถามแบบโสเครติสของ Littig (2004); Siripongnat (2023) ซึ่งจะสามารถสร้างสร้างความตระหนักรู้ทางจริยธรรม (Ethical Awareness) กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในปัญหาสิ่งแวดล้อม (Active Engagement in Environmental Issues) โดยมีรูปแบบการตั้งคำถามดังนี้

1. คำถามเพื่อเปิดความคิด: คำถามเปิดประเด็นที่เชื่อมโยงกับการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ เช่น “เราควรทำอะไรบ้างเกี่ยวกับผลกระทบของการตัดสินใจทางเศรษฐกิจต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม?” หรือ คุณเชื่อหรือไม่ว่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีขีดจำกัดเป็นสิ่งที่ยอมรับได้? ทำไมคุณถึงคิดเช่นนั้น?” คำถามลักษณะนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนไตร่ตรองถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบทางศีลธรรม

2. คำถามเพื่อให้สร้างความเข้าใจแจ่มชัด: ในส่วนนี้คำถามอาจเน้นให้ผู้เรียนสำรวจและอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อม เช่น “อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรบ้าง”

3. คำถามเพื่อขบคิดความแจ่มชัดนั้นให้เกิดเป็นมโนทัศน์: คำถามนี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนามโนทัศน์ที่ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ เช่น คุณคิดว่าแนวคิด “เศรษฐกิจสีเขียว” (Green Economy) สามารถเป็นทางออกของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจได้หรือไม่?

4. คำถามเพื่อแสวงหาสมมติฐานอื่นหรือก่อให้เกิดสมมติฐาน: คำถามนี้อาจกระตุ้นให้ผู้เรียนสำรวจทางเลือกอื่นในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ เช่น “มีแนวทางทางเศรษฐกิจใดบ้างที่อาจช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ?”

5. คำถามเพื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนสมมุติฐานนั้น: ตัวอย่างคำถามที่เชื่อมโยงกับการศึกษาทางเศรษฐกิจ เช่น “นโยบายเศรษฐกิจใดในอดีตที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ?” “วิธีการจัดการขยะในปัจจุบันมีจุดอ่อนอะไรบ้าง?” และ “เราควรปรับพฤติกรรมอย่างไรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้น?”

6. คำถามเพื่อขยายมุมมองจากสิ่งที่ได้: การถามเพื่อให้ผู้เรียนขยายมุมมอง เช่น “การตัดสินใจทางเศรษฐกิจในการลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลเปรียบเทียบกับ การส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนในแต่ละประเทศ มีผลกระทบที่แตกต่างกันอย่างไร?” หรือ “เมื่อพิจารณาการตัดสินใจลงทุนในอุตสาหกรรมสีเขียวในภูมิภาคต่าง ๆ คุณคิดว่าจะมีผลกระทบอะไรต่อเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม?”

7. คำถามเพื่อให้อนุมานพยากรณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น: คำถามที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ เช่น “ถ้าประเทศต่าง ๆ เลือกใช้มาตรการเก็บภาษีคาร์บอน คุณคิดว่าจะส่งผลต่อการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไร?” “ผลกระทบทางเศรษฐกิจเทียบกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เราควรให้ความสำคัญกับด้านใดมากกว่า?”

8. คำถามเพื่อพิสูจน์คำจำกัดความ: คำถามเชิงตรวจสอบ เช่น “จากการที่เราได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คุณคิดว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนควรนิยามอย่างไร เพื่อให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม?”

การเรียนรู้แบบตั้งคำถามแบบโสเครตีสเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตื่นรู้ฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน

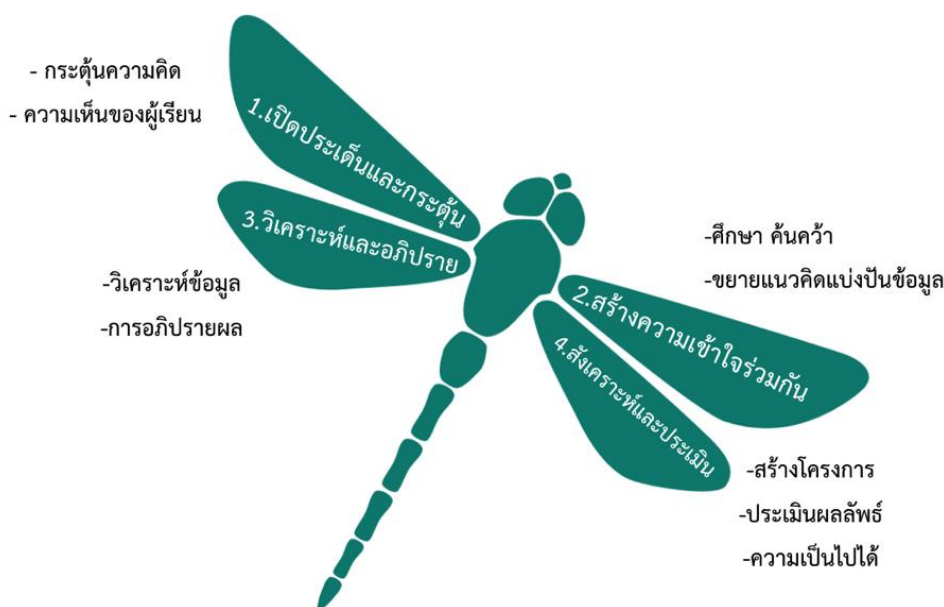
กระบวนการจัดการเรียนรู้ในหัวข้อ “ผลกระทบของการตัดสินใจทางเศรษฐกิจต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” สามารถออกแบบเป็นขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ วิธีการเรียนรู้แบบโสเครตีส (Socratic Method) ผสมผสานกับการเรียนรู้แบบสร้างสร้งองค์ความรู้ (Constructivist Learning) ซึ่งส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ (Facione, 2015; Paul and Elder 2007; Pedaste et al., 2015; Vygotsky, 1978; Siripongnepat, 2023) มีกระบวนการทั้งหมด 4 ขั้นตอน สามารถอธิบายดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเปิดประเด็นและกระตุ้นความสนใจ (Engagement): ผู้สอนเริ่มต้นโดยการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดและความสนใจของผู้เรียน เช่น เรารู้อะไรเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการตัดสินใจทางเศรษฐกิจบ้าง? การพัฒนาเศรษฐกิจที่เราเห็นทุกวันนี้มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร? และผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวคิดเบื้องต้นที่พวกเขารับรู้ โดยผู้สอนจะใช้คำถามเพื่อเปิดเผยความเข้าใจและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการศึกษาประเด็นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความเข้าใจร่วมกัน (Exploration): ผู้เรียนทำการค้นคว้าเกี่ยวกับตัวอย่างของการตัดสินใจทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การขยายอุตสาหกรรมหรือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และผู้สอนใช้คำถามเพื่อช่วยผู้เรียนขยายความคิดและแสวงหาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่น ช่วยยกตัวอย่างนโยบายทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม? สิ่งที่คุณค้นพบมีความสอดคล้องกับสิ่งที่เราเห็นในปัจจุบันหรือไม่?

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์และอภิปราย (Explanation): ผู้สอนใช้คำถามโสเครตีสที่ท้าทายให้ผู้เรียนพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ถ้าการตัดสินใจทางเศรษฐกิจนี้ยังคงดำเนินต่อไป จะมีผลกระทบอะไรบ้างต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคต? มีวิธีการหรือแนวทางอื่นใดที่เราสามารถใช้เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้? และผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและอภิปรายเพื่อสรุปผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ การตั้งคำถามในขั้นนี้ช่วยกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 4: การสังเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ (Elaboration & Evaluation): ให้ผู้เรียนสร้างโครงการหรือแผนการที่เสนอแนวทางในการลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลและความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ หลังจากนั้นผู้สอนใช้คำถามเพื่อท้าทายและให้ผู้เรียนประเมินผลลัพธ์ เช่น ถ้าคุณสามารถเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจได้ คุณจะทำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อม? ผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงที่คุณเสนอจะมีความยั่งยืนหรือไม่ในระยะยาว? และสุดท้ายผู้เรียนอภิปรายผลลัพธ์ของตนเองและทำการประเมินว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะนำแนวคิดไปใช้จริง

ภาพที่ 1 กระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน

บทสรุป

พลเมืองต้นฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืน มีพื้นฐานสำคัญมาจากแนวคิดความเป็นพลเมืองต้นฐั ที่มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดสังคมที่เป็นธรรม แนวคิดความเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อม ที่จะมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาทางสิ่งแวดล้อมเชิงระบบ และเศรษฐศาสตร์ที่ยั่งยืน ที่เป็นกลไกสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศ การตั้งคำถามแบบโสเครติสเป็นอีกหนึ่งเทคนิคในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้แบบตั้งคำถามแบบโสเครติสเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองต้นฐานเศรษฐศาสตร์ยั่งยืนประกอบด้วย 1) การสร้างความสนใจในประเด็นต่าง ๆ 2) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน 3) การวิเคราะห์และประเมินผล และ 4) การสังเคราะห์และประเมินผลผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน ช่วยสร้างพลเมืองสิ่งแวดล้อมโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความตระหนักรู้ด้านจริยธรรม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญเพื่อการส่งเสริมความยั่งยืนแก่สิ่งแวดล้อม ปัจจัยสำคัญให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมคือการนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและปรับปรุงเนื้อหาให้เท่าทันกับยุคสมัยตลอดเวลา

References

- Abdullah, N. Niazi, J., Idris, G., & Norul Hidayah, B.M. (2022). Socratic Questioning: A Philosophical Approach in Developing Critical Thinking Skills. *Al Hikmah International Journal of Islamic Studies and Human Sciences*, 5(4), 143-161.
<https://doi.org/10.46722/hikmah.v5i4g>
- ALU Site Admin. (2020, February 10). *Understanding the Socratic Method of Teaching*. Abraham Lincoln University. <https://www.alu.edu/alublog/understanding-the-socratic-method-of-teaching/>
- Barry, J. (2005). *Resistance is fertile: From environmental to sustainability citizenship*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/253186425_Resistance_Is_Fertile_From_Environmental_to_Sustainability_Citizenship
- Zach, C. (2014, April 29). *The Fragility of the Socratic Method*. Medium.
<https://medium.com/@zachcaceres/the-fragility-of-the-socratic-method-3d57d0a19a0a>
- Charoenmuang, T. (2017). *Citizens and Democratic Society*. Kobfai Publishing Project. (in Thai)
- Chetpayark, K. (2017, May 17). “Democracy classroom is not only about civic duties” Talk with Asst. Prof. Atthaphon Anantaworasakul. The Matter.
<https://thematter.co/social/active-citizen/24144> (in Thai)
- Dobson, A. (2007). Environmental citizenship: Towards sustainable development. *Sustainable Development*, 15(5), 276–285. <https://doi.org/10.1002/sd.344>
- European Cooperation in Science and Technology. (2022, June 5). *What does it mean to be an environmental citizen?*. COST. <https://www.cost.eu/environmental-citizenship/>
- Facione, P. A. (2015). *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. Insight Assessment.
- Hadjichambis, A., C. & Hadjichambi, D., P. (2020). Education for Environmental Citizenship: The Pedagogical Approach. In Mueller, M., P. & Tippins, D., J. (Eds), *Conceptualizing Environmental Citizenship for 21st Century Education*. (pp.237-261). Springer Open.
- Horne, R., Fien, J., Beza, B. B., & Nelson, A. (2016). *Sustainability citizenship in cities: Theory and practice*. Routledge.
- Jaffe, L. (2023, December 4). *Advantages and Disadvantages of the Socratic Method of Teaching*. Higher Learning Hub. <https://higherlearninghub.com/advantages-and-disadvantages-of-the-socratic-method-of-teaching/>
- Littig, B. (2004). The Neo-Socratic Dialogue (NSD): a method of teaching the ethics of sustainable development. In Galea, C. (Ed.), *Teaching business sustainability : vol. 1, from theory to practice*. (pp. 240-252). Sheffield: Greenleaf Publ. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ss0ar-5415>
- Machin, A., & Tan, E. (2024). Green European citizenship? Rights, duties, virtues, practices and the European green deal. *European Politics and Society*, 25(1), 152–167.
<https://doi.org/10.1080/23745118.2022.2118984>

- Mangkhang, C. (2022). *Intelligence in Teaching Social Studies*. Lanna Printing. (in Thai)
- National Strategy 2018-2037. (2018, October 13). *Royal Gazette*, Volume 135, Section 82. Pages 1-71. https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF (in Thai)
- Paul, R., & Elder, L. (2007). *Critical Thinking: The Art of Socratic Questioning*. Foundation for Critical Thinking. <https://www.criticalthinking.org/files/SocraticQuestioning2006.pdf>
- Pedaste, M., Maeots, M., Siiman, L. A., De Jong, T., Van Riesen, S. A. N., Kamp, E. T., Manoli, C. C., Zacharia, Z. C., & Tsourlidaki, E. (2015). Phases of inquiry-based learning: Definitions and the inquiry cycle. *Educational Research Review*, 14, 47-61. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2015.02.003>
- Sangwanglao, J. (2020). The application of economic literacy in the economics curriculum of Thai basic education. *Journal of Education Naresuan University*, 22(3), 324-336. Retrieved from https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/178450 (in Thai)
- Sayer, A. (2010). *Method in social science: A realist approach* (2nd ed.). Routledge.
- Seub Nakhasathien Foundation. (2024). *Situation of forests and the environment in Thailand 2023*. <https://shorturl.asia/Xlo4m> (in Thai)
- Siripongnapat, V. (2023). The Enhancement of Active Citizenship for Learners through Socratic Questioning. *Journal of Education Studies*, 51(1), 1-13. <https://doi.org/10.58837/CHULA.EDUCU.51.1.8> (in Thai)
- Smith, G. (2005). Green citizenship and the social economy. *Environmental Politics*, 14(2), 273-289. <https://doi.org/10.1080/09644010500055175>
- Sutton, J. (2020, Jun 19). *Socratic Questioning in Psychology: Examples and Techniques*. Positive Psychology. <https://positivepsychology.com/socratic-questioning/>
- The 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027). (2022, November 1). *Royal Gazette*. Volume 139, Special Section 258. Pages 1-149. https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651 (in Thai)
- University of Mary Washington. (n.d.). *Economic sustainability*. <https://sustainability.umw.edu/areas-of-sustainability/economic-sustainability/>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Wang, Y. Y. (1996). Sustainable Economic Development. In Guitián, M. and Mundell, R.A. (Eds.), *Inflation and Growth in China*. (pp.123-133). International Monetary Fund.
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269. <https://doi.org/10.3102/00028312041002237>

ปั้นเด็กประมยอดนักอ่าน: เคล็ดลับเก้าอี้สี่ขาสู่การอ่านแบบองค์รวม
Nurturing Proficient Young Readers: The Four-Legged Chair Approach to
Holistic Reading Development

Received: October 11, 2024

Revised: December 17, 2024

Accepted: January 2, 2025

วรพล ศรีเทพ^{1*} และเปรมพันธ์ ชูลิทธิ์²
Worapol Srithep^{1*} and Prampan Shoosit²

^{1,2}โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตำบลในเตา อำเภอยะยอต จังหวัดตรัง 92130
^{1,2} Thai Rath Wittaya 102 (Ban Ko Tao) School, under the Office of the Basic Education Commission, Nai Tao, Huai Yot, Trang, 92130

*Corresponding Author, E-mail: worapol.sri@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวทางพัฒนาเด็กประมยให้เป็น "ยอดนักอ่าน" ด้วยแนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" ซึ่งเสริมสร้างทักษะการอ่านแบบองค์รวม ครอบคลุม (1) การสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งด้วยกิจกรรมพัฒนาการออกเสียงและการสะกดคำ เช่น เกมจับคู่เสียง-ตัวอักษร และเพลงสอนเสียง (2) การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความคุ้นเคยและพัฒนาความสามารถในการอ่าน เช่น การอ่านคู่และบันทึกการอ่าน (3) การพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาผ่านการวิเคราะห์และแสดงออก เช่น ถามตอบ 5W1H และวาดภาพประกอบเรื่อง (4) การสร้างแรงจูงใจด้วยกิจกรรมสนุกสนาน เช่น ละครจากหนังสือและการสะสมใบไม้บนต้นไม้แห่งการอ่าน แนวทางนี้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) ที่มีความท้าทายในการพัฒนาการอ่าน โดยใช้กิจกรรมหลากหลายและบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุม ผลการศึกษาพบว่า การใช้แนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" ช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน ทั้งการออกเสียง การเข้าใจเนื้อหา และทัศนคติเชิงบวกต่อการอ่าน นำไปสู่การสร้างนักเรียนที่มีความสามารถและความพร้อมในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการอ่าน การอ่านแบบองค์รวม แนวคิดเก้าอี้สี่ขา และการอ่านเชิงลึก

Abstract

The article presents a guideline for developing elementary students into "reading champions" using the "four-legged chair" concept, which aims to enhance holistic reading skills. It covers (1) building a strong foundation through activities that improve pronunciation and spelling, such as sound-letter matching games and using songs to teach sounds, (2) regular practice to build familiarity and improve reading ability, such as paired reading and keeping reading logs, (3) developing content comprehension through analysis and expression, like 5W1H questioning and drawing illustrations, and (4) fostering motivation with enjoyable activities, such as book-based drama and collecting leaves on the reading tree. This approach aligns with the context of Thairath Wittaya 102 School (Ban Ko Tao), which faces challenges in reading development, utilizing diverse activities and integrating other disciplines to create a comprehensive learning experience. The study found that applying the "four-legged chair" concept significantly improved students' reading skills, including pronunciation, content understanding, and a positive reading attitude, leading to students who are well-equipped for continuous and sustainable learning.

Keywords : Developing Reading Skills, Holistic Reading, Four-Legged Chair Concept and In-Depth Reading

บทนำ

การอ่านถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาในช่วงวัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เด็กกำลังสร้างรากฐานทางภาษา ความรู้ และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญ ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม การสอนการอ่านยังคงเป็นความท้าทายสำหรับครูและผู้ปกครอง เนื่องจากพบว่านักเรียนหลายคนประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะการอ่าน เช่น การขาดความเข้าใจในเนื้อหา การอ่านโดยไม่มีจุดหมาย หรือการขาดความสนใจในการอ่าน ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ และพัฒนาการระยะยาวของเด็ก (Williams and Moran, 1989)

การสอนการอ่านมีแนวคิดและวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นวิธีการหลัก ๆ ได้แก่ การอ่านแบบถอดรหัส (Decoding) ซึ่งเน้นการฝึกออกเสียงและเชื่อมโยงตัวอักษรกับเสียง การอ่านจับใจความ (Skimming/Scanning) เพื่อค้นหาข้อมูลสำคัญจากข้อความ การอ่านเชิงวิเคราะห์ (Analytical Reading) ที่มุ่งเน้นการคิดวิพากษ์ การตีความ และประเมินเนื้อหา และสุดท้ายคือการอ่านแบบองค์รวม (Holistic Reading) ซึ่งรวมการพัฒนาทักษะทุกด้านเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงที่ถูกต้อง ความเข้าใจเนื้อหา การคิดวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงความหมายของสิ่งที่อ่านกับบริบทชีวิตจริง การพัฒนาทักษะการอ่านแบบองค์รวมจึงเป็นแนวทางที่จำเป็น เนื่องจากการพัฒนาทักษะใดทักษะหนึ่งเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างนักอ่านที่มีคุณภาพ การบูรณาการทักษะการอ่านอย่างน้อย 4 มิติเข้าด้วยกันจะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเพลิดเพลินในการอ่าน กระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ และยังช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ (Percell, 2003)

แนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" ได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาทักษะการอ่านแบบองค์รวม โดยเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการอ่านเป็นขาทั้งสี่ของเก้าอี้ หากขาใดขาหนึ่งขาดไป เก้าอี้ก็จะไม่มั่นคง ขาทั้งสี่นี้ ประกอบด้วย: การสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่ง การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน และการสร้างแรงจูงใจและความสนุกสนาน แนวคิดนี้อ้างอิงจากงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการอ่านทุกมิติพร้อมกันจะมีประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาศักยภาพการอ่านของนักเรียน (Thammanam, 2018)

บทความนี้มีเป้าหมายที่จะนำเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านสำหรับเด็กประถม โดยใช้แนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" เป็นเครื่องมือหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้อ่านจะได้รับแนวทางการสอนที่สามารถนำไปปรับใช้ในห้องเรียนได้จริง รวมถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนรักการอ่าน และพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ หวังว่าบทความนี้จะประโยชน์ต่อครูและผู้ปกครอง ในการช่วยกันพัฒนาเด็กประถมให้กลายเป็นนักอ่านที่มีศักยภาพและพร้อมรับมือกับความท้าทายในการเรียนรู้ในอนาคต

ความสำคัญของการพัฒนาทักษะการอ่านในเด็กประถม

1. บทบาทของการอ่านต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้ในเด็ก

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กได้รับข้อมูลใหม่ ๆ เรียนรู้แนวคิดที่ซับซ้อน และฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ อย่างมีวิจารณญาณ การที่เด็กสามารถอ่านได้อย่างมีความเข้าใจเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 การอ่านพัฒนาทักษะในทุกวิชา นักเรียนที่มีทักษะการอ่านดีมีแนวโน้มทำคะแนนในวิชาอื่น ๆ สูงกว่า แสดงให้เห็นว่าการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้เชิงลึกในทุกสาขาวิชา ข้อมูลทางสถิติจากการศึกษาของ Chanasid and Toochinda (2020)

1.2 การอ่านช่วยให้เข้าใจแนวคิดซับซ้อน นักเรียนที่อ่านเข้าใจสามารถตีความและวิเคราะห์แนวคิดในวิชาต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การศึกษาของ Meksamoot et al. (2017) ระบุว่า นักเรียนที่มีทักษะการอ่านที่ดีมักมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดเชิงวิพากษ์สูงกว่า ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในยุคที่ข้อมูลมีความหลากหลายและซับซ้อน

1.3 การอ่านเพิ่มคำศัพท์และพัฒนาการสื่อสาร การอ่านสม่ำเสมอทำให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์ กว้างขวางและสามารถสื่อสารได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Ozturk and Korkmaz (2020) พบว่า นักเรียนที่มีนิสัยการอ่านหนังสือเป็นประจำมีความสามารถในการเขียนและใช้คำได้หลากหลายกว่า นักเรียนที่อ่านน้อย การเพิ่มคลังคำศัพท์นี้ช่วยให้เด็กสามารถสื่อสารได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 การอ่านสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่ยั่งยืน การอ่านตั้งแต่วัยประถมช่วยพัฒนาทักษะการตีความ และสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการเรียนรู้ในระยะยาว จากการสำรวจของ Office of the Education Council Secretariat (2021) พบว่า นักเรียนที่มีทักษะการอ่านดีมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา ในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากมีพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงและมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.5 สถิติที่สะท้อนความสำคัญของการอ่าน

1.5.1 อัตราการเรียนรู้ที่สูงขึ้น จากการประเมินผลการศึกษา PISA (Program for International Student Assessment) ปี 2561 พบว่า นักเรียนที่มีทักษะการอ่านดีมีคะแนนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สูงขึ้นร้อยละ 20 (Fakfuen, 2018)

1.5.2 การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผลการวิจัยโดย UNESCO Institute for Statistics (Leethong, 2020) ระบุว่า นักเรียนที่อ่านมากกว่า 15 เล่มต่อปีมี คะแนนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นร้อยละ 25

1.5.3 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การศึกษาของศูนย์วิจัยการศึกษาปฐมวัย (Pho Singh, 2019) พบว่า นักเรียนที่มีทักษะการอ่านสูงมีทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาสูงขึ้นร้อยละ 30

กล่าวโดยสรุป การอ่านมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้ของเด็ก โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กสามารถเข้าถึงความรู้ในทุกสาขาวิชา เรียนรู้แนวคิดที่ซับซ้อน ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการสื่อสาร การอ่านจึงไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาทักษะด้านภาษา แต่ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ทำให้เด็กสามารถต่อยอดความรู้และพัฒนาทักษะในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาที่พบในการพัฒนาทักษะการอ่านในเด็กประถม

ปัญหาการพัฒนาทักษะการอ่านในเด็กประถมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวงกว้าง โดยเฉพาะในเรื่องความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน นักเรียนประถมปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านจับใจความเพียงร้อยละ 52 ขณะที่นิสัยการอ่านไม่สม่ำเสมอส่งผลให้ทักษะการอ่านไม่พัฒนา อัตราการอ่านเฉลี่ยของเด็กไทยอยู่ที่ 12 เล่มต่อปี ต่ำกว่าเกณฑ์ประเทศพัฒนาแล้ว การขาดการเข้าถึงหนังสือและสื่อในพื้นที่ชนบทยังเป็นปัญหา โดยเด็กในชนบทมีคะแนนการอ่านต่ำกว่าเด็กในเมือง ปัจจัยด้านครอบครัวและการขาดทรัพยากรการเรียนการสอนที่เหมาะสมก็ส่งผลให้นักเรียนไทยมีคะแนนการอ่านต่ำ ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จากสถิติเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการอ่านแบบองค์รวม เพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ในเด็กประถมอย่างมีประสิทธิภาพ (Fakfuen, 2018) การส่งเสริมการอ่านและการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงลึกจึงควรเป็นเรื่องที่ครูและผู้บริหารให้ความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะนี้ระยะยาว

แนวคิดการคิดเชิงองค์รวม (Holistic Thinking)

การคิดเชิงองค์รวมเป็นกระบวนการคิดที่มุ่งเน้นการมองเห็นภาพรวมของปัญหาหรือสถานการณ์ โดยพิจารณาทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอย่างเชื่อมโยงกัน แทนที่จะพิจารณาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งอย่างแยกส่วน การคิดแบบนี้เน้นการรับรู้ถึงความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบ ทำให้สามารถเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้งและครบถ้วน (Sirinutanon, n.d.)

ภาพ 1 แนวคิดการคิดเชิงองค์รวม

ที่มา : Paranan (n.d.)

คุณลักษณะของการคิดเชิงองค์รวม

การคิดเชิงองค์รวม (Holistic Thinking) เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหาร นักการศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการระบบการศึกษา สามารถทำความเข้าใจถึงความซับซ้อนของปัญหา และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้าน โดยการพิจารณาองค์ประกอบทุกด้านที่เกี่ยวข้องทั้งทางกายภาพ จิตใจ สังคม และวัฒนธรรม แนวคิดนี้เน้นการมองเห็นภาพรวมของระบบ (Monthain et al, 2021) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบที่หลากหลาย การเข้าใจถึงผลกระทบของแต่ละองค์ประกอบที่ส่งผลต่อกันจะช่วยให้สามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1. การมองเห็นภาพรวม (Big Picture Thinking) การคิดเชิงองค์รวมเน้นการมองเห็นภาพรวมของสถานการณ์หรือระบบ เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะทั้งหมดและปัจจัยที่ส่งผลต่อกัน การมองเห็นภาพรวมช่วยให้ผู้คิดสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ และเข้าใจผลกระทบที่แต่ละส่วนมีต่อกัน

2. การเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบ (Interconnectedness) การคิดเชิงองค์รวมยอมรับว่าทุกองค์ประกอบในระบบมีความเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ การเข้าใจถึงความเชื่อมโยงนี้ช่วยให้การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจมีความรอบคอบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การคำนึงถึงปัจจัยหลายด้าน (Multidimensional Consideration) การคิดเชิงองค์รวมจะพิจารณาหลายมิติของปัญหาหรือสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นมิติทางกายภาพ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ทำให้สามารถมองเห็นความซับซ้อนของปัญหาและพิจารณาวิธีแก้ปัญหาที่ครอบคลุมและมีความยั่งยืน

4. การประเมินผลกระทบและผลลัพธ์ที่ตามมา (Impact and Consequence Assessment) การคิดเชิงองค์รวมคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมองเห็นผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ในหลากหลายด้าน ทำให้การตัดสินใจมีความรอบคอบมากขึ้น

การอ่านแบบองค์รวม

การอ่านแบบองค์รวม (Holistic Reading) เป็นแนวคิดที่มองว่าการอ่านเป็นมากกว่าการถอดรหัสตัวอักษรหรือคำศัพท์ แต่เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ อย่างครบถ้วนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านแบบองค์รวมเน้นให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และบริบทที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ผ่านการบูรณาการความคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้ (Miller, 2000)

1. แนวคิดหลักของการอ่านแบบองค์รวม การอ่านแบบองค์รวมมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ การมองภาพรวม ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด ไม่ใช่แค่การอ่านคำแยกส่วน การสร้างความหมายร่วมกับบริบท โดยเชื่อมโยงเนื้อหาที่อ่านกับชีวิตประจำวันหรือสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคย การคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตั้งคำถาม และตีความเนื้อหาที่อ่านอย่างลึกซึ้ง การบูรณาการการอ่านกับทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการเขียน การฟัง และการพูด ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารอย่างรอบด้าน สุดท้ายคือ การสร้างแรงจูงใจในการอ่าน โดยใช้สื่อที่น่าสนใจและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

2. องค์ประกอบของการอ่านแบบองค์รวม องค์ประกอบสำคัญในการอ่านแบบองค์รวมประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก คือ

2.1 การสร้างพื้นฐานการอ่านที่แข็งแกร่ง ซึ่งครอบคลุมการเข้าใจระบบเสียง ตัวอักษร คำศัพท์ และการจับใจความสำคัญ

2.2 กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์และสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้วิเคราะห์ วิจัย และสร้างความรู้ใหม่จากสิ่งที่อ่าน

2.3 การเชื่อมโยงการอ่านกับชีวิตจริง โดยใช้เนื้อหาและสื่อการอ่านที่สะท้อนสถานการณ์หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

2.4 การประยุกต์ทักษะการอ่านในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านเพื่อความรู้ การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรือการอ่านเชิงลึกเพื่อการค้นคว้าวิจัย

การอ่านแบบองค์รวมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสมบูรณ์แบบในทุกมิติของการอ่าน โดยพัฒนาทักษะการอ่านควบคู่กับการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและสร้างแรงจูงใจ การอ่านแบบองค์รวมไม่เพียงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่ยังปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและสร้างผู้เรียนที่มีความรู้ ความคิด และสามารถปรับใช้ทักษะการอ่านในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงองค์รวมกับการอ่านแบบองค์รวม

การคิดเชิงองค์รวมและการอ่านแบบองค์รวมเป็นแนวคิดที่เน้นการพิจารณาทุกองค์ประกอบในบริบทที่เชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดการเข้าใจที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ แนวคิดทั้งสองนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะที่ลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกระบวนการเรียนรู้และการอ่าน การมองเห็นภาพรวมของการอ่าน (Big Picture of Reading) ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของสิ่งที่อ่าน แต่ยังทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการอ่านกับทักษะอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การตีความ และการสรุปความหมาย การอ่านจึงไม่ใช่เพียงการรับข้อมูลแต่เป็นการสร้างความเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ ของชีวิต (Kuyrum, 2019)

1. การมองเห็นภาพรวมของการอ่าน (Big Picture of Reading) ในการคิดเชิงองค์รวม การพิจารณาภาพรวมของการอ่านเป็นสิ่งสำคัญ โดยการอ่านไม่ได้หมายถึงแค่การออกเสียงตัวอักษรหรือการทำความเข้าใจคำศัพท์เท่านั้น แต่ต้องมองการอ่านเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกับทักษะอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงความรู้จากหลายแหล่ง การสรุปใจความสำคัญ และการตีความเนื้อหา แนวคิดการอ่านแบบองค์รวมจึงครอบคลุมการพัฒนาทักษะเหล่านี้ไปพร้อมกัน

2. การเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการอ่าน (Interconnectedness in Reading) แนวคิดการอ่านแบบองค์รวมคำนึงถึงการเชื่อมโยงระหว่างทักษะการอ่านหลาย ๆ ด้าน เช่น การอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา การตีความเนื้อหาในเชิงลึก การแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่อ่าน การที่ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงทักษะเหล่านี้เข้าด้วยกันได้ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การคำนึงถึงมิติหลายด้านของการอ่าน (Multidimensional Consideration in Reading) การอ่านแบบองค์รวมครอบคลุมการพัฒนาทักษะการอ่านในมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านสติปัญญา (การคิดวิเคราะห์) ด้านอารมณ์ (การเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้สึก) และด้านสังคม (การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น) การฝึกฝนทักษะเหล่านี้ช่วยให้การอ่านเป็นประสบการณ์ที่ครอบคลุมและมีความหมาย

4. การประเมินผลกระทบและการประยุกต์ใช้ (Impact Assessment and Application) การคิดเชิงองค์รวมช่วยให้ผู้อ่านสามารถประเมินผลที่ได้จากการอ่านและประยุกต์ใช้ความรู้หรือแนวคิดที่ได้เรียนรู้จากการอ่านสู่ชีวิตจริง การอ่านแบบองค์รวมไม่เพียงแต่อ่านเพื่อความรู้ แต่ยังเน้นการนำความรู้ไปใช้ในบริบทต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดของผู้อ่าน

เมื่อเราพิจารณาแนวทางการคิดเชิงองค์รวม เราจะพบว่าการเชื่อมโยงกับการอ่านแบบองค์รวม ในหลายด้าน การเชื่อมโยงทักษะการอ่านกับการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับสิ่งที่อ่าน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากการอ่านไปพัฒนาทักษะในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางสติปัญญา อารมณ์ หรือทางสังคม ทั้งนี้การอ่านแบบองค์รวมยังเน้นถึงการนำผลที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งสะท้อนถึงกระบวนการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืนและครอบคลุมทุกมิติ

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาเด็กประถมศึกษาให้เป็น "ยอดนักอ่าน" จำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่ครอบคลุมและยั่งยืน โดยในกรณีศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) แนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านแบบองค์รวมให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา แนวคิดนี้ประกอบด้วยการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่ง การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน และการสร้างแรงจูงใจและความสนุกสนาน โดยโรงเรียนได้ออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับแต่ละขาของ "เก้าอี้" เพื่อให้การพัฒนาทักษะการอ่านเป็นไปอย่างเป็นระบบ ดังนี้

ภาพ 2 แนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" สำหรับการพัฒนาเด็กประถมให้เป็น "ยอดนักอ่าน"

1. การสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่ง

กิจกรรมและการดำเนินการ

1.1 เกมจับคู่เสียง-ตัวอักษร นักเรียนใช้บัตรคำที่มีตัวอักษรและภาพประกอบ เพื่อจับคู่เสียงกับตัวอักษรที่ถูกต้อง กิจกรรมนี้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การออกเสียงและการสะกดคำ โดยใช้การเล่นเกม

1.2 เพลงสอนเสียง ใช้เพลงที่เน้นการออกเสียงตัวอักษรและคำศัพท์พื้นฐาน เช่น เพลง ABC หรือเพลงเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเสริมสร้างความจำและการรับรู้

1.3 ปริศนาคำศัพท์ นักเรียนใช้เกมครอสเวิร์ดหรือการค้นหาคำในบอร์ตคำศัพท์ที่เหมาะสมกับระดับชั้น เพื่อฝึกทักษะการสะกดและการจดจำคำ

การประยุกต์ใช้และบูรณาการ กิจกรรมเหล่านี้ถูกบูรณาการเข้ากับชั่วโมงการเรียนภาษาไทย โดยเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางภาษาศาสตร์ (Linguistics) เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจดจำได้ดีขึ้น การใช้เพลงและเกมที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงยังสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนดนตรี เพื่อเสริมทักษะการฟังและการรับรู้เสียง

2. การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

กิจกรรมและการดำเนินการ

2.1 นาฬิกาอ่าน จัดช่วงเวลา 15 นาทีหลังพักกลางวัน ให้นักเรียนอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย

2.2 บันทึกการอ่าน นักเรียนทำบันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านในแต่ละวัน โดยสรุปเนื้อหาหรือเขียนความประทับใจ

2.3 อ่านคู่ จับคู่ให้นักเรียนให้ผลัดกันอ่านหนังสือและฟังกัน เพื่อฝึกทักษะการฟังและการออกเสียง

การประยุกต์ใช้และบูรณาการ กิจกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Learning: SEL) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาทักษะด้านการรับรู้และจัดการอารมณ์ ความร่วมมือกับผู้อื่น และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยครูสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศผ่านการทำงานกลุ่มที่เน้นการสร้างความร่วมมือกัน หรือเชื่อมโยงกับวิชาสังคมศึกษา โดยการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างกัน นอกจากนี้ การฝึกฝนทักษะการอ่านและการเรียนรู้เชิงสังคมและอารมณ์ควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยจัดให้มีกิจกรรมการฝึกทุกวัน ทุกสัปดาห์ และทุกภาคเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นชิน พัฒนาทักษะอย่างยั่งยืน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน

กิจกรรมและการดำเนินการ

3.1 ถามตอบ 5W1H นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง เช่น ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

3.2 วาดภาพประกอบเรื่อง ให้นักเรียนวาดภาพจากสิ่งที่เข้าใจ เช่น ฉากสำคัญ เพื่อสะท้อนความเข้าใจ

3.3 เล่าเรื่องต่อ นักเรียนแต่งตอนจบใหม่หรือขยายเนื้อเรื่องจากที่อ่าน เพื่อกระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

การประยุกต์ใช้และบูรณาการ การใช้คำถาม 5W1H สอดคล้องกับแนวทางการสอนแบบวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) และการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) นอกจากนี้ยังสามารถบูรณาการเข้ากับวิชาศิลปะ เช่น การวาดภาพประกอบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

4. การสร้างแรงจูงใจและความสนุกสนาน

กิจกรรมและการดำเนินการ

4.1 ต้นไม้แห่งการอ่าน สร้างต้นไม้กระดาษในห้องเรียน เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือจบจะได้รับใบไม้ที่เขียนชื่อหนังสือมาติดที่ต้นไม้

4.2 นักสืบน้อย นักเรียนสวมบทบาทเป็นนักสืบ ค้นหาคำตอบจากหนังสือที่อ่านโดยครูกำหนดโจทย์

4.3 ละครจากหนังสือ แสดงละครจากเรื่องที่อ่าน แบ่งบทบาทและสร้างฉากจากเนื้อหาในหนังสือ

การประยุกต์ใช้และบูรณาการ ต้นไม้แห่งการอ่านเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอ่านหนังสือมากขึ้น โดยการสร้างความท้าทายที่เป็นรูปธรรม กิจกรรมนักสืบน้อยและการแสดงละครช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร นอกจากนี้ ยังสามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์และการละคร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการแสดง

การออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องในการพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้วงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นเครื่องมือในการวางแผนและประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง การบูรณาการวิชาดนตรี ศิลปะ สังคมศึกษา และนาฏศิลป์ ช่วยเพิ่มความหลากหลายและสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ ทำให้การพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

1. วิเคราะห์ความต้องการและปัญหาในการอ่านของนักเรียนโดยประเมินความสามารถการอ่าน เช่น การอ่านออกเสียงและความเข้าใจเนื้อหา

3. กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเหมาะสมกับนักเรียน เช่น การพัฒนาการออกเสียงและความสนใจในการอ่าน

3. ออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมาย เช่น การเล่นเกมจับคู่เสียงหรือการบันทึกการอ่าน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ (Do)

1. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน โดยเริ่มจากการสร้างพื้นฐานทักษะการอ่าน

2. ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น บัตรคำ นิทาน หรือแอปพลิเคชันการอ่านเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

3. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น การจัดมุมอ่านหนังสือหรือต้นไม้แห่งการอ่าน

ขั้นตอนที่ 3: การตรวจสอบและประเมินผล (Check)

1. ติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้ทั้งการทดสอบและการสังเกต

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อระบุจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนา

3. ใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4: การปรับปรุงและพัฒนา (Act)

1. ปรับกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มตามความสามารถ

2. พัฒนาเทคนิคการสอนและสื่อการสอนใหม่ ๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจ

3. ประเมินผลการปรับปรุงและวางแผนการพัฒนาในอนาคตโดยใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการสอนการอ่านในระดับประถมศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

1.1 การปรับกิจกรรมให้เหมาะกับกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน อาจจัดกลุ่มตามระดับความสามารถในการอ่าน เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของแต่ละกลุ่ม

1.2 การเพิ่มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ใช้สื่อการสอนแบบดิจิทัลและแอปพลิเคชันเพื่อเสริมการเรียนรู้ เช่น เกมการอ่านออนไลน์ หรือการใช้แอปพลิเคชันที่ช่วยฝึกการออกเสียง

1.3 การจัดอบรมครู เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการใช้แนวคิดเก้าอี้สี่ขาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำแนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" ไปปรับใช้ในบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.1 การปรับใช้ในบริบทโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชนลงในกิจกรรมการอ่าน เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน

2.2 การใช้ "เก้าอี้สี่ขา" ในการพัฒนาทักษะภาษาอื่น ๆ เช่น การอ่านภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สอง โดยปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของภาษา

บทสรุป

การประยุกต์ใช้แนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" ในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) ได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนอย่างครอบคลุมและเป็นองค์รวม โดยแนวคิดนี้ประกอบด้วย การเสริมสร้างทักษะทั้งสี่ด้าน ได้แก่ การสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่ง การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหา และการสร้างแรงจูงใจและความสนุกสนานในการอ่าน ซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงเรียนชนบทที่มีความท้าทายทางการศึกษาสูง แนวคิดนี้ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน ครูได้ใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทักษะการอ่าน วางแผนกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การใช้เกม เพลง และการวาดภาพ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ จากนั้นดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านการสังเกต การบันทึกความก้าวหน้า และการทดสอบทักษะ เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในระยะต่อไป การนำแนวคิด "เก้าอี้สี่ขา" มาใช้ได้ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ทำให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการอ่านและการเรียนรู้ นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการอ่านไปสู่การพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน โดยการเรียนรู้ผ่านการแสดงบทบาทสมมติ การเล่าเรื่อง หรือการอภิปรายเรื่องราวในหนังสือที่อ่าน นอกจากนี้ แนวทางนี้ยังช่วยให้การเรียนรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของนักเรียน ส่งผลให้การพัฒนาทักษะการอ่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง เช่น การอ่านป้ายสัญลักษณ์ การค้นคว้าข้อมูล หรือการเขียนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่สนใจ กรณีศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้แนวทางการสอนที่ยืดหยุ่นและครอบคลุมในการพัฒนาทักษะการอ่าน โดยการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการอ่านที่ดีขึ้น แต่ยังสร้างพื้นฐานให้กับนักเรียนตลอดชีวิต ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต

References

- Chanasid, D. & Tooichinda, O. (2020). Development of thai reading and writing ability by using skill training in accordance with the sq4r learning management process of primary school students for schools receiving academic services nakhon pathom rajabhat university). *Silpakorn Educational Research Journal*, 12(2), 491–511. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sueduresearchjournal/article/view/247262> (in Thai)
- Fakfuen, S. (2018). Leadership of school Administrators affect to the Effectives of Academic management in school under the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area 1. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 1(3), 27–40. Retrieved from https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/243481 (in Thai)
- Kuyrum, T. (2019). *Management of local administrative childcare centers in Wiang Kaen District, Chiang Rai Province* (Independent Study). Graduate School: University of Phayao. (in Thai)
- Leethong, W. (2020). *Administrative Factors Affecting School Effectiveness Under The Office Of The Basic Education Commission In Sakon Nakhon Province* (master's thesis). Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2020080861421229119_fulltext.pdf (in Thai)
- Meksamoot, A., Boonlue, S. & Tansatien, K. (2017). The Development of the ability in Thai Diphthong Reading by The reading book whichusing Augmented Reality technology with Gamifications Technique for Grade 3Students. *Veridian E-Journal,Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and art*, 10(1), 550-564. Retrieved from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/86446> (in Thai)
- Monthain, T., Narkpoy, L. & Aiemphaya, K. (2021). Educational Administrators Personality Affecting Standard Implementation of Child Development Centers Under The Local Administrative Organization Sriracha District Chonburi Province. *The Journal of Sirindhornparithat*, 22(1), 280-294. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jsrc/article/view/250682> (in Thai)
- Miller, R. (2000). *What Are Schools For? Holistic Education in American Culture*. Brandon, VT: Holistic Education Press.
- Office of the Education Council Secretariat. (2021). *Early Childhood Development Plan, 2021-2030*. Bangkok: Prikwarn Graphic. <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1903-file.pdf> (in Thai)
- Ozturk, C., & Korkmaz, O. (2020). The effect of gamification activities on students' academic achievements in social studies course, attitudes towards the course, and cooperative learning skills. *Participatory Educational Research*, 7(1), 1-15. <https://doi.org/10.17275/per.20.1.7.1>
- Paranan, Y. (n.d.). *Holistic thinking*. How are you. <https://howareyou.co.th/?p=2298>

- Percell, M. K. (2003). *The Improvement of Instruction in A High School Economics Classroom* (Doctoral dissertation). United States of America: Arizona State University.
<https://www.proquest.com/openview/03de500476880b0fb94f325d3e7ad6bf/1?cbl=18750&diss=y&pq-origsite=gscholar>
- Pho Singh, S. (2019). *Development of Chinese Mandarin Word Spelling Ability on Complicated Words Using Chinese Pinyin Spelling Exercise for Mathayomsuksa 4 Students* (master's thesis). Chonburi: Burapha University. <https://buuir.buu.ac.th/handle/1234567890/7638>
- Sirinutanon, T. (n.d.). *Holistic Thinking and Integration Techniques*. Banana-Training.
<https://bananatraining.com/contactsdetail-9453-1-th-1-13-course-outline-การคิดแบบองค์รวมและเทคนิคการบูรณาการ.html>
- Thammanam, O. (2018). *Development of Chinese Mandarin Word Spelling Ability On Complicated Words Using Chinese Pinyin Spelling Exercise for Mathayomsuksa 4 Students* (master's thesis). Graduate School: Burapha University.
- Williams, E., & Moran, C. (1989). Reading in a foreign language at intermediate and advanced levels with particular reference to English. *Language Teaching*, 22(4), 217-228.
<https://doi.org/10.1017/S0261444800014713>

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5
Factors Influencing the Success of Implementing The Action Plans of
Provincial Education Offices In the Area of the Regional Education Office No.5

Received: October 7, 2024

Revised: December 14, 2024

Accepted: January 6, 2025

กิตติคุณ พันธุ์เสียม^{1*} กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย² และอิสเรศ สันสนีย์วิทย์กุล³
Kittikun Pansangiam^{1*} Kittipong Keatwatcharachai² and Isares Sunsaneevithayakul³

^{1, 2, 3} สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี 11120

^{1, 2, 3} School of Management Science, Sukhothai Thammarat Open University, Bang Phut, Pak Kret, Nonthaburi, 11120

*Corresponding Author, E-mail: kittikun@sueksa.go.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางที่สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม เชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติ เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการถดถอยเชิงพหุ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มิติด้านประสิทธิภาพ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ และมิติด้านการพัฒนางานองค์กร 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ ได้แก่ (1) ความเหมาะสมด้านโครงสร้างองค์การ (2) ความชัดเจนของยุทธศาสตร์ และ (3) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางที่สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น คือ การปรับโครงสร้างองค์การให้สอดคล้องกับภารกิจลดขั้นตอนซ้ำซ้อน เพิ่มความคล่องตัว กระจายอำนาจการตัดสินใจ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ กำหนดยุทธศาสตร์อย่างชัดเจนผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก พร้อมถ่ายโอนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ติดตามและประเมินผลต่อเนื่อง และส่งเสริมการพัฒนาผู้นำด้วยทักษะการสื่อสารและการสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อพาองค์กรสู่ความสำเร็จในบริบทที่ท้าทาย

คำสำคัญ : ปัจจัยอิทธิพลต่อความสำเร็จ แผนปฏิบัติการ และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

Abstract

This study aims to 1) examine the success of the action plans of the Provincial Education Offices in the Area of the Regional Education Office No.5, 2) Study the factors that influence the success of these action plans, and 3) propose recommendations and strategies to enhance future implementation of the action plans. Quantitative data were collected using questionnaires, while qualitative data were gathered through semi-structured interviews. Quantitative analysis was conducted using statistical methods such as frequency, percentage, mean, and multiple regression analysis, while qualitative data were analyzed through content analysis.

The results of the study indicated that 1) the results of the study indicated that 1) the overall success level of operational success was rated high, particularly in the dimensions of efficiency, service quality, and organizational development, 2) Factors influencing the implementation success included: (1) organizational structure appropriateness, (2) strategy clarity, and (3) leadership of administrators, 3) Suggestions and guidelines for achieving greater operational success in the future include restructuring the organization to align with its mission, eliminating redundant processes, enhancing operational agility, decentralizing decision-making authority, and leveraging information technology to improve efficiency. Clear and well-defined strategies should be formulated based on comprehensive data analysis and effectively implemented into actionable plans. Continuous monitoring and evaluation are vital to ensure ongoing progress and adaptability. Additionally, leadership development should be prioritized, with a focus on cultivating strong communication skills and the ability to inspire and motivate teams, enabling the organization to thrive in complex and challenging environments.

Keywords : Factors Influencing the Success, Action Plan and Provincial Education Offices

บทนำ

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) เป็นแนวคิดที่ใช้เพื่ออธิบายการปฏิรูปภาครัฐ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาระบบการจัดการให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนำหลักการการแข่งขันและกลไกตลาดจากภาคเอกชนมาปรับใช้กับภาครัฐ แนวคิดนี้เริ่มต้นในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบเวสต์มินสเตอร์ เช่น อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแคนาดา ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา และกลายเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปภาครัฐทั่วโลกในช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 ผู้นำทางการเมืองในยุโรป เอเชีย และอเมริกาเหนือ เริ่มสำรวจวิธีการจัดสรรงบประมาณที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การบริการด้านสวัสดิการสาธารณะ สุขภาพ และการขนส่ง ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ที่แต่ละประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจโลก อันเป็นผลมาจากวิกฤตน้ำมันในช่วงปลายปี ค.ศ. 1970 และความผันผวนทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักวิชาการและนักปฏิบัติเริ่มค้นหาแนวทางการบริหารภาครัฐใหม่เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงการที่ภาครัฐต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้มีเหตุผลหลัก 3 ประการ คือ 1) การโจมตีต่อประสิทธิภาพของภาครัฐ 2) การเปลี่ยนแปลงในทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ และ 3) ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ที่มีต่อภาคเอกชน (Nimphanich, 2007)

ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการบริหารรัฐกิจในหลายประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเวสต์มินสเตอร์ การปฏิรูปดังกล่าวเริ่มต้นจากรัฐบาลของนางมากาเร็ต แทตเชอร์ ในอังกฤษ (ปี ค.ศ. 1979) และประธานาธิบดีโรนัลด์ แรแกน ในสหรัฐอเมริกา (ปี ค.ศ. 1980) (Sirisamphan, 2018) การปฏิรูปการจัดการภาครัฐนี้ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงเพียงแค่การให้บริการสาธารณะและการบริหารงบประมาณเท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารปกครอง โดยนำรูปแบบและวิธีการจัดการจากภาคเอกชนมาใช้ในการบริหารภาครัฐ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิวัติในระบบการจัดการ ทั้งนี้ ในทางวิชาการเรียกการปฏิรูปที่เกิดขึ้นว่า "การจัดการภาครัฐแนวใหม่" (New Public Management) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการบริหารรัฐกิจที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมาก (Keomany, 2019)

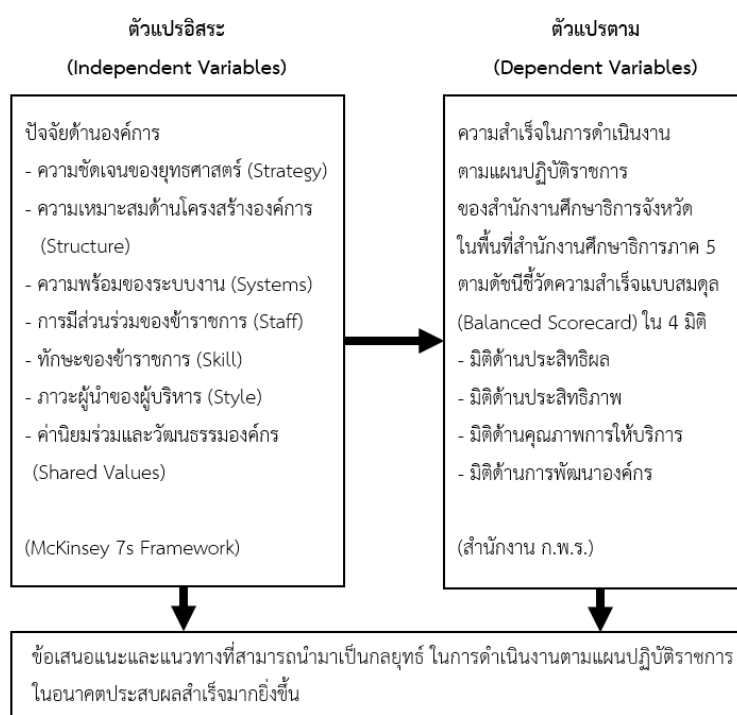
ในปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) ซึ่งมีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมบางมาตราของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เช่น มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 16 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 16 ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง” และมาตรา 9 ในวาระเริ่มแรก การจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการเป็นแผนห้าปี ตามมาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกานี้ ให้จัดทำเป็นแผนสามปีโดยมีห้วงระยะเวลาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่องการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2560 ข้อ 11 ได้กำหนดให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาในระดับจังหวัด ปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา ดำเนินการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของจังหวัด ตามกรอบ นโยบาย และแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและภายใต้นโยบายสำคัญ และนโยบายเร่งด่วน ทั้งนี้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยยึดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนทั้ง 3 ระดับ รวมทั้งนโยบายและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงาน และใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ของสำนักงานฯ พร้อมทั้งได้กำหนดกระบวนการติดตามและประเมินผล เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย การกำกับ ติดตาม และรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานรายไตรมาส และการประเมินผลแผนปฏิบัติการ โดยใช้ตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการ

อย่างไรก็ตามสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และมีการสรุปผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ ซึ่งในปีงบประมาณที่ผ่านมา พ.ศ. 2563 สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการได้ทั้งหมด จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางที่สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการดำเนินการศึกษครั้งนี้ ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 จำนวน 195 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมตามจำนวนตัวแทนของประชากรของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแต่ละแห่ง จากการกำหนดขนาดโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 132 คน

1.2 บุคลากรที่รับบริการจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ จำนวน 3 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ครอบคลุมตามการให้บริการ ได้แก่ บุคลากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บุคลากรจากสำนักงานศึกษาธิการภาค 5 และบุคลากรจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน 1) สถานภาพทั่วไป 2) ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 โดยนำดัชนีชี้วัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ใน 4 มิติของสำนักงาน ก.พ.ร. มาเป็นกรอบการศึกษา 3) ปัจจัยด้านองค์การตามกรอบแนวความคิด 7 ปัจจัยของแมคคินซี (McKinsey 7s Framework) ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 และ 4) ข้อเสนอแนะและแนวทางที่สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ

3. การสร้างเครื่องมือและทดสอบเครื่องมือ

3.1 ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดตัวแปรในการศึกษา โดยยึดวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นหลัก ตัวแปรที่ใช้ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การตามกรอบแนวคิด 7 ปัจจัยของแมคคินซี (McKinsey 7s Framework) และ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ดัชนีชี้วัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ของสำนักงาน ก.พ.ร. ใน 4 มิติ ซึ่งปรับปรุงจากกรอบแนวคิดของ Kaplan และ Norton เมื่อกำหนดแนวคิดและตัวแปรแล้ว ผู้ศึกษาได้ออกแบบคำถามทั้ง แบบปลายปิด (Closed-ended questions) และ แบบปลายเปิด (Open-ended questions) เพื่อให้การตอบคำถามเป็นไปอย่างสะดวกและได้ข้อมูลที่ครบถ้วน โดยใช้มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สำหรับคำถามปลายเปิดนั้นออกแบบเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ ในการหาค่าความเที่ยงตรง (Index of item objective congruence : IOC) ของเครื่องมือในการศึกษา พบว่าดัชนีความสอดคล้องจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จนมีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.95

3.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ ผู้ศึกษาได้ทำการร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของเครื่องมือ และได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อคำถามต่าง ๆ ครบถ้วนและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

4. การเก็บข้อมูล

4.1 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บข้อมูลจากข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 จำนวน 132 คน

4.2 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคลากรที่รับบริการจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 จำนวน 3 คน ได้แก่ บุคลากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุคลากรจากสำนักงานศึกษาธิการภาค 5 และบุคลากรจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ตอบกลับมา โดยแบ่งการวิเคราะห์ ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับผลสัมฤทธิ์แต่ละประเด็นเป็น 5 ระดับ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) แบบง่าย (Enter) ซึ่งใช้วิเคราะห์ตัวแปรอิสระ คือ กรอบแนวคิดปัจจัยด้านองค์การตามกรอบแนวความคิด 7 ปัจจัย ของแมคคินซี (McKinsey 7s Framework) อย่างน้อย 1 ปัจจัย มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 4 ซึ่งครอบคลุม 4 มิติ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ โดยการจัดกลุ่มข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกัน หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกันสรุปเป็นประเด็นสำคัญ และนำเสนอผลในรูปแบบการพรรณนาเชิงบรรยาย นอกจากนี้ยังได้การนำค่าสถิติเข้ามาใช้ ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงให้เห็นถึงจำนวนและสัดส่วนของความคิดเห็นอย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ที่มีต่อระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ในภาพรวม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ในภาพรวม

(N = 132)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. มิติด้านประสิทธิผล	4.36	0.48	มากที่สุด
2. มิติด้านประสิทธิภาพ	3.87	0.60	มาก
3. มิติด้านคุณภาพการให้บริการ	4.15	0.50	มาก
4. มิติด้านการพัฒนาองค์กร	4.10	0.57	มาก
รวม	4.12	0.40	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ในมิติด้านประสิทธิผล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.36) รองลงมา ได้แก่ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.15) มิติด้านการพัฒนางองค์กร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.10) และ มิติด้านประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.87) ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ที่มีต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5

ปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	.901	.321		2.809	.006
ปัจจัยความชัดเจนของยุทธศาสตร์ (S1)	.191	.055	.251	3.489	.001
ปัจจัยความเหมาะสมด้านโครงสร้างองค์กร (S2)	.229	.046	.379	5.026	.000
ปัจจัยความพร้อมของระบบงาน (S3)	.009	.059	.012	.160	.873
ปัจจัยการมีส่วนร่วมของข้าราชการ (S4)	.037	.064	.052	.580	.563
ปัจจัยทักษะของข้าราชการ (S5)	.038	.079	.039	.483	.630
ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร (S6)	.155	.059	.195	2.636	.009
ปัจจัยค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร (S7)	.112	.069	.130	1.618	.108
R square = 0.550 F = 21.643 Sig. = 0.000					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ น้อยกว่า 0.05 จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความเหมาะสมด้านโครงสร้างองค์กร มีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.000 , ปัจจัยความชัดเจนของยุทธศาสตร์ มีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.009 ตามลำดับ และพบว่ามี 4 ปัจจัย ที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติ มากกว่า 0.05 คือ ปัจจัยความพร้อมของระบบงาน มีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.873 , ปัจจัยทักษะของข้าราชการ มีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.630 , ปัจจัยการมีส่วนร่วมของข้าราชการ มีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.563 และปัจจัยค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กร มีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.108 ตามลำดับ

3. จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended question) ในเรื่องข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยใช้ดัชนีชี้วัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ใน 4 มิติ เป็นกรอบในการกำหนดคำถาม ได้แก่ (1) มิติด้านประสิทธิผล (2) มิติด้านประสิทธิภาพ (3) มิติด้านคุณภาพการให้บริการ (4) มิติด้านการพัฒนองค์กร โดยข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทาง ในมิติต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าความถี่และร้อยละของข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านประสิทธิผล

(N = 17)

ข้อ	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านประสิทธิผล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1	การเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	10	58.83
2	การปรับปรุง พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน	6	35.29
3	การกำหนดยุทธศาสตร์ให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่	1	5.88
รวม		17	100

จากตาราง 3 พบว่าข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงในมิติด้านประสิทธิผล เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ การเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ร้อยละ 58.83 รองลงมา คือ การปรับปรุง พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ร้อยละ 35.29 และการกำหนดยุทธศาสตร์ให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ ร้อยละ 5.88 ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าความถี่และร้อยละของข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านประสิทธิภาพ

(N = 21)

ข้อ	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านประสิทธิภาพ	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1	การพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงาน/โครงการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3	14.29
2	การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการทำงาน	3	14.29
3	การจัดสรรอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานให้บุคลากร	6	28.56
4	การปรับปรุง และพัฒนาระบบติดตามที่มีประสิทธิภาพในการประเมินความคุ้มค่าของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการทำงาน	9	42.86
รวม		21	100

จากตาราง 4 พบว่าข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ การปรับปรุง และพัฒนาระบบติดตามที่มีประสิทธิภาพในการประเมินความคุ้มค่าของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการทำงาน ร้อยละ 42.86 รองลงมา คือ การจัดสรรอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานให้บุคลากร ร้อยละ 28.56 , การพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงาน/โครงการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร้อยละ 14.29 และ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการทำงาน ร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าความถี่และร้อยละของข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ (N = 24)

ข้อ	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1	การคำนึงถึงความเท่าเทียมในการให้บริการ ทั้งประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ หน่วยงานภายนอก	5	20.83
2	การให้บริการด้วยไมตรีจิต	8	33.33
3	การปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ	11	43.84
รวม		24	100

จากตาราง 5 พบว่าข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากขึ้น มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ การปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 43.84 รองลงมา คือ การให้บริการด้วยไมตรีจิต ร้อยละ 33.33 และ การคำนึงถึงความเท่าเทียมในการให้บริการ ทั้งประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานภายนอก ร้อยละ 20.83 ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าความถี่และร้อยละของข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านการพัฒนาองค์กร (N = 31)

ข้อ	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านการพัฒนาองค์กร	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1	การอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในหน่วยงาน	9	29.03
2	การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่	12	38.71
3	การปรับปรุงพัฒนา เสริมสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมองค์การ	10	32.26
รวม		31	100

จากตาราง 6 พบว่าข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาปรับปรุง ในมิติด้านการพัฒนาองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากขึ้น มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ร้อยละ 38.71 รองลงมา คือ การปรับปรุงพัฒนา เสริมสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมองค์การ ร้อยละ 32.26 และ การอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในหน่วยงาน ร้อยละ 29.03 ตามลำดับ

4. จากการสัมภาษณ์บุคลากรที่รับบริการจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 จำนวน 3 คน ได้แก่ บุคลากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุคลากรจากสำนักงานศึกษาธิการภาค 5 และบุคลากรจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ใน 5 ประเด็น ดังนี้ 1) ควรมีระบบให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) 2) ควรใช้เทคโนโลยีในการสร้างแอปพลิเคชันที่รองรับบริการต่าง ๆ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 3) ควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมทักษะเจ้าหน้าที่ในด้านต่าง ๆ 4) ควรจัดทำคู่มือเอกสารกระบวนการ/ขั้นตอน สำหรับผู้รับบริการ และ 5) ควรจัดทำแบบสอบถามเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับข้อมูลในตาราง 5 ที่มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 43.84

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อ 1 การศึกษาระดับความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 พบว่ามีระดับความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามหลักการและทฤษฎีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ซึ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมุ่งผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนตามแนวทางของ New Public Management มิติด้านประสิทธิผลที่อยู่ในระดับสูงสุดสะท้อนถึงความสามารถในการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการมุ่งเน้นผลลัพธ์และการสร้างคุณค่าให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ที่ระบุในงานวิจัยของ Mekwhai (2015) ที่ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ” สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ขององค์กรในทฤษฎีดังกล่าว นอกจากนี้ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ซึ่งอยู่ในระดับสูงรองลงมาแสดงถึงความสำคัญของการให้บริการที่ตอบสนองความคาดหวังของประชาชน อันเป็นหัวใจของแนวคิด New Public Management โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ ในส่วนของมิติด้านการพัฒนาองค์กร และมิติด้านประสิทธิภาพ แม้อยู่ในระดับมากแต่ยังคงเป็นพื้นที่ที่สามารถปรับปรุงได้เพิ่มเติมตามกรอบแนวคิด New Public Management เช่น การพัฒนาความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์กรและการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่งานวิจัยของ Malaipong (2016) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาสำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี” ระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานในภาพรวม การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การนำหลักการของการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร และสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการได้อย่างยั่งยืน

จากวัตถุประสงค์ข้อ 2 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 ผลการศึกษพบว่า มี 3 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ได้แก่ ความเหมาะสมของโครงสร้างองค์กร ความชัดเจนของยุทธศาสตร์ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งการที่มีโครงสร้างองค์กรที่เรียบง่าย มีการแบ่งงานชัดเจน และการกระจายอำนาจ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นความคล่องตัวและลดความซ้ำซ้อน ความชัดเจนของยุทธศาสตร์ช่วยกำหนดเป้าหมายที่วัดผลได้ และการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทาง ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งเสริมความร่วมมือและจูงใจบุคลากรสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของผู้นำใน New Public Management ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและผลลัพธ์ของการบริหารงานองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lateh (2023) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร” ที่พบว่า มี 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยกระบวนการบริหารแผน ที่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน การถ่ายทอดแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

จากวัตถุประสงค์ข้อ 3 การศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางที่สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น พบว่า 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 มาพัฒนาต่อยอดเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางที่สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการในอนาคตประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนี้ 1) ควรปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมาย เน้นการลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนและเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน ส่งเสริมการกระจายอำนาจการตัดสินใจสู่ระดับปฏิบัติการ พร้อมทั้งจัดให้มีระบบสนับสนุนที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการข้อมูลและกระบวนการทำงาน 2) ควรพัฒนาระบบการกำหนดยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชาชน เน้นการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีการติดตามประเมินผลที่ต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง 3) ควรส่งเสริมการพัฒนาผู้นำในด้านความสามารถในการบริหารงาน และการสร้างความสัมพันธ์ในองค์กร โดยเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การจูงใจ และการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร นอกจากนี้ ควรมีการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จภายใต้บริบทที่ท้าทาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมาย โดยเริ่มจากการทบทวนบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละกลุ่มงานให้ชัดเจนและเหมาะสมกับภารกิจ พร้อมทั้งกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงานและสนับสนุนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรทบทวนแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละพื้นที่ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของหน่วยงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมในอนาคต

1.3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้บริหารในตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดหรือรองศึกษาธิการจังหวัด เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการภาค 5 พบว่าข้าราชการส่วนใหญ่เน้นมิติการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ โดยเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการในระบบราชการ การพัฒนานี้ต้องครอบคลุมการวางแผน การจัดการข้อมูล ความปลอดภัย การพัฒนาทักษะบุคลากร การประเมินผล และการมีส่วนร่วมของประชาชน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานตามแผนสำเร็จยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวัดค่าความสำเร็จควรมีการวิจัยโดยใช้ผลจากการประเมินของผู้ประเมินภายนอกหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ประเมินผลการดำเนินงานดังกล่าว เช่น ผลการประเมินตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน เป็นต้น

2.2 การตั้งสมมติฐานที่มีความท้าทาย เช่น มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 เพื่อใช้ในการพัฒนาต่อยอดให้หน่วยงานมีการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น หรือศึกษาในเชิงลึกในปัจจัยไม่ส่งผลต่อความสำเร็จ ว่าเพราะเหตุใด หรือเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสำคัญ เพียงแค่หน่วยงานมุ่งเน้นในปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ก็สามารถทำให้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการได้สำเร็จลุล่วง เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการได้อย่างประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายของหน่วยงาน การกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ การทบทวนและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด รวมถึงตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละพื้นที่ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และการมีผู้บริหารที่มีความสามารถโดดเด่นในด้านภาวะผู้นำ โดยเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การจูงใจ และการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรในองค์กร อันนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในหน่วยงาน และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

References

- Keomany, S. (2019). *Causal Factor Influencing the Effectiveness of Operations of the Department of Public Works and Transport's Performed in the Central Region of Lao People's Democratic Republic* [Doctoral dissertation]. Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University. https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=58632234102 (in Thai)
- Lateh, K., & Boonyarataphan, T. (2023). Factors Affecting the Effectiveness of the Implementation of the Annual Government Action Plan of the Kamphaeng Phet Rajabhat University. *Phikun Journal Faculty of Humanities and Social Sciences Kamphaeng Phet Rajabhat University*, 21(2), 133–151. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Phikun/article/view/264331> (in Thai)
- Malaipongse, N. (2016). Factors Affected to Success of Southern Border Provinces Development Plan: A Case Study of Pattani Provincial Land Office. *Kasetsart University Political Science Review Journal (KUPSRJ)*, 3(2), 111-125. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kupsrj/article/view/244310> (in Thai)
- Mekwhai, T. (2015). *Factors affecting the success of public sector management quality improvement in the Regional Education Office 1-13, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education* [Master's Thesis]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Nimphanich, J. (2007). *New Public Management: Principles, Concepts, and Case Studies in Thailand* (2nd ed.). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Sirisamphan, T. (2018). Directions and Trends in Public Administration. In Curriculum Development and Management Committee (Eds.), *Compiled course material on Concepts, Theories, and Principles of Public Administration*. (pp. 439-476). Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก่งศรีวิทยา
พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL)

Evaluation of the School-Based Curriculum in the Thai Language Learning
Area at Kaengkhawittaya School, B.E. 2561, Using the CIPP Model

Received: November 13, 2024 Revised: December 23, 2024 Accepted: January 13, 2025

ผกาสิริ ไชยคำภา^{1*} พีรพล ลุนจันทา² ปานุมาส จันทร์สำราญ³ สิริมา บุญเกื้อ⁴

Hanya Zhang⁵ และสิทธิพล อาจอินทร์⁶

Phakasiri Chaikumpa^{1*} Peerapol Lunjantar² Panumas Chansamran³ Sirima Bunkua⁴

Hanya Zhang⁵ and Sitthipon Art-in⁶

1, 2, 3, 4, 5, 6 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

1, 2, 3, 4, 5, 6 Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Khon Kaen University, Mueang, Khon Kaen, 40002

*Corresponding Author, E-mail: phakasiri.chaikumpa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก่งศรีวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท, ด้านปัจจัยนำเข้า, ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหาร, ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, และนักเรียน รวม 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูล โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.06 หลักสูตรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทของโรงเรียน มีการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.12 ครูและบุคลากรมีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชา มีการจัดสรรงบประมาณเพียงพอและมีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย 3) ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 ครูมีการจัดการเรียนรู้และการวัดผลที่หลากหลาย มีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านผลผลิต ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลการประเมินร้อยละ 81.81, ผลการทดสอบ O-NET วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการประเมินระดับโรงเรียนเฉลี่ย 58.36 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินระดับโรงเรียนเฉลี่ย 47.66, การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ มีผลการประเมินร้อยละ 100, และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีผลการประเมินร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร รูปแบบชิปปี้ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the curriculum of the Thai language learning area at Kaengkhro Witthaya School, Academic Year 2018, using the CIPP model, which consists of four areas Context, Input, Process, and Product. The participants included the school administrators, Thai language teachers, and students, totaling 338 people. The research instruments included questionnaires, interviews, and data recording forms, with consistency indices ranging from 0.67 to 1.00. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results of the study showed 1) Context The curriculum was highly suitable, with a mean of 4.98 and a standard deviation of 0.06. The curriculum aligned with the school's vision and context, and was developed systematically based on the needs of students, parents, and the community. 2) Input The input factors were highly suitable, with a mean of 4.97 and a standard deviation of 0.12. Teachers and staff had the necessary qualifications for their subjects, and the budget allocation was sufficient. The school also had modern learning resources. 3) Process The process was highly suitable, with a mean of 4.92 and a standard deviation of 0.30. Teachers used various methods for teaching and assessment, and there was continuous monitoring of students' learning progress. 4) Product Students had satisfactory academic performance, with an evaluation result of 81.81%. The results of the O-NET test for Thai language in Grade 9 showed an average score of 58.36% and in Grade 12, an average score of 47.66%. The evaluation of reading, critical thinking, and writing skills was 100%, and the evaluation of desired student attributes also scored 100%, meeting the established criteria.

Keywords: Curriculum Evaluation, CIPP Model, Thai Language Learning Area

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้รับการออกแบบขึ้นมาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสมดุลในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ความรู้ ทักษะ และคุณธรรม รวมทั้งการปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและโลก ในขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่มีความหลากหลาย ผู้เรียนจะต้องมีทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (Ministry of Education, 2009) ในยุคปัจจุบันที่สังคมและเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ภาษาไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับความต้องการของศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการเรียนการสอนภาษาไทยจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เครื่องมือออนไลน์ในการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดิจิทัล หรือการพัฒนาทักษะด้านการเขียนและการนำเสนอในรูปแบบใหม่ ที่ตอบโจทย์การสื่อสารในยุคดิจิทัลนอกจากนี้ แนวโน้มในอนาคตยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยในบริบทสากล การเรียนรู้ภาษา นอกจากจะต้องช่วยอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมแล้ว ยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงกับประชาคมโลก เช่น การแปลเนื้อหาจากภาษาไทยสู่นานาชาติ การใช้ภาษาไทยในงานวิชาการระดับสากล และการสร้างสื่อดิจิทัลที่แสดงถึงภูมิปัญญาไทยในรูปแบบที่เข้าใจง่ายสำหรับทุกคนทั่วโลก (Ministry of Education, 2009)

โรงเรียนแก่งศรีวิทยา จังหวัดชัยภูมิ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ (Kaengkhro Witthaya School, 2018) ได้ใช้หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ผลการใช้หลักสูตรยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะผลการทดสอบระดับชาติที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ แม้ว่าภาษาไทยจะเป็นวิชาที่สำคัญที่สุดวิชาหนึ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ (Sae-Lee, 2015) การประเมินหลักสูตรที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร รวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก่งศรี พุทธศักราช 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ที่พัฒนาโดย Stufflebeam เป็นหนึ่งในแนวทางการประเมินที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เนื่องจากครอบคลุมการประเมินหลักสูตรในทุกมิติ ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) เพื่อวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อตรวจสอบทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกระบวนการ (Process) เพื่อตรวจสอบการดำเนินการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ 4) ด้านผลผลิต (Product) เพื่อวัดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร การประเมินนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบและครบถ้วน (Stufflebeam and Shinkfield, 2007) เพื่อให้ทราบถึงผลการใช้หลักสูตรและข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตร พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมต่อไป

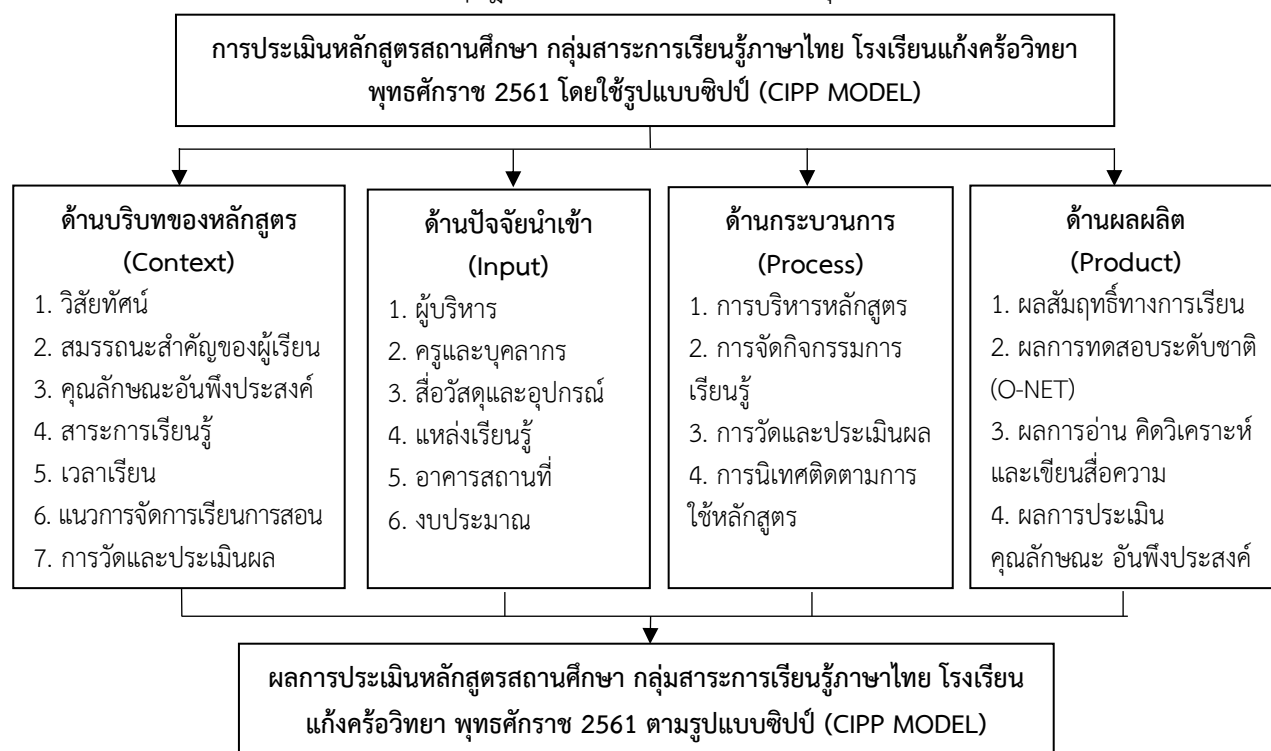
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก่งศรีวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านบริบท (Context)
- 1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
- 1.3 ด้านกระบวนการ (Process)
- 1.4 ด้านผลผลิต (Product)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. **กลุ่มเป้าหมาย** ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา จำนวน 1 คน โดยเลือกมาแบบเจาะจง (Purposing Sampling) จากจำนวนทั้งหมด 5 คน 2) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 10 คน โดยเลือกมาแบบเจาะจง (Purposing Sampling) จากจำนวนทั้งหมด 10 คน และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2 - 6 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 327 คน โดยเลือกมาแบบเจาะจง (Purposing Sampling) จากจำนวนทั้งหมด 2,687 คน ซึ่งได้มาโดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ Krejcie and Morgan (1970) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 **ตัวแปรต้น** ได้แก่ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามรูปแบบซิปป์โมเดล (CIPP MODEL)

2.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามรูปแบบซิปป์โมเดล (CIPP MODEL)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 **แบบสอบถาม** เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีทั้งหมด 2 ชุด ประกอบด้วย

3.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 94 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.1.2 แบบสอบถามสำหรับผู้เรียน จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 18 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.2 แบบสัมภาษณ์

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 7 ข้อ เรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 1 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.3 แบบบันทึกข้อมูลด้านผลผลิตของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แก่

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 3) ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ 4) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปีการศึกษา 2566

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ดำเนินการขอเอกสาร 2) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูลนักเรียน ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม 2567 ถึงวันที่ 10 กันยายน 2567 3) ทำการประเมินและรวบรวมข้อมูลในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูลนักเรียน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของผลการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

โดยเกณฑ์การแปลความหมายของผลการประเมินของด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00	แปลว่า มีความคิดเห็น/ ฟังพอใจ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50	แปลว่า มีความคิดเห็น/ ฟังพอใจ มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50	แปลว่า มีความคิดเห็น/ ฟังพอใจ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50	แปลว่า มีความคิดเห็น/ ฟังพอใจ น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50	แปลว่า มีความคิดเห็น/ ฟังพอใจ น้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การแปลความหมายของผลการประเมินของด้านผลผลิต (Product) มีรายละเอียดดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.00	หมายถึง ดีมาก สรุปลงผ่าน
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง ดี สรุปลงผ่าน
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง ผ่าน สรุปลง ไม่ผ่าน

และนำเสนอในรูปแบบตาราง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 กลุ่ม โดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP MODEL) ผลการวิจัย ดังตาราง 1-6

ตาราง 1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 ด้านบริบท (Context), ด้านปัจจัยนำเข้า (Input), และด้านกระบวนการ (Process)

องค์ประกอบการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
ด้านบริบท	4.98	0.06	มากที่สุด
ด้านปัจจัยนำเข้า	4.97	0.12	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.92	0.30	มากที่สุด

จากตาราง 1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP MODEL) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ย 4.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.06 รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ย 4.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.12 และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30

ตาราง 2 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 ด้านผลผลิต (Product)

ด้านผลผลิต	เกณฑ์	ผลการประเมิน	ความหมาย
1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป	ร้อยละ 81.81	ผ่าน
2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดี (O-NET) วิชาภาษาไทย	1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย ระดับโรงเรียน สูงกว่าระดับประเทศ	ระดับโรงเรียนเฉลี่ย 58.36 ระดับประเทศเฉลี่ย 50.73	ผ่าน
	2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย ระดับโรงเรียน สูงกว่าระดับประเทศ	ระดับโรงเรียนเฉลี่ย 47.66 ระดับประเทศเฉลี่ย 40.78	ผ่าน
3) การอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการประเมินระดับ ผ่าน ขึ้นไป	ร้อยละ 100	ผ่าน
4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 มีผลการประเมินระดับ ผ่าน ขึ้นไป	ร้อยละ 100	ผ่าน

จากตาราง 2 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP MODEL) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูล ด้านผลผลิตของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ผลการทดสอบระดับชาติดี (O-NET) วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีป (CIPP MODEL) แยกเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านบริบท (Context) พบว่าจากการแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กล่าวถึงข้อดีของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยว่า มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารและครู ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 ด้านบริบท (Context)

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
วิสัยทัศน์	4.96	0.15	มากที่สุด
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
สาระการเรียนรู้	4.96	0.15	มากที่สุด
เวลาเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
แนวการจัดการเรียนการสอน	4.92	0.27	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.98	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 3 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีป (CIPP MODEL) ด้านบริบท (Context) พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.08 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุดที่สุด คือ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เวลาเรียน และการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมา คือ วิสัยทัศน์ และสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.15 และระดับต่ำที่สุด คือ แนวการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จากการแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่สอน โรงเรียนมีการจัดอบรมให้กับคณะครู เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการบริหารจัดการส่งผลให้โรงเรียนมีสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย มีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารและครู ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
ผู้บริหาร	4.89	0.38	มากที่สุด
ครูและบุคลากร	5.00	0.00	มากที่สุด
สื่อวัสดุ และอุปกรณ์	5.00	0.00	มากที่สุด
แหล่งเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
อาคารสถานที่	4.98	0.08	มากที่สุด
งบประมาณ	4.93	0.25	มากที่สุด
รวม	4.97	0.12	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP MODEL) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.12 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ครูและบุคลากร สื่อวัสดุ และอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 รองลงมา คือ อาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ย 4.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.08 และงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย 4.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 ระดับต่ำที่สุด คือ ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 4.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38

3. ด้านกระบวนการ (Process) จากการแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ มีโครงการพัฒนาครูเพื่อให้นำความรู้มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีการออกแบบวัดและประเมินผลให้มีความหลากหลาย ครูผู้สอนมีการกระตุ้น กำชับ และการติดตามผู้เรียน ก่อนตัดสินผลการเรียนทำให้นักเรียนมีผลการเรียนเป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด และผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามผู้บริหารและครูและแบบสอบถามนักเรียน ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 ด้านกระบวนการ (Process)

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
การบริหารหลักสูตร	4.89	0.38	มากที่สุด
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.93	0.25	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	4.93	0.25	มากที่สุด
การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร	4.91	0.30	มากที่สุด
รวม	4.92	0.30	มากที่สุด

จากตาราง 5 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP MODEL) ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 รองลงมา คือ การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 และระดับต่ำที่สุด คือ การบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38

4. ด้านผลผลิต (Product) พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์ มากกว่าร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน มากกว่า ระดับประเทศ ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ ผ่านเกณฑ์ มากกว่าร้อยละ 80 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านเกณฑ์ มากกว่าร้อยละ 85 และ ทั้งนี้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู พบว่า ผู้บริหารมีนโยบายให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ และโครงการสอนเสริมเพื่อพัฒนาผลการประเมินด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ให้สูงขึ้น ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก่งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 ด้านผลผลิต (Product)

รายการ	เกณฑ์	ผลการประเมิน	ความหมาย
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป	ร้อยละ 81.81	ผ่าน
ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยม (O-NET)	1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศ	ระดับโรงเรียนเฉลี่ย 58.36	ผ่าน
	ระดับประเทศเฉลี่ย 50.73		
	2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศ	ระดับโรงเรียนเฉลี่ย 47.66	ผ่าน
	ระดับประเทศเฉลี่ย 40.78		
การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการประเมินระดับ ผ่าน ขึ้นไป	ร้อยละ 100	ผ่าน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 มีผลการประเมินระดับ ผ่าน ขึ้นไป	ร้อยละ 100	ผ่าน

จากตาราง 6 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก่งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 โดยใช้รูปแบบซีบีซี (CIPP MODEL) ด้านผลผลิต (Product) พบว่า ภาพรวมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กำหนดเกณฑ์นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป มีผลการประเมินร้อยละ 81.81 ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทย กำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าระดับประเทศ พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 58.36 และระดับประเทศ 50.73 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 47.66 และระดับประเทศ 40.78 การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ กำหนดเกณฑ์นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการประเมินระดับ ผ่าน ขึ้นไป มีผลการประเมินร้อยละ 100 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนดเกณฑ์นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 มีผลการประเมินระดับ ผ่าน ขึ้นไป มีผลการประเมินร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก่งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบซีบีซีโมเดล (CIPP MODEL) สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท (Context) พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า วิสัยทัศน์ สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และเวลาเรียน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกประเด็น ทั้งนี้โรงเรียนได้กำหนดรูปแบบ และแนวทางการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้อย่างชัดเจน กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โครงสร้างของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้จัดเวลาเรียนให้สอดคล้องกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน มีความครบถ้วนตามนโยบายของการจัดการศึกษาแห่งชาติ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ชุมชน และสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ (Noimai, 2019) พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรโดยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีการกำหนดเนื้อหาวิชาที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน ตลอดจนได้ดำเนินการวางโครงสร้างของหลักสูตรให้มีสัดส่วนสอดคล้องเหมาะสมกับเวลา และสาระการเรียนรู้ตามข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็นดังนี้ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร สื่อวัสดุและอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ และงบประมาณ ซึ่งมีความคิดเห็นตรงกันว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพและศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ และโรงเรียนมีความพร้อมด้านครูและบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมและเพียงพอ โดยเฉพาะด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนของโรงเรียนแก่งศรีวิทยาเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้ความสำคัญในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีประสบการณ์ มีคุณลักษณะและเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านนักเรียน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนมีคุณภาพเต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อีกทั้งครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน และด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนมีงบประมาณในการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ (Noinuay et al., 2023) พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยธนบุรี มีความพร้อมด้านงบประมาณ สามารถนำมาบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ของครู การส่งเสริมผู้เรียนที่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ตลอดจนครอบคลุมทุกด้านตามภารกิจของโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนมีจำนวนครูที่เพียงพอต่อจำนวนห้องเรียนครูปฏิบัติหน้าที่สอนตรงตามวิชาเอก ตามความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ประกอบกับการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) พบว่า การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดและประเมินผลและการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร มีระดับความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกประเด็น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านสื่อการเรียนรู้และเครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ อย่างสม่ำเสมอโดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คุุบอกริธีการวัดและประเมินผลแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า มีการประเมินผลก่อนและหลังเรียน เพื่อทดสอบความรู้ของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อสอบและนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาแบบทดสอบทุกครั้ง ครูแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ และนำผลการประเมินมาพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง และยังมีการจัดการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการเรียน การสอนภาษาไทย และมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ (Noinuay et al., 2023) พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการดำเนินการที่เป็นระบบเกี่ยวกับการจัดอบรมให้ความรู้ครูเรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ตามวิถีกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Active Learning เพื่อนำมาจัดทำคำอธิบายรายวิชาการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพตามทฤษฎีพุทธิปัญญา โดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก ตลอดจนมีการเตรียมความพร้อมของหลักสูตร ด้านบุคลากร สื่อ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ มีการเตรียมความพร้อมและมีความเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) พบว่า ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแก่งศรีวิทยา พุทธศักราช 2561 ซึ่งพิจารณาจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในปีการศึกษา 2566 ในภาพรวมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 3.03 และคิดเป็นร้อยละ 93.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.36 และคิดเป็นร้อยละ 81.81 การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน มีค่าเฉลี่ย 2.81 และคิดเป็นร้อยละ 100.00 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 2.93 และคิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ และผลการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ในภาพรวมมีผลการประเมินเฉลี่ยระดับประเทศ 45.76 ระดับสพฐ. 46.98 ระดับจังหวัด 43.33 ระดับเขตพื้นที่ 44.76 ระดับโรงเรียน 53.01 เมื่อพิจารณาผลต่างคะแนนเฉลี่ยแต่ละระดับแล้วสูงกว่าระดับประเทศ เนื่องจากนักเรียน มีความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม อีกทั้งโรงเรียนมีโครงการส่งเสริม และพัฒนาทักษะ ภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tomjan and Srijumnong, 2018) ที่ระบุว่า การประเมิน หลักสูตร ด้านผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นการลงมือ ปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ บูรณาการเชื่อมโยงความรู้กับรายวิชาอื่น ๆ ได้ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ ได้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การประเมินด้านบริบท (Context) ควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรให้ชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาอื่นได้

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญ มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง งบประมาณเพียงพอ อุปกรณ์ทันสมัย และปรับจำนวนเวลาเรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์หลักสูตร

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ควรใช้สื่อการสอนหลากหลาย ปรับปรุงกิจกรรม การเรียนการสอน และการประเมินผลให้เหมาะสม

1.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product) ควรส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน โดยให้นักเรียนฝึกทำโครงการมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สถานศึกษาอื่นสามารถนำผลการวิจัยที่ได้จากการประเมินหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไป ปรับใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรของตนให้เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในบริบทของตนเอง โดยการดำเนินการประเมินตามกรอบแนวคิด CIPP Model จะช่วยให้สามารถระบุจุดแข็งและจุดที่ควร ปรับปรุงของหลักสูตรได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา พุทธศักราช 2561 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบซีปป (CIPP Model) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในมิติต่าง ๆ ตามที่รูปแบบซีปปกำหนดไว้ เพื่อให้สามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรได้อย่างชัดเจน ผลการประเมินนี้สามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน แม้การประเมินในลักษณะนี้จะได้เป็นแนวทางใหม่ในเชิงวิชาการ แต่การดำเนินการที่สอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัยอย่างถูกต้องย่อมส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคมในด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

References

- Kaengkro Witthaya School. (2018). *Thai Language Learning Group Curriculum at Kaengkro Witthaya School*. Chaiyaphum.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Noinuay, P., Rattanapanya, S., & Diskum, S. (2023). An Evaluation of the School Based Curriculum of Suankularb Wittayalai Thonburi Using the CIPP Model. *Academic MCU Buriram Journal*, 8(2), 1–13. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ambj/article/view/262409> (in Thai)
- Noimai, I. (2019). AN EVALUATION OF PIBOONBUMPEN DEMONSTRATION SCHOOL, BURAPHA UNIVERSITY CURRICULUM: ENGLISH AND MATHEMATICS PROGRAM. *Journal of Education and Innovation*, 23(3), 382–394. Retrieved from https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/160653 (in Thai)
- Ministry of Education. (2009). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551*. Bangkok: Cooperative Assembly of Thai Agricultural Publishing Limited.
- Sae-Lee, S. (2015). *Evaluation of the Teacher Returning to Students Project Using the CIPP Model in Primary Educational Service Area Office, Kanchanaburi Area 3* (Master's thesis). Kanchanaburi: Kanchanaburi Rajabhat University. (in Thai)
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, and applications*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Tomjan, B., & Srijumnong, J. (2018). An Evaluation of the School-Based Curriculum in Career and Technology of Banhouyboseun School under Loei Primary Educational Service Area Office 1. *Ubon Ratchathani Journal of Research and Evaluation*, 7(2), 59–68. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ubonreseva/article/view/153270> (in Thai)

ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
Online Learning Package with Rice Culture for Lifelong Learning Enhancement
in Chaloem Phrakiat District, Nakhon Si Thammarat Province

Received: November 22, 2024

Revised: February 2, 2025

Accepted: March 6, 2025

ศณวี ฤกษ์มงคล¹ ธนัฐชา รัตนพันธ์^{2*} อนุวัฒน์ จันทะ³ และศุภชัย โชติกิจภิวาทย⁴
Senawee Roekmongkol¹ Thanatcha Rattanaphant^{2*} Anuwat Jantasa³ and Supachai Chotikitphiwat⁴

^{1,2,3,4} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตำบลท่าจีว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
^{1,2,3,4} Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat, 80280

*Corresponding Author, E-mail: thanatcha_rat@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) พัฒนาและประเมินความเหมาะสมของชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 4) ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนวัดบางหว้า โรงเรียนวัดสระไคร และโรงเรียนวัดดอนตรอ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นเขตอำเภอพื้นที่การให้บริการวิชาการของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดบทเรียนออนไลน์ แบบประเมินความเหมาะสมแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test แบบ Dependent

ผลวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจากผู้เรียน พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลประเมินความเหมาะสมโดยประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเหมาะสมของชุดบทเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดบทเรียนออนไลน์ วัฒนธรรมข้าว และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

The objectives of this research are to: 1) study the problems and needs in developing an online lesson set based on rice culture to promote lifelong learning 2) develop and evaluate the appropriateness of an online lesson set based on rice culture to promote learning, lifelong learning 3) compare the learning achievement of students before and after using the online lesson set based on rice culture to promote lifelong learning, and 4) evaluate the satisfaction of the learners who used the online lesson set based on rice culture to promote learning, lifelong learning. The sample was obtained through purposive sampling from students in a small school. Grade 4-6, Wat Bang Wa School Wat Sa Krai School and Wat Don Tor School Chaloem Phra Kiat District Nakhon Si Thammarat Province, 30 student which is the academic service area of the Faculty of Education Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The research tools include an online lesson set, Suitability assessment form achievement test and satisfaction assessment form statistics used in the research include mean, standard deviation, and dependent t-test.

The results of the research found that: 1) The results of the study of the problem conditions and needs from students found that the overall problem conditions and needs in learning management were at a high level 2) The results of the suitability evaluation by evaluating suitability from experts found that The overall suitability of the lesson set is at the highest level 3) The academic achievement of the students found that the academic achievement of the students after studying was higher than before studying with statistical significance at the .05 level, and 4) Student satisfaction evaluation results found that student satisfaction with the online lesson set based on rice culture to promote lifelong learning was overall at the highest level.

Keywords : Online Learning Package, Rice Culture and Lifelong Learning

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเป็นจำนวนมาก และในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจากยุค Analog ไปสู่ยุค Digital และยุค Robotic ทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในหน่วยงานรัฐ (Department of Livestock Development, 2022) หรือแม้กระทั่งหน่วยงานอื่น ๆ ต่างต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด culture shock เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรมีการเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยควรทราบเกี่ยวกับ Digital literacy หรือทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะด้านดิจิทัลพื้นฐานที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 เพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

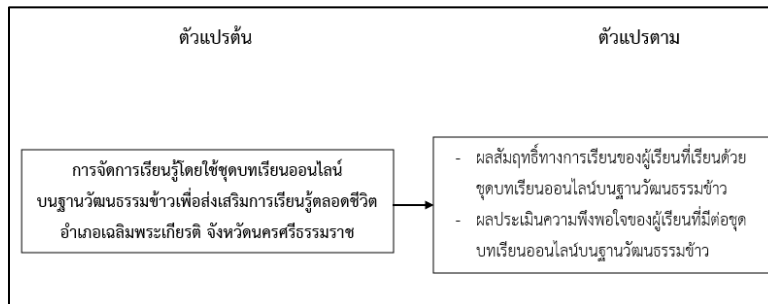
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นจะต้องให้ผู้เรียนมีบทบาทมากกว่าผู้สอน คือ การที่ผู้เรียนได้คิด ได้ทำ โดยใช้สติปัญญาของตนเองเพื่อสร้างสรรค์ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความหมายต่อตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี (Khaemmanee, 2001) โดยการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้น เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งการสอน ในชั้นเรียนหรือการสอนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) และการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วย การจัดการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายนั้นจะเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทางด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมให้กับผู้เรียนภายในชุมชน ซึ่งจากการลงพื้นที่ชุมชน ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีภูมิปัญญาจากข้าว และวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับข้าว ซึ่งถือเป็นคุณค่า มรดกทางการประกอบอาชีพที่โดดเด่นของชุมชน แต่ปัจจุบันเมื่อมีการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ทำให้ผู้ปกครองไม่ได้ให้ลูกหลาน เยาวชนคนรุ่นใหม่ ไม่ได้สืบสานอาชีพการทำนาจากครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวมากขึ้น ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งจะเห็นได้จากสถานการณ์ปัจจุบันที่ลูกจ้างโดยส่วนใหญ่ถูกเลิกจ้าง จึงทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบสานและนำอาชีพหลักดั้งเดิมและวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการทำนา และข้าวของท้องถิ่น มาปรับสภาพสังคมแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชน ทำให้สถานศึกษามีความสำคัญและมีบทบาทมากขึ้น โดยชุมชนที่มีความแตกต่างกัน โดยการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนแห่งการเรียนรู้ การนำกระบวนการจัดการเรียน การสอนแบบผสมผสานที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการสอนที่มีผู้สอนแบบบรรยายใช้สื่อการสอน หรือการสอนแบบ ทำงานกลุ่มที่มีผู้เรียนคอยตอบคำถาม (Maneenak, 2002) มาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทั้งการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบออฟไลน์ (Offline Learning) เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ของสมาชิกในชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายหรือความสนใจเรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้ผู้เรียนเกิดการกระหายอยากเรียนรู้สืบค้นหาความรู้ อาจเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและไม่เป็นระบบในทุกช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข (Suwannarat, 2018)

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์โดยได้พัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับข้าว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยชุดบทเรียนออนไลน์ของผู้เรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนวัดบางหว้า โรงเรียนวัดสระไคร และโรงเรียนวัดดอนตรอ เนื่องจาก 3 โรงเรียนดังกล่าว เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเขตอำเภอพื้นที่การให้บริการวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช รวมนักเรียนระดับประถมศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 453 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นดังกล่าวสามารถใช้งานและเรียนรู้สื่อต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยคัดเลือกมาโรงเรียนละ 10 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าว และ 2) ผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าว

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบประเมินความเหมาะสมของชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแบบประเมินความเหมาะสมแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) แบบ Likert 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ เก็บรวบรวมข้อมูลเทียบกับหลักการ แนวคิด เพื่อประเมินความเหมาะสมในการพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขชุดบทเรียนออนไลน์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการประเมินหาค่าเฉลี่ย (Mean) มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่คำนวณค่าได้ไม่เกิน 1.00 ถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีเหมาะสม

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบโดยมีข้อคำถามที่มีความเกี่ยวข้องกับชุดบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น โดยแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน 1 ครั้ง และหลังเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ ครั้งละ 20 นาที ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าว ผู้เรียนสามารถศึกษาและเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ได้ตลอดเวลา โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถาม แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเที่ยง (Validity) ของเครื่องมือโดยมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.60 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.60 (Thianthong, 2005)

3. แบบประเมินความพึงพอใจของชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) แบบ Likert 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่า (Index of Item Object Congruence : IOC) หากประเด็นการประเมินข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ดำเนินการทดลองและหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจโดยนำไปทดลองประเมินหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล

1. หาประสิทธิภาพของชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคเกี่ยวกับการพัฒนาเว็บไซต์และการใช้สื่อ ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าว และด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 3 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดบทเรียนออนไลน์

2. หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดบทเรียนออนไลน์ โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ dependent samples เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยชุดบทเรียนออนไลน์

3. หาความพึงพอใจต่อด้วยชุดบทเรียนออนไลน์ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดบทเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นแบบประเมินความพึงพอใจ มาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 4 - 6 ในโรงเรียนวัดบางหว้า โรงเรียนวัดสระไคร และโรงเรียนวัดดอนตรอ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน เพื่อหาความพึงพอใจของชุดบทเรียนออนไลน์

ผลการวิจัย

ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลตาราง 1

ตาราง 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

สภาพปัญหาและความต้องการ	Mean	S.D.	Level
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.39	0.62	มาก
1.1 โรงเรียนมีบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	4.53	0.86	มากที่สุด
1.2 ครูมีความสามารถจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานได้จริง	4.37	0.56	มาก
1.3 ครูมีความสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนเข้ากับชีวิตจริง	4.27	0.58	มาก
1.4 ครูจัดทำข้อมูลและใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่น และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้	4.33	0.55	มาก
1.5 ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	4.37	0.61	มาก
1.6 มีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนปกติและซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ความ สามารถตามศักยภาพของนักเรียนและเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.47	0.51	มาก
2. ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.33	0.60	มาก
2.1 โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	4.40	0.56	มาก
2.2 มีการจัดเวลาให้นักเรียนได้ใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อสร้างประสบการณ์อย่างเหมาะสม	4.43	0.57	มาก
2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานจากการบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี	4.40	0.56	มาก
การศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน			
2.4 ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.43	0.50	มาก
2.5 ครูใช้สื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีประกอบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง	4.37	0.61	มาก
2.6 ครูมีการประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.93	0.64	ปานกลาง
รวม	4.36	0.61	มาก

จากตาราง 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจากผู้เรียน พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.36 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 ส่วนด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ตามลำดับ

2. เพื่อพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการพัฒนาเว็บไซต์ขอแนะนำในรูปแบบคิวอาร์โค้ด ดังภาพ 2 – 3

ภาพ 2 หน้าแรกของเว็บไซต์

ภาพ 3 แบบทดสอบ

ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสม

ความเหมาะสม	Mean	S.D.	Level
1. เนื้อหาของชุดบทเรียนออนไลน์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.67	0.47	มากที่สุด
2. การจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาที่นำเสนอมีความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
3. การวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
4. ขนาดตัวอักษร สีอักษร และสีพื้นมีความเหมาะสม	4.33	0.47	มาก
5. เสียงและภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
6. สื่อ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอ ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
7. การออกแบบชุดบทเรียนออนไลน์มีความยืดหยุ่นตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.67	0.47	มากที่สุด
8. การเชื่อมโยงชุดบทเรียนออนไลน์ไปยังส่วนต่าง ๆ ถูกต้องและเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
9. ชุดบทเรียนออนไลน์สามารถใช้เป็นช่องทางการสื่อสารบนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้เรียนได้	4.67	0.47	มากที่สุด
10. องค์ประกอบโดยภาพรวมของชุดบทเรียนออนไลน์	4.67	0.47	มากที่สุด
รวม	4.67	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสม ประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเหมาะสมของชุดบทเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านการเชื่อมโยงชุดบทเรียนออนไลน์ไปยังส่วนต่าง ๆ ถูกต้องและเหมาะสม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 ส่วนด้านที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ขนาดตัวอักษร สีอักษร และสีพื้นมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ตามลำดับ

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

การทดสอบ	n	Score	Mean	S.D.	t-test	sig
ก่อนเรียน	30	10	5.60	1.77	8.45	0.26*
หลังเรียน	30	10	7.20	0.99		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

ความพึงพอใจ	Mean	S.D.	Level
1. ด้านชุดบทเรียนออนไลน์	4.57	0.51	มากที่สุด
1.1 ความสอดคล้องของการจัดเรียนรู้แบบผสมผสานกับวัตถุประสงค์	4.53	0.57	มากที่สุด
1.2 ความตรงเชิงเนื้อหาของการจัดเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.60	0.50	มากที่สุด
1.3 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการจัดเรียนรู้	4.53	0.51	มากที่สุด
1.4 ความพึงพอใจต่อการจัดเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.60	0.50	มากที่สุด
2. ด้านชุดบทเรียนออนไลน์ส่งเสริมการเรียนรู้	4.56	0.52	มากที่สุด
2.1 ความเหมาะสมของชุดบทเรียนออนไลน์ต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.53	0.51	มากที่สุด
2.2 การนำเสนอเนื้อหาของชุดบทเรียนออนไลน์มีความน่าสนใจเรียนรู้	4.60	0.50	มากที่สุด
2.3 ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบโดยรวม	4.53	0.57	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดเรียนรู้แบบผสมผสานบนฐานวัฒนธรรมข้าว	4.58	0.52	มากที่สุด
3.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.50	0.57	มากที่สุด
3.2 ความเรียบร้อยของชุดบทเรียนออนไลน์ตามการจัดเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.53	0.51	มากที่สุด
3.3 ความพึงพอใจต่อการจัดเรียนรู้แบบผสมผสานบนฐานวัฒนธรรมข้าวในภาพรวม	4.70	0.47	มากที่สุด
รวม	4.57	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่า มีความพึงพอใจต่อชุดบทเรียนออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.57 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดเรียนรู้แบบผสมผสานบนฐานวัฒนธรรมข้าวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.58 รองลงมา คือ ด้านชุดบทเรียนออนไลน์ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.57 และด้านชุดบทเรียนออนไลน์ส่งเสริมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ขอนำเสนอผลการอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานบนฐานวัฒนธรรมข้าว พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในโรงเรียนวัดบางหว้า โรงเรียนวัดสระใคร และโรงเรียนวัดดอนตรอ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักเรียนมีสภาพปัญหาและความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก แบ่งเป็นด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาและความต้องการสืบเนื่องมาจากการที่โรงเรียนมีบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และบริบทภายนอกโรงเรียนมีความพร้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลของชุมชนเช่นกัน จากสภาพแวดล้อมภายนอกมีบริบทที่พร้อมเห็นได้จากชุมชนหลายจุดมีการนำเครือข่ายหรือสัญญาณมือถือมาเชื่อมต่อและใช้งานอินเทอร์เน็ตประจำบ้าน แต่ภายในโรงเรียนนั้นยังขาดอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เสถียรสามารถเชื่อมต่อได้

ไม่ติดขัด ทำให้ไม่สามารถช่วยใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นไปได้อย่างสะดวก ทั้งนี้ นักเรียนยังมีความเห็นว่า ถ้าหากมีอุปกรณ์เทคโนโลยีพร้อมครูในโรงเรียนก็จะจัดการเรียนรู้ออนไลน์ได้จริง และสภาพแวดล้อมของชุมชนก็เหมาะสมต่อการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลชุมชนได้จริง และหากได้รับการร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน สังคมรอบข้างจะช่วยให้จัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนปกติและสอนเสริม นอกห้องเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งจะทำให้พัฒนาความรู้ความสามารถให้นักเรียนได้เต็มศักยภาพของตนเองและส่งเสริมให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaitrong (2021); Narin (2020) พบว่า อุปสรรคสำคัญในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ก็คือ สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร หากมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายตามช่องทางที่เหมาะสมของนักเรียนทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและตลอดเวลา โดยมีผู้ปกครองช่วยติดตาม กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนก็จะสามารถศึกษาเรียนรู้ได้จริง

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยจะเห็นได้ว่าชุดบทเรียนออนไลน์มีการเชื่อมโยงชุดบทเรียนออนไลน์ไปยังส่วนต่าง ๆ ซึ่งมีการจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาที่น่าสนใจมีความเหมาะสม โดยสื่อ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอมีความชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งทำให้เห็นว่า ชุดบทเรียนออนไลน์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารบนฐานวัฒนธรรมข้าว เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้เรียนได้ เนื่องจากผู้เรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในระดับประถมศึกษา สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สนุกกับการค้นคว้าหาความรู้ในบริบทที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมข้าว ชุมชน วัด และโรงเรียน ทั้งนี้ ยังเป็นส่วนที่ทำให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี ทักษะการสืบค้นความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เห็นได้ว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดเวลาโดยเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบทั้งการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to face Learning) โดยมีผู้สอนเป็นผู้กำกับ การเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online Learning) โดยอาจเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและไม่เป็นระบบในทุกช่วงชีวิตเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข จากการศึกษาหรือกิจกรรมในวิถีชีวิตด้วยความตั้งใจหรือด้วยความบังเอิญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Taraporn et al. (2020) ซึ่งได้พบข้อสรุปที่ว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของคนในสังคมยุคปัจจุบัน ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของคนในสังคม ตอบสนองต่อฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนผู้สอนมีความคุ้นชินกับการประยุกต์และสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์รอบตัว มีความคล่องแคล่วในการจัดการปัญหาและสามารถเปลี่ยนแปลงเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นการปลูกฝังพัฒนาความคิด ทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเองตลอดชีวิต (Life Long Learning) ของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและนับได้ว่าเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูง

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อผู้วิจัยนำชุดบทเรียนออนไลน์มาใช้กับกลุ่มตัวอย่างส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chenoh (2021) ได้ศึกษาผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ Khamkam (2020) ได้นำบทเรียนออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้ผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น เพิ่มความสนใจในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สื่อสังคมออนไลน์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในทิศทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเช่นกัน

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่ใช้ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณาในส่วนของผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยชุดบทเรียนที่พัฒนาขึ้นนั้นตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ซึ่งต้องการเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งในและนอกห้องเรียน อีกทั้งชุดบทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาที่น่าสนใจ มีการนำเสนอภาพทั้งในสถานที่จริงให้เห็นได้ชัดเจน มีสื่อที่หลากหลาย ทั้งภาพถ่าย วิดีทัศน์ อินโฟกราฟิก และคิวอาร์โค้ด ซึ่งเป็นการสร้างความสนใจของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaisabai (2019) พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในระหว่างการเรียนรู้ออนไลน์นั้น มีความรวดเร็วในการเรียกใช้งาน เนื้อหาทันสมัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนออนไลน์ อีกทั้งผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mukharak (2022) ได้นำชุดกิจกรรมออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและได้นำเทคโนโลยีรหัสคิวอาร์โค้ดมาช่วยด้วย ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดเรียนรู้แบบผสมผสานบนฐานวัฒนธรรมข้าวขึ้นนั้นเป็นการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to face Learning) โดยมีผู้สอนเป็นผู้กำกับการเรียนรู้ และแบบออนไลน์ (Online Learning) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วยจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

- 1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งควรมีการประเมินที่หลากหลาย
- 1.2 การพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์ ควรคำนึงถึงแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้ ความทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และการนำภาพถ่ายสื่อออนไลน์มาแขวนไว้ในเว็บไซต์ควรมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อจะทำให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้ด้วยตัวเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น
- 1.3 ควรอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนในการติดต่อสื่อสารและเปลี่ยนความคิดเห็น โดยการนำสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Line Facebook และ X มาใช้ เนื่องจากผู้เรียนที่มีความคุ้นเคยกับการใช้งานสื่อดังกล่าวจะใช้งานได้สะดวกขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ชุดบทเรียนออนไลน์ควรมีการเพิ่มเทคนิคต่าง ๆ ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น จากลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Learning Style) การจัดรูปแบบการสอนที่หลากหลายจะทำให้ผู้เรียนแต่ละแบบได้เรียนรู้ตามความถนัดของตนเองและเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน
- 2.2 ควรมีการนำเสนอความรู้สมัยใหม่นำเนื้อหาบทเรียนรูปแบบต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิม เพื่อส่งเสริมการคิดและการนำไปประยุกต์ใช้งานอื่น ๆ
- 2.3 ควรเน้นการพัฒนาการวิจัยด้านเจตคติที่ดีต่อชุมชนจากวัฒนธรรมข้าว และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนกับชุมชน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

ชุดบทเรียนออนไลน์บนฐานวัฒนธรรมข้าวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในบริบทภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดทำเป็นชุดกิจกรรมที่รวบรวมข้อมูลที่ศึกษาและเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน โดยเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมข้าว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ได้จากข้าว วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับข้าว ซึ่งเป็นคุณค่าและมรดกทางการประกอบอาชีพที่โดดเด่นของชุมชนในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบออฟไลน์ พัฒนาสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่นำมาแขวนไว้ในเว็บไซต์ โดยสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ได้จาก <https://sites.google.com/view/rice-culture/> ซึ่งจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มของสมาชิกในชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายหรือความสนใจที่จะเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนตลอดเวลาที่ต้องการจะศึกษาเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนเพื่องานวิจัย นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

References

- Chenoh, N. (2021). *The Development of Blended Learning Model to Enhance Learning Achievement in Learning Skills Students in Junior High School under the Office of the Non-Formal and Informal Education of Panare district, Pattani* (Master's thesis). Songkla: Songkla University. Retrieved from <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/17937/1/5920121501.pdf> (in Thai)
- Department of Livestock Development. (2022). *Digital Literacy Project*. <https://pvlo-nky.dld.go.th/webnew/images/news/livestock/IDP65/j.pdf> (in Thai)
- Jaisabai, J. (2019). Development of learning achievement for Information Technology to Life Using Google Classroom. *Journal of That Phanom Review*, 3(1), 19-31. Retrieved from <https://www.firstojs.com/index.php/JTPR/article/view/162> (in Thai)
- Jaitrong, S. (2022). *A Blended Learning Management Model with the Systematic Quality Management under the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak of Noenkhamratprachanukrow School*. ThaiEd Research. <http://www.thaiedresearch.org/home/paperview/178244/?> (in Thai)
- Khaemmanee, T. (2001). *14 teaching methods for professional teachers*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Khamkam, M. (2020). The Development of e-Learning Lesson for Social Studies, Religion, and Culture Subjects in Good Civic Duty Promoting Learning Skills in the 21st Century for the 4th Grade Primary Education Students. *Ramkhamhaeng University Journal: The Graduate School (Educational Technology)*, 4(2), 85-103. Retrieved from <http://www.edtechjournal.ru.ac.th/journals/viewPage/10> (in Thai)
- Maneenak, J. (2002). *From e-learning to blended teaching*. e-economy. (in Thai)
- Mukharak, T. (2022). Development of learning achievements in Thai Dance by Using an Online Activity Series on Ancient Dance of first year Students at Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. *Narkkhabut Paritat Journal*, 14(2), 1-13. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nakboot/article/view/257803> (in Thai)
- Narin, K. (2020). *Development of A Blended Learning Integrated with Collaborative Learning (TGT) Promoting Critical Thinking Skills and Teamwork for Grade 5 Students* (Master's thesis). Mahasarakham: Mahasarakham University. Retrieved from <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1049/1/60010580001.pdf> (in Thai)
- Suwanarat, C. (2018). *Organizing Education Guideline to Enhance Lifelong Learning Skills Through Community Based Tourism* (master's thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. Retrieved from <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/2847> (in Thai)
- Taraporn, T., Lam-la-or, A., & Rungruangsuparat, B. (2022). Blended Learning Approach and the Future of Education Management in New Normal Society. *Journal of Liberal Arts RMUTT*, 1(2), 13–20. Retrieved from <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JLA/article/view/1471> (in Thai)
- Thianthong, M. (2005). *Statistics and research in information technology*. Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok Publishing. (in Thai)

ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความกล้าแสดงออกของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

The Relationship between Anxiety and Assertiveness in Student of Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received: October 29, 2024

Revised: March 5, 2025

Accepted: March 18, 2025

นลิตา หมัดเหยต^{1*} และเพ็ญประภา ปริญญากมล²

Nalita Madyed^{1*} and Penprapa Prinyapol²

^{1,2} หลักสูตร วท.บ.จิตวิทยาคลินิก คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 94000

^{1,2} Clinical Psychology Program, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus, 94000

*Corresponding Author, Email: 6420117048@email.psu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความกล้าแสดงออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความกล้าแสดงออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตัวอย่างจำนวน 155 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จากการแบ่งตามสัดส่วนคณะ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการกล้าแสดงออก มีจำนวน 33 ข้อ และแบบวัดความวิตกกังวล มีจำนวน 18 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความกล้าแสดงออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=.44) 2) ความสัมพันธ์ของความวิตกกังวลกับความกล้าแสดงออก พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงลบ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -0.43$, $p < .000$)

คำสำคัญ : ความกล้าแสดงออก ความวิตกกังวล และนักศึกษา

Abstract

This research aims to: 1) examine the level of self-expression among students of Prince of Songkla University, Pattani Campus, and 2) investigate the relationship between anxiety and self-expression among these students. The sample consists of 155 participants, selected using stratified random sampling based on the proportion of faculties. The instruments used for data collection include a 33-item self-expression questionnaire and an 18-item anxiety scale. The data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings revealed that: 1) The level of self-expression among students of Prince of Songkla University, Pattani Campus, was moderate ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.44), and 2) The relationship between anxiety and self-expression showed a moderate negative correlation with statistical significance at the 0.05 level ($r = -0.43$, $p < 0.000$).

Keywords : Assertiveness, Anxiety and Students

บทนำ

สังคมปัจจุบันบุคคลที่มีความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ จะได้เปรียบผู้อื่นในการก้าวไปสู่จุดมุ่งหมาย หากมีทักษะการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมกับโอกาสกาลเทศะ จะเป็นใบเบิกทางที่ดีในสังคม เพราะความกล้าแสดงออกไม่ว่าในเรื่องใดก็ตามจะสร้างภาวะผู้นำของบุคคลนั้น ๆ ให้สูงขึ้น ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรค และทำให้มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น พฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องของการแสดงทางอารมณ์อย่างเป็นอิสระโดยปราศจากความวิตกกังวล บุคคลสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตนออกมาได้อย่างเหมาะสม โดยตระหนักถึงสิทธิของตนและผู้อื่น ในทางกลับกันบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกมักจะเก็บอารมณ์ ความรู้สึก และความนึกคิดของตน ไม่สามารถจัดการอารมณ์ของตนได้ เพราะบุคคลเชื่อว่าตนเองมีปมด้อย อาจรู้สึกถึงความไม่สบายใจหรือความกลัว จึงส่งผลให้บุคคลเกิดความวิตกกังวล ซึ่งหากนักเรียนนั้นมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างไม่เหมาะสม จะพบปัญหาด้านการติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดเกิดความยากลำบากในการทำงาน การเรียน รวมไปถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตด้วย (Chatlermongkon, 2020)

การศึกษาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในกลุ่มนักศึกษา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความกล้าแสดงออกในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นและการตอบข้อซักถาม ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดปัญหาการขาดความกล้าแสดงออกทำให้เกิดความกังวลต่อการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามพฤติกรรมความกล้าแสดงออกของบุคคลสามารถที่จะฝึกฝนและสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้เพื่อให้เกิดความกล้าแสดงออกและการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ และทำให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Lapthanaviroon, 2019)

ความวิตกกังวลเป็นภาวะทางอารมณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความไม่สบายใจ ความกระวนกระวายใจ ความหวาดหวั่นพรั่นพรึง อันเนื่องมาจากการถูกคุกคามต่อความมั่นคง ปลอดภัยของบุคคลนั้น ความวิตกกังวล ถือได้ว่าเป็นอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต เนื่องจากมนุษย์เราต้องพบกับเหตุการณ์มากมายในชีวิต ทั้งเหตุการณ์ที่ทำให้พึงพอใจ และเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกตึงเครียด ความวิตกกังวลจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เข้ามาในช่วงครึ่งคร่าวเป็นระยะสั้นนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นความวิตกกังวลตามสถานการณ์ (State Anxiety) นอกจากนี้ความวิตกกังวล มีสิ่งคุกคามต่อสภาพพจน์ที่บุคคลมีต่อตนเอง มีความรู้สึกประหม่า หวาดวิตก กังวลและเครียด (Anxiety) มีผลต่อจิตใจ อารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา - ด้านจิตใจ ตื่นตัวดี ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เตรียมตัวเพื่อรับรู้ - ด้านอารมณ์ อารมณ์เปลี่ยนแปลงเร็ว ไวต่อสิ่งกระตุ้น - ด้านสรีรวิทยา มีการหลั่งของ ACTH , Epinephrine and Cortical hormone และส่งผลต่อ ระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เกิดพฤติกรรมแสดงออกทั้งหลาย (Behavior Manifestation) พฤติกรรมอัตโนมัติที่เป็นผล ของภาวะ Anxiety ได้แก่ โกรธ ชื่นเคือง หงุดหงิด โกรธง่าย ต่อต้าน ไม่ร่วมมือ พูดจาชวนทะเลาะเบาะแว้ง มีการกระทำที่เป็นการป้องกันตัวเอง Jaikla (2020). พอเหมาะจะกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากความวิตกกังวลน้อยเกินไปหรือมากเกินไปจะทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลลดลง ในทางตรงกันข้าม ความวิตกกังวลอันไม่พึงประสงค์ที่เกิดจากความยุ่งเหยิงภายในจิตใจ อาจส่งผลทางด้านจิตประสาท ความแปรปรวนทาง อารมณ์ทั้งยังอาจก่อให้เกิดความตึงเครียดในกล้ามเนื้อ และความอึดโรยของร่างกายได้อีกด้วย

ความวิตกกังวลนั้นเกิดขึ้นได้กับนักเรียนนักศึกษาในทุกระดับการศึกษา ความวิตกกังวลเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ดูเหมือนว่า ความวิตกกังวลติดแน่นอย่างถาวรในการดำเนินชีวิตของบุคคลจำนวนมาก ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อจิตใจเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อสภาพร่างกายอีกด้วย เมื่อนักศึกษาเกิดความวิตกกังวลขึ้นแล้วนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนเป็นอย่างยิ่ง ถ้าปล่อยให้ความวิตกกังวลในการเรียนเกิดขึ้นกับนักศึกษาแล้วจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ย่อมนำมาซึ่งผลเสียนักศึกษา เพราะความวิตกกังวลในการเรียนอาจทำให้นักศึกษาเกิดการไม่อยากเรียน หนังสือหมดกำลังใจในการเรียน และอาจส่งผลต่อสุขภาพกายได้ ซึ่งจะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง ขาดความรับผิดชอบต่อการเรียน จึงนับว่าเป็นอุปสรรคต่อการเรียนเป็นอย่างยิ่ง ความวิตกกังวลในการเรียนนั้นเกิดขึ้นได้กับนักศึกษาในทุกระดับการศึกษา. เมื่อนิสิตเกิดความวิตกกังวลในการเรียนขึ้นแล้วนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนเป็นอย่างยิ่ง ถ้าปล่อยให้ความวิตกกังวลในการเรียนเกิดขึ้นกับนักศึกษาแล้วจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ย่อมนำมาซึ่งผลเสียนักศึกษา เพราะความวิตกกังวลในการเรียนอาจทำให้นักศึกษาเกิดการเบื่อหน่ายต่อการเรียน หมดกำลังใจในการเรียน และอาจทำให้สุขภาพกายเสื่อมโทรมลง ซึ่งจะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียน ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคต่อการเรียนเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อนักศึกษาเกิดความวิตกกังวลในการเรียนขึ้นแล้วจึงนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนเป็นอย่างมาก ยิ่งถ้าปล่อยให้ความวิตก กังวลเกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ก็นำมาซึ่งผลเสียต่อนักศึกษา เพราะความวิตก กังวลอาจทำให้นักศึกษาเกิดการเบื่อหน่ายในการเรียน หมดกำลังใจในการเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ และอาจทำให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตเสื่อมโทรมลง ซึ่งทำให้ผลการเรียนลดลง ขาดความกระตือรือร้นต่อการเรียน นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนเป็นอย่างมาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออกกับความวิตกกังวลของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อที่จะทราบถึงความกล้าแสดงออกของนักศึกษาว่าอยู่ในระดับใด ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออกกับความวิตกกังวลต่อการใช้ชีวิตในรั้วมหาลัย รวมทั้งการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง พัฒนาแนวทางสร้างเสริมการกล้าแสดงออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการกล้าแสดงออกกับระดับความวิตกกังวลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออกกับความวิตกกังวลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1 - 4 ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคการเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2567 จำนวน 7,605 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1 - 4 ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคการเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2567 จำนวน 155 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ข้อคำถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ เพศ คณะที่กำลังศึกษา ชั้นปี

2.2 แบบวัดความกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (Jaikla, 2020) ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 33 ข้อ พบว่า ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มากที่สุด-น้อยที่สุด

2.3 แบบวัดความวิตกกังวล The State-Trait Anxiety Inventory STAI (Spielberger et al, 1983) มีจำนวน 18 ข้อ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 0.50-1.00 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ เกือบไม่มีเลย-เกือบตลอดเวลา

3. ขั้นตอนการ

3.1 คัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่างการแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วนคณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาการอิสลาม

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาปริญญาตรี ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยเก็บตามคณะต่าง ๆ

3.3 ขออนุญาตและขอความร่วมมือจากนักศึกษา หากผู้เข้าร่วมการวิจัยยินยอมที่จะเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการประชาสัมพันธ์รายละเอียด

3.4 ผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - กันยายน และเวลาการเก็บข้อมูล 3 สัปดาห์ ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำมาวิเคราะห์จำนวน 155 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพื้นฐานของตัวแปรได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) จำนวนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความกล้าแสดงออกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขอนำเสนอผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการกล้าแสดงออก จำแนกตาม เพศ ชั้นปี คณะ (n =155)

เพศ	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD)	การกล้าแสดงออก
ชาย	34.80	3.42	.43	ปานกลาง
หญิง	62.60	3.31	.45	ปานกลาง
LGBTQ+	2.60	3.43	.52	ปานกลาง
ชั้นปี	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	การกล้าแสดงออก
1	34.20	3.32	.49	ปานกลาง
2	25.20	3.31	.40	ปานกลาง
3	15.50	3.38	.42	ปานกลาง
4	25.20	3.43	.44	ปานกลาง
คณะ	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	การกล้าแสดงออก
ศึกษาศาสตร์	34.80	3.43	.44	ปานกลาง
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	31.60	3.40	.51	ปานกลาง
รัฐศาสตร์	14.80	3.25	.34	ปานกลาง
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	7.10	3.13	.32	ปานกลาง
พยาบาลศาสตร์	1.90	3.23	.28	ปานกลาง
วิทยาการอิสลาม	3.20	3.45	.43	ปานกลาง
วิทยาการสื่อสาร	6.50	3.15	.56	ปานกลาง
รวม	100.00	3.35	.44	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่าเพศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.35, S.D.=.44) เมื่อพิจารณาตามเพศ LGBTQ+ อยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับสูงสุด ($\bar{X}$ =3.43, S.D.=.52) รองลงเพศชายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.42, S.D.=.43) และเพศหญิงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.31, S.D.=.45) พบว่าชั้นปี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.35, S.D.=.44) เมื่อพิจารณาตามชั้นปี ชั้นปี 4อยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับสูงสุด ($\bar{X}$ =3.43, S.D.=.44) ส่วนชั้นปี 2 อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}$ =3.31, S.D.=.40) และชั้นปี 1และ ปี 3 อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และพบว่าคณะ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.35, S.D.=.44) เมื่อพิจารณาตามคณะ คณะวิทยาการอิสลามอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับสูงสุด ($\bar{X}$ =3.45, S.D.=.43) ส่วนคณะอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความกล้าแสดงออกจำแนกตามรายชื่อ

แบบวัดการกล้าแสดงออก	Min	Max	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
1. ฉันแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพเมื่อฉันมีความคิดเห็นต่างจากอาจารย์	1	5	3.68	1.12
2. ฉันจะรีบเข้าไปช่วยเหลือทันทีเมื่อเห็นคนเป็นลมในที่สาธารณะ	2	5	4.15	.76
3. ฉันตักเตือนอย่างสุภาพเมื่อคนที่ฉันรู้จักแต่งตัวไม่เรียบร้อย	1	5	3.33	1.05
4. ฉันจะตอบคำถามหรือเสนอความคิดเห็นในชั้นเรียนโดยไม่ต้องให้อาจารย์เรียกชื่อ	1	5	2.83	1.06
5. ฉันจะเริ่มต้นบทสนทนากับคนที่ฉันเพิ่งเจอครั้งแรกในมหาวิทยาลัย	1	5	2.99	1.04
6. ฉันจะถามพ่อค้าแม่ค้าถ้าสินค้าที่ฉันสนใจไม่แสดงราคาขาย	1	5	3.86	1.05
7. ฉันสบตาคนที่ฉันแอบชอบได้โดยไม่เขินอาย	1	5	2.80	1.16
8. ฉันจะอาสาเมื่ออาจารย์ให้นักศึกษาแสดงความสามารถหน้าชั้นเรียน	1	5	2.44	1.08
9. ฉันจะบอกเพื่อนให้งดใช้เสียงเมื่อเพื่อนคุยกันขณะที่อาจารย์แจ้งข่าวสารที่สำคัญให้นักศึกษา	1	5	3.44	1.06
10. ฉันจะบอกเพื่อนให้งดใช้เสียงเมื่อเพื่อนคุยกันเสียงดังขณะที่อาจารย์สอน	1	5	3.43	.96
11. ฉันจะบอกเพื่อนไม่ให้ใช้เครื่องมือสื่อสารขณะที่อาจารย์กำลังสอน	1	5	2.34	1.01
12. ฉันจะขอเข้าร่วมทีมกีฬาที่สนใจแม้จะมีเพื่อนที่ฉันไม่รู้จักรัก	1	5	2.91	1.37
13. ฉันจะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นที่ไม่รู้จัก โดยไม่ประหม่าเมื่อฉันล้มหรือทำสิ่งของหล่น	1	5	2.77	1.19
14. ฉันจะยกมือถามในห้องเรียนเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์กำลังสอน	1	5	3.01	1.07
15. ฉันกล้าปกป้องสิทธิของตนเองเมื่อมีคนแซงคิวฉัน	1	5	3.60	1.08
16. ฉันกล้าบอกอาจารย์เมื่อฉันมองไม่เห็นเนื้อหาบนกระดาน	1	5	3.68	1.02
17. ฉันกล้าบอกอาจารย์พูดช้าลงเมื่ออาจารย์พูดเร็วเกินไป	1	5	3.20	1.00
18. ฉันจะตะโกนบอกเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่ฟังสิ่งที่ฉันพูด	1	5	3.24	1.12
19. ฉันจะแจ้งมหาวิทยาลัยทราบเมื่ออาจารย์ไม่มาสอนบ่อยครั้งโดยไม่ทราบสาเหตุ	1	5	2.12	1.03
20. ฉันจะบอกอาจารย์ตามตรงหากฉันทำงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ไม่เสร็จ	1	5	3.22	1.03
21. ฉันจะบอกเพื่อนเมื่อพวกเขาไม่คืนเงินที่ยืมไป	1	5	3.23	1.19
22. ฉันจะบอกทันทีหากพบว่าอาจารย์สอนเนื้อหาไม่ถูกต้องในคาบเรียนนั้น	1	5	2.68	1.03
23. ฉันบอกให้อาจารย์ทราบอย่างสุภาพเมื่ออาจารย์ตรวจงานหรือให้คะแนนฉันผิด	1	5	4.05	.94
24. ฉันจะบอกอาจารย์คุมสอบโดยไม่คำนึงถึงสัมพันธภาพเมื่อฉันเห็นเพื่อนทุจริตข้อสอบ	1	5	2.57	1.09
25. ฉันจะยอมรับผิดชอบเมื่อฉันเข้าห้องเรียนสายต่อหน้าเพื่อนในห้องเรียน	1	5	3.58	1.03
26. ฉันกล้าแสดงความชื่นชมอย่างจริงใจเมื่อเพื่อนตอบคำถามอาจารย์ได้ถูกต้อง	1	5	4.37	.74
27. ฉันจะกล้าแสดงความชื่นชมเพื่อนเมื่อเพื่อนทำคะแนนสอบได้ดี	1	5	4.44	.78

แบบวัดการกล้าแสดงออก	Min	Max	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
28. เมื่อเพื่อนตอบคำถามอาจารย์ในชั้นเรียนได้ถูกต้องฉันปรบมือแสดงความยินดี	2	5	4.52	.65
29. เมื่ออาจารย์สอนสนุกฉันยิ้มหรือหัวเราะอย่างจริงใจให้อาจารย์รับรู้ได้	1	5	4.50	.70
30. ฉันยิ้มหรือหัวเราะอย่างจริงใจเมื่อเพื่อนเล่าเรื่องตลกให้ฟัง	1	5	4.55	.74
31. ฉันจะแจ้งให้ผู้อื่นทราบเมื่อเขาส่งเสียงดังในห้องสมุดระหว่างที่ฉันอ่านหนังสือ	1	5	3.07	1.12
32. ฉันกล้าแสดงออกไม่พอใจเมื่อเพื่อนไม่ช่วยทำงานกลุ่ม	1	5	3.30	1.01
33. ฉันจะปรึกษาอาจารย์เมื่อฉันรู้สึกไม่สบายใจ	1	5	2.72	1.16
ภาพรวม	2.03	4.52	3.35	.44

จากตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดการกล้าแสดงออก พบว่าโดยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความวิตกกังวลอยู่ที่ 3.35

เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ "ฉันยิ้มหรือหัวเราะอย่างจริงใจเมื่อเพื่อนเล่าเรื่องตลกให้ฟัง" (ค่าเฉลี่ย = 4.55) ขณะที่ข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ "ฉันจะแจ้งมหาวิทยาลัยทราบเมื่ออาจารย์ไม่มาสอนบ่อยครั้งโดยไม่ทราบสาเหตุ" (ค่าเฉลี่ย = 2.12)

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน : ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ที่ 0.44 แสดงถึงคะแนนความกล้าแสดงออกของแต่ละคนมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก มีทั้งผู้ที่มีระดับการกล้าแสดงออกสูงและต่ำปะปนกันไปในกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความวิตกกังวลจำแนกตามรายข้อ

แบบวัดความวิตกกังวล	Min	Max	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD)
1. ฉันเป็นคนน่าคบสามารถเข้ากับเพื่อนได้ง่าย	1	4	2.70	.75
2. ฉันรู้สึกประหม่าและตื่นตื้นง่าย	1	4	2.26	.70
3. ฉันรู้สึกพึงพอใจในตนเอง	1	4	2.95	.79
4. ฉันปรารถนาให้ตนเองมีความสุข	1	4	3.54	.66
5. ฉันรู้สึกเหมือนเป็นคนล้มเหลว	1	4	2.97	.71
6. ฉันเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย	1	4	2.85	.80
7. เมื่อคิดถึงสิ่งที่ฉันเป็นห่วง ทำให้ฉันเครียด และว้าวุ่นใจ	1	4	2.06	.71
8. ฉันรู้สึกว่าได้พักผ่อน	1	4	2.54	.79
9. ฉันเป็นคนสงบ ใจเย็น มีสติ	1	4	2.77	.79
10. ฉันรู้สึกว่าปัญหามากขึ้นทุกวันจนจะสู้ไม่ไหว	1	4	2.96	.78
11. ฉันกังวลมากไปในสิ่งที่จริง ๆ แล้วดูไร้สาระ	1	4	2.63	.80
12. ฉันเป็นคนมีความสุข	1	4	3.09	.70
13. ฉันมีความคิดที่ทำให้ตนเองไม่สบายใจ	1	4	2.55	.80
14. ฉันรู้สึกมั่นคงปลอดภัย	1	4	2.83	.77
15. ฉันเป็นคนที่สามารถตัดสินใจได้ง่าย	1	4	2.74	.85
16. ฉันรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถไม่ เพียงพอในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น	1	4	2.70	.83
17. ฉันรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตตนเอง	1	4	3.08	.89
18. ฉันไม่ลืมความผิดพลาดของตนเองและไม่ สามารถสลัดออกไปได้	1	4	2.55	.89
ภาพรวม	1.61	3.83	2.76	.39

จากตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความวิตกกังวล พบว่าโดยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความวิตกกังวลอยู่ที่ 2.76

เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ "ฉันรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตตนเอง" (ค่าเฉลี่ย = 3.08) ขณะที่ข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ "ฉันรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น" (ค่าเฉลี่ย = 2.70)

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน : ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ที่ 0.39 แสดงถึงคะแนนความวิตกกังวลของแต่ละคนมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก มีทั้งผู้ที่มีระดับความวิตกกังวลสูงและต่ำปะปนกันไปในกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับการกล้าแสดงออก

ตัวแปร	การกล้าแสดงออก	
	r	p-value
ความวิตกกังวล	-0.43*	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและการกล้าแสดงออก พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงลบ แสดงถึงความวิตกกังวลสูงความกล้าแสดงออกต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = -0.43$) อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออกกับความวิตกกังวลของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ความกล้าแสดงออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่านักศึกษามีระดับความสามารถในการกล้าแสดงออกอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .44) อภิปรายได้ว่านักศึกษามีความสามารถแสดงออกความคิด ความรู้สึก หรือความต้องการของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยไม่ได้มีความรู้สึกกังวลมากเกินไป ซึ่งเป็นระดับการแสดงออกที่คงความสมดุล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออก ที่อธิบายว่า การกล้าแสดงออกเป็นความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเองอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ ผลการศึกษครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีพื้นที่ในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น การพัฒนาทักษะการกล้าแสดงออกในระดับปานกลาง จะส่งผลดีต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การเพิ่มความมั่นใจในตนเอง และการบรรลุเป้าหมายในชีวิต

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความกล้าแสดงออกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่าความวิตกกังวลและการกล้าแสดงออก ทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = -0.43$, $p < .000$) อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อภิปรายได้ว่า นักศึกษาที่มีความวิตกกังวลในระดับสูงจะมีการกล้าแสดงออกในระดับต่ำ หมายถึงการที่นักศึกษามีความรู้สึกวิตกกังวลต่อสถานการณ์ต่างๆที่ต้องเผชิญทำให้การกล้าแสดงออกลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lapthanaviroon (2019) ศึกษาพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกในกลุ่มนักศึกษา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความกังวล จึงทำให้ขาดความกล้าแสดงออกในเรื่องของการแสดงความคิดเห็น

และการตอบข้อซักถาม ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดปัญหาการขาดความกล้าแสดงออก อย่างไรก็ตามพฤติกรรมความกล้าแสดงออกของบุคคลสามารถที่จะฝึกฝนและสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ เพื่อให้เกิดความกล้าแสดงออกและการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ และทำให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Abdolghaderi et al. (2021) ประสิทธิภาพของการฝึกความมั่นใจต่อความวิตกกังวลทางสังคมและการรับมือกับความเครียด สามารถลดความวิตกกังวลทางสังคมและการรับมือกับความเครียด แสดงว่าการกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Iamsupasit (2006) พบว่า หากนักศึกษาไม่กล้าแสดงออกจะทำให้เกิดความวิตกกังวล เพราะนักศึกษาไม่กล้าแสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดส่วนตัว หรือความต้องการของตนเอง จึงทำให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยควรพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มความมั่นใจและการกล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียนของนักศึกษาให้มากขึ้น

1.2 นักศึกษาควรหมั่นฝึกฝน และเพิ่มความมั่นใจในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนด้วยความพร้อม เติบโต เติบโตข้อมูล

1.3 ควรมีกิจกรรมหรือโปรแกรมการฝึกการกล้าแสดงออกให้แก่นักศึกษาใหม่ เพื่อให้นักศึกษาปรับตัวได้และสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างหลาย ๆ กลุ่ม ด้วยการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามแต่ละคณะให้ทั่วถึง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกล้าแสดงออกของนักศึกษาให้หลากหลาย เช่น ปัจจัยภายใน ภายนอก ปัจจัยทางสังคมและครอบครัว

2.3 ควรศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือเป็นการจัดโปรแกรมการกล้า

2.4 แสดงออกอย่างเหมาะสม เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความกล้าของนักศึกษา

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

ความกล้าแสดงออกสามารถพัฒนาฝึกฝน โดยกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการสนับสนุนคือเด็กนักเรียนเพื่อเป็นเกราะป้องกันให้เด็กเหล่านี้มีความมั่นใจในตัวเองสูง ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าหากเรามาศึกษาหรือฝึกฝนให้กับนักศึกษาอาจจะเกิดความกล้าลำบากในการปรับเปลี่ยน และหากนักศึกษาบางคนที่ไม่มีความกล้าแสดงออกอาจจะส่งผลมาจากการเลี้ยงดูตอนเด็ก จึงทำให้งานวิจัยนี้ได้สำรวจเห็นนักศึกษาหลายคนที่ไม่มีความกล้าแสดงออก จึงเกิดแนวคิดที่ว่าถ้าให้นักศึกษาทุกคนสามารถแสดงออกได้อย่างถูกต้องในอนาคตที่จะนำไปสู่การทำงาน อาจต้องฝึกอบรมทักษะการแสดงออกตนเองเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์สำหรับเด็กที่มีความวิตกกังวลต่อการกล้าแสดงออก เพื่อให้พวกเขาสามารถแสดงความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบได้อย่างง่ายดาย แสดงออกถึงตนเอง และได้รับทักษะที่จำเป็นสำหรับความมั่นใจในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อพิจารณาว่าความนับถือตนเองและความมั่นใจในตนเองที่สูงขึ้นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

References

- Abdolghaderi, M., Kafie, S., M., & Khosromoradi, T. (2021). The effectiveness of assertiveness training on social anxiety and coping with stress among high school female students. *Journal of Research in Psychopathology*, 2(4), 23–29. <https://doi.org/10.22098/jrp.2021.1198> (in Thai)
- Chatlermongkon, R. (2020). *Factors Affinity to Assertiveness in Front of Class of Siam University Students* (Independent Study). Bangkok: Siam University. <https://e-research.siam.edu/kb/factors-affinity-to-assertiveness> (in Thai)
- Jaikla, K. (2020). *The appropriate assertive behavior of students at the Demonstration School of Silpakorn University*. Silpakorn University Press. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12635.39205> (in Thai)
- Iamsupasit, S. (2006). *Theories and techniques in behavior modification* (5th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. <https://uat-lib.bu.ac.th/cgi-bin/koha/opac-MARCdetail.pl?biblionumber=222319> (in Thai)
- Lapthanaviroon, T. (2019). *The study of assertive behavior through classroom presentations in the Direct Selling course for second-year Diploma students in the Marketing program at Attawit Commercial Technology College*. Attawit Commercial Technology College Press. (in Thai)

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach)
เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
Results of Learning Management using Open Approach to Promote
Mathematical Understanding of Grade 4 Students

Received: March 26, 2025

Revised: May 16, 2025

Accepted: May 20, 2025

ธนาวดี จันท์เพชร¹ กิตติศักดิ์ ใจอ่อน^{2*} และเสาวลักษณ์ สุธน³

Thanawadee Janphet¹ Kittisak Jai-on^{2*} and Saowalak Suthon³

^{1, 2} สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

^{1, 2} Department of Mathematics, Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Mueang, Nakhon Si Thammarat, 80280

³ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

³ Nakhon Si Thammarat Rajabhat University Demonstration School Mueang, Nakhon Si Thammarat, 80280

*Corresponding Author, E-mail: Kittisak_jai@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 28 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มากกว่า 100,000 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน แบบวัดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยใช้ข้อมูลจากแบบวัดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ตามกรอบแนวคิดระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของ Dubinsky and McDonald (2001)

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนเกิดระดับความเข้าใจ 3 ระดับ คือ 1) ระดับจัดการกระทำ (Action) การกระทำที่เกิดขึ้นเมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขคำสั่งในสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน 2) ระดับกระบวนการ (Process) นักเรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจระดับการจัดกระทำหรือการคิดคำนวณหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถใช้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องคาดการณ์ผลของการดำเนินการ 3) ระดับวัตถุ (Object) นักเรียนสามารถนำไปใช้สร้างความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ในการใช้ความรู้ความเข้าใจในระดับกระบวนการไปสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่ได้

คำสำคัญ : วิธีการแบบเปิด ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ และ การบวกและการลบจำนวน

Abstract

The results of learning management using Open Approach to promote mathematical understanding for grade 4 students This research is a qualitative research. The purpose of this research is to study the mathematical understanding of students on the addition and subtraction of numbers greater than 100,000. The target group is 28 grade 4/1 students in the first semester of the 2024 academic year, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University Demonstration School. The research instruments are 5 open learning management plans on the addition and subtraction of numbers greater than 100,000 for grade 4 students, and a mathematical understanding test. Data analysis is a content analysis using data from the mathematical understanding test using the conceptual framework of the level of mathematical understanding of Dubinsky and McDonald (2001).

The research results found that students had 3 levels of understanding: 1) Action level, the action occurred when students were able to follow the command conditions in the given problem situation in a step-by-step manner. 2) At the process level, students were able to develop understanding at the action level or calculation level many times until they were able to use the related knowledge and understanding to predict the results of the action. 3) At the object level, students were able to use it to create mathematical concepts by using knowledge and understanding at the process level to create new concepts.

Keywords : Open Approach, Mathematical Understanding and Addition and Subtraction of Numbers

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษา เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นมาเพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรู้ของผู้เรียนหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ โดยคาดหวังว่าประสบการณ์และสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่ได้รับขณะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ (Chetthawiro, 1993) ซึ่งสอดคล้องกับ Chitrachawanich (2019) ที่ได้ให้ความหมายว่าการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการนำการจัดการเรียนรู้มาปรับใช้ในการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ การเรียนรู้ตรงตามความต้องการคงทน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการหรือประยุกต์เป็นโครงงานหรือนวัตกรรมที่ผู้เรียนมีความสนใจต่อไปได้ (Sangravee and Choosuan, 2022)

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญ ครูผู้สอนจึงต้องทำการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพราะฉะนั้นครูที่จะต้องสอนคณิตศาสตร์ต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งโดยเนื้อหาคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาแนวคิด หรือผลลัพธ์ แต่นักเรียนไม่สามารถนำการวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมในเรื่องการบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 นักเรียนส่วนใหญ่มีการจัดการกับการจัดเรียง

หลักตัวเลขที่ไม่ถูกต้อง ความไม่เข้าใจในหลักการยืมและยืมคืน การขาดการตรวจสอบผลลัพธ์ และความไม่เข้าใจในการบวกและลบจำนวนที่มีหลายหลัก ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการคิดวิเคราะห์และการคำนวณได้ (Boonmaton et al., 2017 p. 51 Cited in Yanukul and Poonpaiboonpipat, 2021) Toyai and Boonthanom (2021, cited in Phanyakit et al., 2024) กล่าวว่า ครูต้องคิดหาวิธีการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ สามารถนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาของนักเรียนในเรื่องการบวกและการลบได้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในเรื่องอื่น ๆ

การจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสามารถได้พบปัญหาด้วยตนเอง เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อภิปรายเนื้อหาเชื่อมโยงสู่ชีวิตประจำวันได้ Inprasitha (2022) ได้นำเสนอนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นนวัตกรรมการสอนการคิดทางคณิตศาสตร์ ที่เน้นให้ผู้เรียนเผชิญกับปัญหาปลายเปิด วิธีการสอนดังกล่าวรู้จักกันในนาม “วิธีการสอนแบบปลายเปิด (Open-ended Approach)” (Shimada et al., 1999 cited in Inprasitha, 2022) หรือ “วิธีการสอนที่มีโครงสร้างการแก้ปัญหา (Structured Problem Solving)” (Stigler and Hiebert, 1999 cited in Inprasitha, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับ Thipchindachaikun (2014) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) นั้น จะเน้นการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ เพื่อสนองต่อความสามารถที่แตกต่างกัน โดยอาศัยการช่วยเหลือของครูที่เปรียบเทียบกับผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการบริหารจัดการตนเอง

แนวทางเพื่อให้เกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และต้องสร้างความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้องเรียนรู้ด้วยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ (Isaraprida, 2006 cited in Sirikampala and Punpaiboonpipat, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ Pattanatrakoolsook (2002, cited in Sirikampala and Punpaiboonpipat, 2020) ที่ว่าผู้เรียนสามารถที่จะเข้าใจเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้องได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Dencha et al. (2015) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้ที่แสดงถึงความเข้าใจของนักเรียนสามารถจำแนกความเข้าใจเป็น 3 ระดับตามทฤษฎี APOS ดังนี้ ความเข้าใจในระดับการกระทำ (Action) ความเข้าใจในระดับกระบวนการ (Process) และความเข้าใจในระดับวัตถุ (Object) ซึ่งเป็นการอธิบายความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน โดยพิจารณาการเชื่อมโยงระหว่างความเข้าใจในระดับต่าง ๆ เมื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของตนเองถึงระดับวัตถุ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาไปจนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ควรเน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจทางคณิตศาสตร์

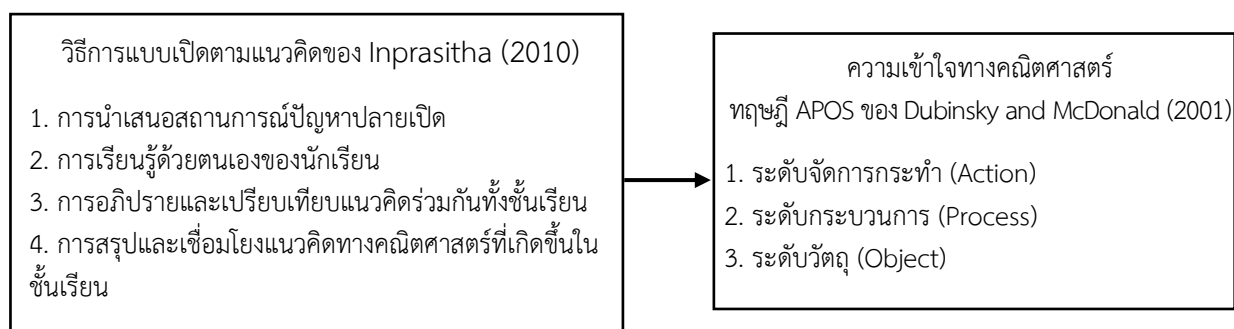
จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนในเรื่องเรขาคณิตอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ต่อผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้เป็นการนำวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ผ่าน 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอสถานการณ์ปัญหา ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ขั้นที่ 3 การอภิปรายและเปรียบเทียบแนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน ขั้นที่ 4 การสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยได้สังเกตชั้นเรียนตามกรอบระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1. ระดับจัดการกระทำ (Action) 2. ระดับกระบวนการ (Process) 3. ระดับวัตถุ (Object) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยจะให้ความสำคัญกับกระบวนการหรือแนวคิดของนักเรียนเป็นหลักในการหาคำตอบหรือหาทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมาย** นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนนักเรียน 28 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้** ประกอบด้วย

2.1 **เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้** คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มากกว่า 100,000 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้วิธีการแบบเปิด 4 ขั้นตอนตามกรอบแนวคิดของ Inprasitha (2010) คือ 1) ขั้นนำเสนอสถานการณ์ปัญหา 2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 3) ขั้นการอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน และ 4) ขั้นสรุปบทเรียนจากการเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียน โดยให้ครูพี่เลี้ยงช่วยตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขตามคำแนะนำของครูพี่เลี้ยงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยในการศึกษาความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ซึ่งได้แก่ แผนที่ 1 การบวก แผนที่ 2 การหาผลบวก ผลลบ โดยใช้ค่าประมาณ แผนที่ 3 การหาค่าของตัวไม่ทราบค่า แผนที่ 4 การหาเลขโดดในหลักต่าง ๆ และแผนที่ 5 การวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ ซึ่งแต่ละแผนจะใช้เวลา 1 ชั่วโมง ได้นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเปิดเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ซึ่งมีค่า $IOC \geq 0.67$ ถือว่าผ่านเกณฑ์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.2.1 แบบวัดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มากกว่า 100,000 ใช้ประกอบการทำกิจกรรมหลังจากที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาแล้วให้นักเรียนลงมือทำในแบบวัดโดยให้นักเรียนเขียนอธิบายแนวคิดหรือแสดงวิธีทำของนักเรียนอย่างละเอียด โดยแบบวัดครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มากกว่า 100,000 และนำแบบวัดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบหาความถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหา และความเหมาะสม เพื่อประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามแนวคิดของ Worrall (2004) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน 1) ปัญหา ผู้วิจัยได้สังเกต เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนตนได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการสอน 2) สำรวจข้อเท็จจริง ผู้วิจัยได้สำรวจสภาพแวดล้อม ภูมิหลัง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและแนวคิด วิธีการสอนที่จะสามารถนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ 3) วางแผน จากที่ผู้วิจัยได้สำรวจข้อเท็จจริงจึงได้วางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด 4) การปฏิบัติ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด ที่ออกแบบไว้ซึ่งมี 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การนำเสนอปัญหา ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ขั้นที่ 3 การอภิปรายและเปรียบเทียบแนวคิดที่เกิดขึ้นร่วมกันในชั้นเรียน และขั้นที่ 4 การสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน 5) ประเมินผล ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด 6) สะท้อนผลจากการที่ผู้วิจัยได้ประเมินผลจึงได้นำมาวิเคราะห์ระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ตามทฤษฎี APOS

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากแบบวัดการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้ในระหว่างการจัดการเรียนการสอน ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มากกว่า 100,000 จำนวน 5 แผน โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ตามทฤษฎี APOS ของ Dubinsky and McDonald (2001) ซึ่งความเข้าใจทางคณิตศาสตร์จำแนกระดับความเข้าใจ 3 ระดับ 1) ระดับจัดการกระทำ (Action) 2) ระดับกระบวนการ (Process) และ 3) ระดับวัตถุ (Object) โดยผู้วิจัยได้อธิบายบริบทการสอน บทบาทของครูที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อสะท้อนภาพชั้นเรียนให้เห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1 ขั้นการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาปลายเปิด

ครูมีการทบทวนความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนในบทเรียนที่ผ่านมา โดยลักษณะการทบทวนบทเรียนจะเป็นการถามตอบระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และหลังจากนั้นครูได้นำเข้าสู่สถานการณ์ปัญหา ซึ่งจะใช้คำถามเน้นประเด็นสำคัญ

4.2 ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

ครูให้นักเรียนทำเป็นกลุ่ม โดยให้นักเรียนจับกลุ่มเพื่อนของนักเรียน และให้เวลานักเรียนในการแก้สถานการณ์ปัญหา 20 นาที โดยระหว่างที่นักเรียนแก้ปัญหาครูได้เดินไปดูที่โต๊ะนักเรียน เพื่อสำรวจแนวคิดของนักเรียน โดยเป็นการสำรวจแนวคิดของนักเรียนอย่างมีเป้าหมายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

ภาพ 2 แสดงบทบาทของครูในการสังเกตการณ์แก้ปัญหาของนักเรียน

4.3 ขั้นการอภิปรายและเปรียบเทียบแนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน

ในขั้นของการอภิปรายหน้าชั้นเรียนและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน ครูจะทำหน้าที่ขัดเกลาแนวคิดของนักเรียน ผ่านการอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน โดยการเลือกและการจัดลำดับแนวคิด ของนักเรียน โดยครูอธิบายเพิ่มเติมกับนักเรียนว่า “เนื่องจากตัวเลขมีจำนวนมาก การหาผลลัพธ์ โดยการนำทั้งหมดมาบวกกันทำให้ได้คำตอบช้า และข้อมูลในลักษณะนี้ไม่จำเป็นจะต้องบอกเป็นจำนวนที่ถูกต้องครบถ้วนทุกหลัก”

ภาพ 3 แสดงบทบาทของครูในการอภิปรายในชั้นเรียนเพื่อขัดเกลาแนวคิดของนักเรียน

4.4 ขั้นสรุปโดยการเชื่อมโยงความรู้ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน

ในขั้นการสรุปโดยการเชื่อมโยงความรู้ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน ครูได้ทบทวนสิ่งที่นักเรียนออกมาอภิปราย โดยเริ่มจากการอภิปรายแนวคิดของนักเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า “การหาผลบวกหรือผลลบของจำนวนที่มีหลายหลักโดยใช้ ค่าประมาณ อาจทำได้โดยประมาณ จำนวนใดจำนวนหนึ่ง หรือจำนวนทั้งหมดให้เป็นจำนวนเต็มสิบ เต็มร้อย เต็มพัน เต็มหมื่น ... แล้วจึงนำมาบวกหรือลบกัน”

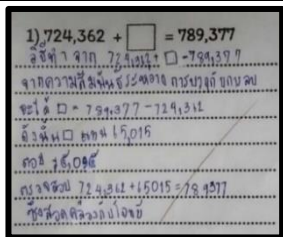

ภาพ 4 แสดงบทบาทของครูในการเชื่อมโยงความรู้ของนักเรียนที่ปรากฏในชั้นเรียน

ผลการวิจัย

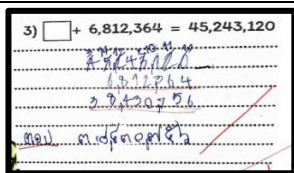
จากการวัดระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด เรื่องการบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 จำนวน 5 แผน ผลการวิเคราะห์พบว่า เกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ทั้ง 3 ระดับ ซึ่งแต่ละการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะแสดงแนวความคิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ครบทุกระดับของความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ผลงานของนักเรียน ในการจัดการเรียนรู้แบบเปิด

ตาราง 1 ตัวอย่างการวิเคราะห์ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับจัดการกระทำ (Action)

ผลงานนักเรียน	แนวคิดของนักเรียน
	นักเรียนได้แสดงแนวความคิดของการหาตัวไม่ทราบค่าจากประโยคสัญลักษณ์การบวก ในภาพแสดงถึงว่านักเรียนได้ใช้ความสัมพันธ์ของการบวกกับการลบซึ่งจะได้ว่า ผลบวกของจำนวนนับ 2 จำนวน เมื่อลบด้วยจำนวนใดจำนวนหนึ่ง ผลลบที่ได้จะเท่ากับจำนวนอีกจำนวนหนึ่ง นักเรียนได้ทำการตรวจสอบคำตอบ โดยการนำจำนวนที่ใช้ความสัมพันธ์ของการบวกและการลบ ดำเนินการบวกกับ ตัวตั้ง จะได้เท่ากับผลลัพธ์ที่โจทย์กำหนดมา จากขั้นตอนวิธีการแบบเปิด ระดับจัดการกระทำ อยู่ในขั้นที่ 2 ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ซึ่งจากภาพที่ปรากฏ เมื่อครูผู้สอนได้นำเสนอสถานการณ์ปัญหาแล้ว

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้ใช้ความสัมพันธ์ของการบวกกับการลบซึ่งจะได้ว่า ผลบวกของจำนวนนับ 2 จำนวน ระดับจัดการกระทำ อยู่ในขั้นที่ 2 ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

ตาราง 2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับกระบวนการ (Process)

ผลงานนักเรียน	แนวคิดของนักเรียน
	นักเรียนได้แสดงแนวความคิดของการหาตัวไม่ทราบค่าจากประโยคสัญลักษณ์การบวก ในภาพแสดงถึงการหาคำตอบของตัวไม่ทราบค่า โดยไม่ได้ต้องดำเนินการตามขั้นตอนสามารถหาคำตอบได้ ระดับกระบวนการปรากฏ อยู่ในขั้นที่ 2 ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถหาคำตอบได้ โดยไม่คำนึงถึงลำดับขั้นตอนสามารถดำเนินการเพื่อหาตัวไม่ทราบค่า ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งระดับกระบวนการปรากฏ อยู่ในขั้นที่ 2 ขั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

ตาราง 3 ตัวอย่างการวิเคราะห์ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับวัตถุ (Object)

ผลงานนักเรียน	แนวคิดของนักเรียน
	นักเรียนได้แสดงแนวความคิดของการหาผลโดยใช้ค่าประมาณ ในภาพแสดงถึงว่านักเรียนได้ใช้ค่าประมาณเป็นจำนวนเต็มล้าน เมื่อนักเรียนได้ค่าประมาณเพื่อนำมาดำเนินการหาผลบวกของจำนวนที่มีหลายหลักต่อนักเรียนได้แสดงวิธีทำโดยจะแบ่งเป็น การบวกโดยใช้ค่าประมาณ และการบวกโดยไม่ใช้ค่าประมาณ หลังจากที่นักเรียนได้ดำเนินการบวกเพื่อหาคำตอบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้พิจารณาความสมเหตุสมผลในคำตอบที่ได้จากการดำเนินการการบวก ซึ่งนักเรียนพิจารณาว่าสมเหตุสมผล โดยให้เหตุผลที่ว่า เพราะ ผลบวกมันได้ใกล้เคียงกันกับค่าประมาณ โดยใช้ค่าประมาณ จากขั้นตอนวิธีการแบบเปิด ระดับวัตถุ อยู่ในขั้นที่ 4 คือ การสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนใช้ความคิดทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง จำแนกเป็นระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ระดับวัตถุ (Object) คือนักเรียนสามารถเชื่อมโยงจากความรู้ก่อนในการดำเนินการซึ่งได้มาของคำตอบ

เมื่อวิเคราะห์ระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการแบบเปิด เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มากกว่า 100,000 จำนวน 5 แผน จะสามารถสรุปได้ว่าแต่ละระดับของความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ทั้ง 3 ระดับ จะเกิดขึ้นหลังจากโดยใช้วิธีการแบบเปิดทั้ง 4 ขั้นตอน ดังตาราง 4

ตาราง 4 ระดับของความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ หลังจากโดยใช้วิธีการแบบเปิด ทั้ง 4 ขั้นตอน

ระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์	แผนการจัดการเรียนรู้ที่																			
	1 การบวก				2 การหาผลบวก ผลลบ โดยใช้ค่าประมาณ				3 การหาค่าของตัวไม่ทราบค่า				4 การหาเลขโดดในหลักต่าง ๆ				5 การวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ			
	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด				ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด				ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด				ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด				ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเปิด			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Action	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Process	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Object	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ระดับวัตถุ (Object) จะเกิดขึ้นในขั้น 4 ของวิธีการแบบเปิด คือขั้นการสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพราะต้องการให้นักเรียนได้สรุปแนวคิดร่วมกันจากการที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งชั้นเรียน เพื่อสามารถเชื่อมโยงแนวคิดที่หลากหลายนำไปสู่ข้อสรุปของเนื้อหาในชั้นเรียน ซึ่งจะแสดงการสรุปผลการวิเคราะห์ระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 จำนวน 5 แผน ดังตาราง 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 จำนวน 5 แผน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน		
	จัดการกระทำ (Action)	กระบวนการ (Process)	วัตถุ (Object)
1	✓	✓	-
2	✓	✓	✓
3	✓	✓	✓
4	✓	✓	✓
5	✓	✓	✓

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการหาผลบวก ผลลบ โดยใช้ค่าประมาณ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการหาค่าของตัวไม่ทราบค่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการหาเลขโดดในหลักต่าง ๆ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ นักเรียนเกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ในระดับวัตถุ (Object) เนื่องจากนักเรียนสามารถสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาทำให้เกิดเป็นข้อสรุปของชั้นเรียนได้ ซึ่ง ในส่วนของ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการบวก ที่นักเรียนยังไม่เกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ในระดับวัตถุ (Object) เพราะว่าวิธีการเปิด ในขั้น 4 ขั้นการสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน นักเรียนไม่สามารถสรุปแนวคิด และเชื่อมโยงไปสู่ข้อสรุปในเนื้อหาของชั้นเรียนได้ อย่างไรก็ตาม ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการบวก พบว่านักเรียนยังไม่สามารถแสดง

ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ในระดับวัตถุ (Object) ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นของการสรุปและเชื่อมโยงแนวคิด นักเรียนยังไม่สามารถสรุปสาระสำคัญ ได้สาเหตุของปัญหาอาจมาจากการนำเข้าสู่บทเรียนในช่วงต้นยังไม่กระตุ้นความคิดอย่างเพียงพอ หากมีการปรับการใช้คำถามกระตุ้นคิด การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น อาจช่วยให้ นักเรียนสามารถสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ได้ดียิ่งขึ้นในขั้นสุดท้าย

จากผลวิจัยข้างต้นทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดทำให้นักเรียนมีแนวคิดหรือแนวทางในการหาคำตอบที่หลากหลายวิธี ใน 4 ขั้นตอนของวิธีการแบบเปิดที่ประกอบด้วย 1) การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาปลายเปิด 2) การเรียนรู้ด้วยตัวเองของนักเรียน 3) การอภิปรายทั้งชั้นเรียน และ 4) การสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสำรวจระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนตามกรอบทฤษฎีของ Dubinsky and McDonald (2001) พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการจัดกระทำ ระดับกระบวนการ และมีนักเรียนบางส่วนที่มีความเข้าใจในระดับวัตถุและสามารถเชื่อมโยงให้เป็นส่วนหนึ่งโครงสร้างเชิงการรู้ (Schema) ได้ ทั้งนี้เนื่องจากตัวสถานการณ์ปัญหาเป็นลักษณะของปัญหาปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจของตนเอง ทำให้เกิดแนวคิดที่มีความแตกต่างและหลากหลาย นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากแนวคิดของเพื่อนๆ จากการอภิปรายแนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน

จากการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการแบบเปิด จะทำให้ชั้นเรียนคณิตศาสตร์เปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ ครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสู่นักเรียน แต่ครูทำหน้าที่เป็นโค้ชคอยช่วยเหลือนักเรียนให้เขาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยความเข้าใจของตัวเอง ซึ่งการเรียนด้วยความเข้าใจจะเป็นพื้นฐานในการนำความรู้ไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ National Council of Teachers of Mathematics (2000) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยความเข้าใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชั้นเรียนคณิตศาสตร์ ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการสอนด้วยวิธีการแบบเปิดทำให้ครูมีวิธีการ “How to” เข้าถึงความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับแนวคิดของ Inprasitha (2014)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เน้นการส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ตามทฤษฎี APOS ของนักเรียนที่ปรากฏในบทความนี้ เป็นการจัดการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นภายใต้บริบทของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อการขยายผล จำเป็นต้องศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการแบบเปิดอย่างละเอียด บทบาทของครูศึกษาระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์คณิตศาสตร์ ตามทฤษฎี APOS เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาใช้คำถามหรือการตั้งคำถามของบทบาทครูในการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ระดับวัตถุ (Object) ได้

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

การนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มากกว่า 100,000 เพื่อศึกษาความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เป็นแนวทางสำหรับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้อย่างเข้าใจ โดยอาศัยการวัดระดับความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ที่จำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับจัดการกระทำ (Action) 2) ระดับกระบวนการ (Process) และ 3) ระดับวัตถุ (Object) วิธีการแบบเปิด (Open Approach) มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาปลายเปิด ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะเกิดความเข้าใจในระดับจัดการกระทำ (Action) และระดับกระบวนการ (Process) ขั้นที่ 3 การอภิปรายผลและเปรียบเทียบแนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน จะเป็นการนำเสนอผลงานหรือแนวคิดในชั้นเรียน และขั้นที่ 4 การสรุปและเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้น ซึ่งได้มาจากการนำเสนอผลงาน แนวคิดที่เกิดขึ้น ในขั้นที่ 3 ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในระดับวัตถุ (Object) ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ของ วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ซึ่งแนวทางนี้แตกต่างจากการสอนแบบเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ โดยตรงจากครูสู่ผู้เรียน เพราะวิธีการแบบเปิดเน้นให้นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล แลกเปลี่ยนแนวคิด และพัฒนาความเข้าใจจากประสบการณ์ตรง วิธีการนี้จึงเป็นการต่อยอด จากองค์ความรู้เดิมโดยเน้นการสร้าง "ความเข้าใจเชิงโครงสร้าง" แทนการท่องจำ และยังช่วยให้นักเรียนพัฒนา ทักษะคิดวิเคราะห์ และเจตคติเชิงบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์

References

- Chetthawiro, S. (1993). *Chapter 4: Organizing learning activities. Subject EE362(50) Teaching in Elementary Level* 2nd ed. <http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=EE362> (in Thai)
- Chitrachawanich, K. (2019). *Learning Management*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Dench, T., Sangaroon, K., Inprasitha, M., & Srichompoo. 2015. Students' mathematical understanding levels on exponent in classroom using taught by open approach. *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 8(2), 1719-1734. retrieved from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/40433> (in Thai)
- Dubinsky, E., & McDonald, M. A. (2001). "APOS: A constructivist theory of learning in undergraduate mathematics education research". In *The Teaching and Learning of Mathematics at University Level: An ICMI Study*. (pp. 273-280). Edited by Holton, et al. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers
- Inprasitha, M. (2010). One feature of adaptive lesson study in Thailand: Designing learning unit. *Proceedings of the 45th Korean National Meeting of Mathematics Education*. (pp. 193-206). Gyeongju: Dongkook University.
- Inprasitha, M. (2014). *Lecture documents, Teaching Profession*. Khon Kaen: Center for research in mathematics education, Khon Kaen University. (in Thai)
- Inprasitha, M. (2022). *Problem-solving process in school-level mathematics* (2nd ed.). Center for research in mathematics education, Khon Kaen University. (in Thai)

- National Council of Teachers of Mathematics. (2000). "The learning principle." In *Principles and Standards for School Mathematics and Teacher Education*. (pp. 20-21). USA.
- Phanyakit, P., Nongharnpituk, P., & Khansila, P. (2024). The Development of Learning Achievement of Prathomsuksa 4 Students on Addition and Subtraction of Numbers Over 100,000 Using a Learning Analysis of Problems with Bar Model. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 2(3), 1–16. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2024.15> (in Thai)
- Sangravee, T., & Choosuwan, R. (2022). THAI TEACHERS AND LEARNING MANAGEMENT IN THE DIGITAL DISRUPTION ERA. *Journal of MCU Nakhondhat*, 9(4), 13–26. retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/260160> (in Thai)
- Sirikampala, R. & Poonpaiboonpipat, W. (2020). Learning implementation based on Concrete-Pictorial-Abstract (CPA) approach to enhance mathematical concepts on addition subtraction multiplication and division for grade-4 students. *Journal of Science and Science Education (JSSE)*, 3 (2) , 1 5 5 - 1 6 4 . retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSE/article/view/242065> (in Thai)
- Thipchindachaikun, T. (2014). The effect of learning management using the open approach on the problem solving ability and mathematical reasoning ability on the mathematical process skills of Mathayom 3 students. (Master's thesis). Department of Secondary Education; Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Worrall, N. (2004). Trying to build a research culture in a school: trying to find the right questions to ask. *Teacher Development*, 8(2-3), 137-148. <https://doi.org/10.1080/136645304002000020228>
- Yanukul, K. & Poonpaiboonpipat, W. (2021). The Development of Mathematical Literacy through Learning Implementation based on Open Approach: A Case Study of Teaching Fundamental Principles of Counting to Grade 10 Students. *Journal of Yala Rajabhat University*, 16 (2), 211-220. retrieved from https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yr_u_human/article/view/241454 (in Thai)

การพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
โดยใช้วิธีชีวิต โมเดล ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘
Developing Process Professional Learning Community
For Raise Academic Achievement Using WITECHEVIS MODEL
In Rajaprajanughoh ๘ School

Received: April 21, 2025

Revised: May 16, 2025

Accepted: May 26, 2025

ถนอมวรรณ ช่างทอง^{1*} ธนัญชา รัตนพันธ์² และรัตนา ไกรนรา³
Thanormwan Changtong^{1*} Thanatcha Rattanaphant² and Rattana Krinara³

¹โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

¹Rajaprajanugroh ๘ school, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4, Nakhon Si Thammarat, 80160

^{2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตำบลท่าजू อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

^{2,3} Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat, 80280

*Corresponding Author, E-mail: Thanormwan861@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีชีวิต โมเดล ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังใช้วิธีชีวิต โมเดล 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กับค่าเป้าหมายของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนา กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู กลุ่มเป้าหมาย ครูชั้นประถมศึกษา จำนวน 15 คน และนักเรียน 299 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจครู เก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 3 วงรอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนทุกรายวิชาคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 60 ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนากระบวนการชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

คำสำคัญ : ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิธีชีวิต โมเดล

Abstract

The Development of the Professional Learning Community (PLC) Process to Enhance Academic Achievement Using the WITECHEVIS MODEL In Rajaprajanughoh ๘ School. The objectives of this study were: 1) To compare students' academic achievement before and after implementing the WITECHEVIS MODEL. 2) To compare students' academic achievement with the target benchmark set by Rajaprajanughoh ๘ School. 3) To study teachers' satisfaction with the development of the Professional Learning Community (PLC) process. The target group consisted of 15 upper primary school teachers and 299 students. Research instruments included an academic achievement test, academic performance record forms, and a teacher satisfaction survey. Data were collected during the first semester of the academic year 2024. The data were analyzed using percentages, means ($\bar{x}$) and a standard deviation (S.D.). The research findings revealed that: Students' academic achievement after implementing the model was higher than before, across all three cycles. The average scores in all subjects exceeded 60%. Teachers' satisfaction with the development of the professional learning community process was at the highest level, with an average score of 4.63.

Keywords : Professional Learning Community (PLC) , Academic Achievement and WITECHEVIS MODEL

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน (Onsamrit et al., 2018) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Education Council, 2024) ครูสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครูได้กำหนดแบบแผนพฤติกรรมและข้อบังคับครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมพัฒนาครู (Office of the Education Council, 2024) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน (Wongyai and Patphol, 2019) ครูผู้สอนเกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนผู้เรียนได้รับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น (Pewdum, 2021) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ได้รับการสนับสนุน คำแนะนำทางวิชาการจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เข้าร่วมโครงการส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Ethics in Professional Learning Community : E-PLC) ประจำปี 2567 โดยกำหนดให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในระดับสายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6) เป็นแกนนำในโครงการ

วิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) เกิดขึ้นจากคำแนะนำของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและการพัฒนาครูสู่นักเรียน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร (SWOT) พบว่าจุดเด่นของโรงเรียน คือ ครูรู้จักพัฒนาตนเอง และผลการประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษา ยอมรับ และเข้าใจนโยบายของฝ่ายบริหาร พร้อมดำเนินการในการพัฒนาตนเองเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาการจัดการสอน ในชั้นเรียน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนความรู้ทางวิชาการจากเครือข่ายพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อยกระดับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ นำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) และแนวคิดการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สร้างนวัตกรรมวิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) มีรูปแบบที่เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน การนำนวัตกรรมมาใช้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน การนำภูมิปัญญาชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการสอน การช่วยเหลือกันในห้อง การมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู การเยี่ยมชั้นเรียน การสอนที่บูรณาการชีวิตนักเรียน และการวางแผนการปฏิบัติงาน

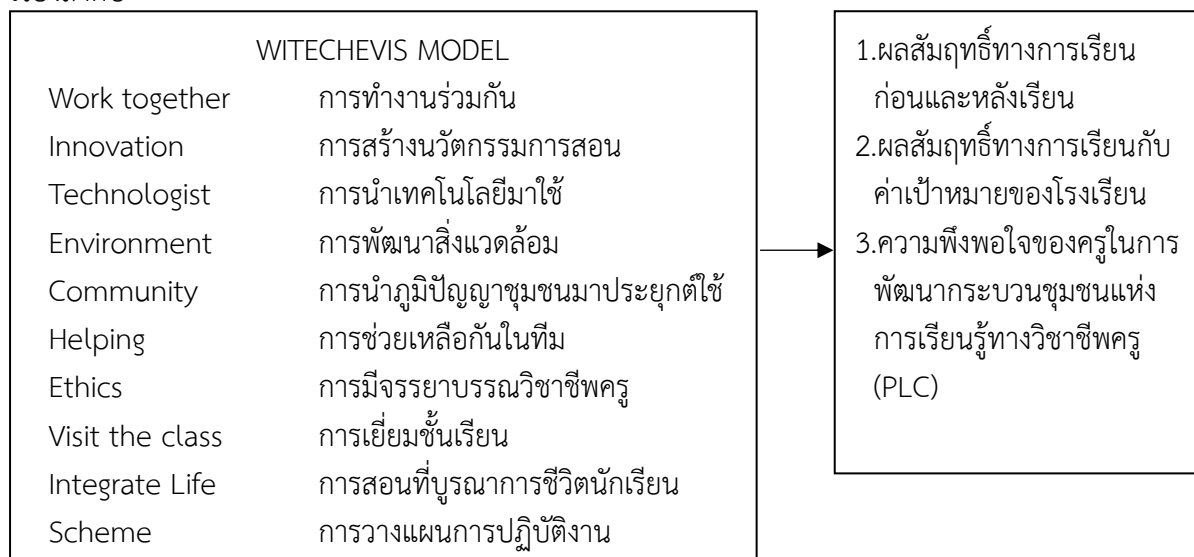
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ได้จัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ในระดับสถานศึกษา ได้เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกันเป็นช่วงชั้น ได้แก่ ระดับอนุบาล (อ.2 - อ.3) ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - ป.3) ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6) และมีมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ที่ทางโรงเรียนดำเนินการมาข้างต้น ยังขาดความเป็นระบบ ทำให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ขาดความมั่นใจและกังวลในเรื่องของการนำผลจากการดำเนินการสู่การพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียน การจัดการสอนของครูในโรงเรียนใช้วิธีการสอนแบบเดิม อ่านจากหนังสือเรียน และเขียนในสมุด ครูขาดการสร้างนวัตกรรมการสอน และมีการช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูผู้สอนน้อย ส่งผลให้ในปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่วางไว้ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ จึงมีแนวคิดในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ โรงเรียนจึงได้ดำเนินการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู นำไปสู่การสอนที่มีคุณภาพ นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ดี ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งงานวิจัยนี้มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล เรื่องการพัฒนาครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน และด้านการบริหารงานวิชาการ เรื่องการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้วิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) พัฒนาการกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับค่าเป้าหมายของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มาเป็นพื้นฐานในการออกแบบ องค์ประกอบของวิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) และสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพ 1 องค์ประกอบแต่ละด้านนำมาใช้แบบไม่เรียงลำดับ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ข้าราชการครูช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6) จำนวน 15 คน โดยเลือกมาแบบเจาะจงข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ประจำปี 2567 กับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา จากจำนวนข้าราชการครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ทั้งหมด จำนวน 36 คน และนักเรียนช่วงชั้น ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6) จำนวน 299 คน เลือกมาเจาะจง นักเรียนทุกคนในการจัดการสอน ของครูช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6) จากจำนวนนักเรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ทั้งหมด จำนวน 765 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล/วัดผลการเรียนรู้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยครูผู้สอนเป็นผู้ออกแบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและ หลังเรียนในรายวิชาที่สอนผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC), แบบบันทึกคะแนน เฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอนของครู ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ Q - info และแบบประเมิน ความพึงพอใจครูในการพัฒนาระบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) โดยการทดสอบคุณภาพ ของเครื่องมือ จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

แบบแผนการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) และแนวคิด การพัฒนาคุณภาพนักเรียน นำวิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) มาใช้ในกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพครู (PLC) ดังนี้

ภาพ 2 วิถีชีวิศ โมเดล (WITECHEVIS MODEL)

ที่มา : โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ประจำปี 2567 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบวิถีชีวิศ โมเดล (WITECHEVIS MODEL) โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC)

1. **การทำงานร่วมกัน (Work together)** model teacher ครูผู้สอน หน้าที่ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ตามแผนที่ร่วมกันปรับปรุง buddy teacher ครูร่วมเรียนรู้ ช่วยเหลือในการออกแบบและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ นิเทศการจัดการเรียนรู้และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ mentor หัวหน้ากลุ่มสาระ/ฝ่ายวิชาการ หน้าที่ กำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำครูในกลุ่ม administrator ผู้บริหาร ดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน และ export ผู้เชี่ยวชาญ หน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินงาน

2. **การสร้างนวัตกรรมการสอน (Innovation)** ครูผู้สอนจัดทำแผนการสอน สื่อการสอน รูปแบบการสอน โดยพัฒนา ปรับประยุกต์ แนวคิด ทฤษฎี นำไปใช้สอนในชั้นเรียน ซึ่งนวัตกรรมการสอน เกิดขึ้นจากการร่วมประชุมปรึกษาหารือของกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3. **การนำเทคโนโลยีมาใช้ (Technology)** ครูผู้สอนเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีในโรงเรียนมาใช้ประกอบการสอนในชั้นเรียน เช่น อินเทอร์เน็ต เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ที่มีในห้องเรียน

4. **การพัฒนาสิ่งแวดล้อม (Environment)** ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนห้องเรียนตนเอง พัฒนา สิ่งแวดล้อม จัดบรรยากาศบริเวณภายในและภายนอกห้องเรียน ให้มีความสะอาด เรียบร้อย มีแสงสว่างเพียงพอ มีมุมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีสื่ออุปกรณ์การสอน

5. **การนำภูมิปัญญาชุมชนมาประยุกต์ใช้ (Community)** ครูผู้สอนนำความรู้ที่มีในชุมชน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีในชุมชน มาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

6. **การช่วยเหลือกันในกลุ่ม (Helping)** สมาชิกในทีมมีเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียน โดยมีการแลกเปลี่ยน ความรู้ ทักษะ การแบ่งปันข้อมูลและความคิดเห็น การประสานงาน การสนับสนุนทางอารมณ์ที่ดี และสนับสนุน ทรัพยากรต่าง ๆ ที่แต่ละคนมี เพื่อให้การทำงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. **การมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Ethics)** ครูศึกษาบทเรียนออนไลน์และประพฤติ ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2556 และผ่านโครงการของสำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา

8. การเยี่ยมชั้นเรียน (Visit the class) ครูเตรียมพร้อมรับการนิเทศ เยี่ยมชั้นเรียน โดยรองผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ตามตารางนิเทศ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นการเยี่ยมชั้นเรียนแบบกัลยาณมิตร แนะนำ ช่วยเหลือ

9. การสอนที่บูรณาการชีวิตนักเรียน (Integrate Life) การสอนของครูเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้สังเกต คิดพิจารณา ศึกษาค้นคว้า ผิวก้นทักษะการเรียนรู้ โดยเน้นบูรณาการให้นักเรียนได้ เข้าใจถึงคุณค่าของสิ่งที่อยู่รอบตัว เข้าใจประโยชน์ของสิ่งที่เรียนรู้ เชื่อมโยงกับชีวิตของนักเรียนทุกชั่วโมงสอน

10. การวางแผนการปฏิบัติงาน (Scheme) เริ่มจากการประชุมแนะนำการทำงาน การจัดตั้งกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) จัดทำปฏิทินการดำเนินการ การออกแบบและดำเนินงาน โดยการใช้กระบวนการวิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) ประชุมสะท้อนคิด การสะท้อนคิดหลังเปิดชั้นเรียน สรุปผลและรายงานผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เป็นระยะเวลา 5 เดือน (พ.ค. - ก.ย.) ดังนี้
 วงรอบที่ 1 ครูทั้ง 15 คน วิเคราะห์ปัญหาจากการสอนในชั้นเรียนตนเองที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียน แก้ปัญหาการสอน โดยใช้กระบวนการวิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) สอนในหน่วยที่ 1 และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ทดสอบทดสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน

วงรอบที่ 2 วิเคราะห์ภาพรวมการสะท้อนคิด จุดเด่น จุดควรพัฒนาการสอนของครูแต่ละคน และการบรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พัฒนามาตามกระบวนการวิถีชีวิต โมเดล และสอนในหน่วยที่ 2 ดำเนินการตามวงรอบที่ 1

วงรอบที่ 3 นำผลจากวงรอบที่ 2 พัฒนาและแก้ปัญหาการสอน ในหน่วยที่ 3 ดำเนินการตามวงรอบที่ 1 สรุปผล 3 วงรอบ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จากนั้นนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบกับค่าเป้าหมายของโรงเรียน และสอบถามความพึงพอใจครู ในการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC)

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้วิถีชีวิต โมเดล ในการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู นำคะแนนที่ได้ก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย โดยคิดเป็นร้อยละคะแนนเฉลี่ยของครูแต่ละคนและหาผลต่าง

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับค่าเป้าหมายของโรงเรียน โดยโรงเรียน กำหนดค่าเป้าหมาย คะแนนเฉลี่ยของทุกรายวิชาสูงกว่าร้อยละ 60

ศึกษาวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูจากแบบประเมินความพึงพอใจการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิถีชีวิต โมเดล โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1987) ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก

2.01 – 3.40 หมายถึงระดับปานกลาง

1.81 – 2.00 หมายถึงระดับน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึงระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ตารางเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง ใน 3 วงรอบ

ที่	ครู	วงรอบที่ 1			วงรอบที่ 2			วงรอบที่ 3		
		ร้อยละ	ร้อยละ	ผล	ร้อยละ	ร้อยละ	ผล	ร้อยละ	ร้อยละ	ผล
		คะแนน	คะแนน	ต่าง	คะแนน	คะแนน	ต่าง	คะแนน	คะแนน	ต่าง
		เฉลี่ย	เฉลี่ย		เฉลี่ย	เฉลี่ย		เฉลี่ย	เฉลี่ย	
		ก่อนสอน	หลังสอน		ก่อนสอน	หลังสอน		ก่อนสอน	หลังสอน	
1	ครู 1	43	62	19	46	57	11	52	64	12
2	ครู 2	47	78	31	49	76	27	50	78	28
3	ครู 3	48	59	11	46	51	5	45	62	17
4	ครู 4	56	82	26	57	84	27	58	85	27
5	ครู 5	51	87	36	49	82	33	52	83	31
6	ครู 6	34	75	41	41	74	33	49	77	28
7	ครู 7	38	68	30	39	73	34	41	74	33
8	ครู 8	46	84	38	38	87	49	43	88	45
9	ครู 9	57	78	21	52	75	23	57	75	18
10	ครู 10	36	77	41	45	76	31	49	76	27
11	ครู 11	39	81	42	41	81	40	48	78	30
12	ครู 12	42	68	26	46	71	25	49	76	27
13	ครู 13	54	79	25	55	69	14	58	78	20
14	ครู 14	52	68	16	57	66	9	58	74	16
15	ครู 15	58	84	26	52	88	36	56	92	36
เฉลี่ยร้อยละ		47	75	28	48	74	26	51	77	26

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 3 วงรอบ ในวงรอบที่ 1 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยหลังสอน 75 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยก่อนสอน 47 มีผลต่างเท่ากับ 28 วงรอบที่ 2 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยหลังสอน 74 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยก่อนสอน 48 มีผลต่างเท่ากับ 26 และวงรอบที่ 3 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยหลังสอน 77 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยก่อนสอน 51 มีผลต่างเท่ากับ 26 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ในวงรอบที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูที่ 11 มีผลต่างมากที่สุดเท่ากับ 42 และนักเรียนที่เรียนกับครูที่ 3 มีผลต่างน้อยที่สุดเท่ากับ 11 วงรอบที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูที่ 8 มีผลต่างมากที่สุดเท่ากับ 49 และนักเรียนที่เรียนกับครูที่ 3 มีผลต่างน้อยที่สุดเท่ากับ 5 วงรอบที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูที่ 8 มีผลต่างมากที่สุดเท่ากับ 45 และนักเรียนที่เรียนกับครูที่ 1 มีผลต่างน้อยที่สุดเท่ากับ 12

ตาราง 2 ตารางตารางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 วิชาพื้นฐาน 9 วิชา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘

ชั้น	ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	ประวัติ	สุขา	ศิลปะ	การงาน	อังกฤษ
ป.4/1	72.18	78.89	82.21	72.04	76.46	83.93	84.71	80.32	79.32
ป.4/2	77.72	73.62	76.65	73.17	76.37	83.75	86.79	85.55	70.65
ป.4/3	63.40	76.30	81.70	68.30	76.10	85.70	63.40	82.00	74.30
ป.5/1	69.00	69.00	72.00	74.00	77.00	75.00	81.00	81.00	61.00
ป.5/2	74.00	72.00	74.00	73.00	80.00	81.00	86.00	87.00	66.00
ป.5/3	73.00	73.00	76.00	79.00	84.00	82.00	86.00	88.00	75.00
ป.6/1	71.00	73.00	72.00	64.59	64.00	62.00	84.00	65.03	71.00
ป.6/2	71.67	75.44	77.35	72.02	66.59	81.55	84.14	71.38	71.55
ป.6/3	70.38	73.03	72.91	73.47	71.79	82.06	84.65	68.21	70.38

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 เทียบกับค่าเป้าหมายของโรงเรียน โดยโรงเรียนตั้งค่าเป้าหมายไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 9 วิชา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 60 จากตารางพบว่า ทุกรายวิชามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 60 โดยวิชาการงานอาชีพ ป.5/3 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 88.00 และ วิชาภาษาอังกฤษ ป.5/1 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ร้อยละ 61

ตาราง 3 ตารางผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการการพัฒนาระบบการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL)

ความพึงพอใจ	Mean	S.D.	Level
1. การสร้างแผนงานมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ของครู	4.33	0.48	มากที่สุด
2. การสร้างทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูช่วยพัฒนาวิชาชีพครู	4.60	0.50	มากที่สุด
3. การวิเคราะห์ชิ้นงานนักเรียนมีผลต่อการพัฒนานักเรียน	4.80	0.41	มากที่สุด
4. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพการสอน	4.46	0.51	มากที่สุด
5. การทำงานร่วมกันเพิ่มประสิทธิภาพการสอน	4.73	0.45	มากที่สุด
6. การสร้างนวัตกรรมการสอนเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียน	4.13	0.83	มาก
7. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนสร้างความสนใจให้นักเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด
8. การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	4.80	0.41	มากที่สุด
9. การนำภูมิปัญญาชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการสอนสามารถช่วยเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการของนักเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด
10. การช่วยเหลือกันในทีมส่งผลต่อครูมีความสามารถในการพัฒนา ปรับปรุงการสอนในชั้นเรียน	5.00	0	มากที่สุด
11. การมีจรรยาบรรณวิชาชีพครูสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ นักเรียน	4.73	0.45	มากที่สุด
12. การเยี่ยมชั้นเรียนช่วยครูปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.66	0.48	มากที่สุด
13. การปรับปรุงเครื่องมือในการสอนมีผลต่อการพัฒนาการสอน	4.46	0.51	มากที่สุด
14. การวางแผนปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน	5.00	0	มากที่สุด
15. การประชุมสะท้อนคิดแก้ปัญหา นักเรียนได้ตรงประเด็นปัญหา	5.00	0	มากที่สุด
16. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมจัดการเรียนการสอน	4.40	0.50	มากที่สุด
17. การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานมีผลต่อความมุ่งมั่นในการสอน	4.73	0.45	มากที่สุด
18. การกำกับ ติดตาม และแนะนำช่วยพัฒนาผลงานการสอนของครู	4.13	0.83	มาก
19. การจัดสรรงบประมาณส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	5.00	0	มากที่สุด
20. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน	4.66	0.48	มากที่สุด
รวม	4.63	0.42	มากที่สุด

ผลการประเมินความพึงพอใจของครู พบว่า มีความพึงพอใจต่อการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิถีชีวิต โมเดล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการช่วยเหลือกันในทีมส่งผลต่อครูมีความสามารถในการพัฒนา ปรับปรุงการสอนในชั้นเรียน ด้านการวางแผนปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน ด้านการประชุมสะท้อนคิดแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นปัญหา และด้านการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ด้านการสร้างนวัตกรรมการสอนเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านการจัดสรรงบประมาณส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้วิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) พัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ พบว่า ครูร้อยละ 100 มีค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังสอนสูงกว่าร้อยละคะแนนก่อนสอน กล่าวคือ วิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) สามารถพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและเกิดเป็นวัฒนธรรมความร่วมมือที่ดี สอดคล้องกับ Pewdum (2021) ได้กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ความรู้ นวัตกรรม และเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับค่าเป้าหมายของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ซึ่งโรงเรียนตั้งค่าเป้าหมายไว้ที่คะแนนเฉลี่ยรายวิชาสูงกว่าร้อยละ 60 ผลที่ได้พบว่า ทุกรายวิชามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 60 โดยวิชาการงานอาชีพ ป.5/3 มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 88.00 และ วิชาภาษาอังกฤษ ป.5/1 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ร้อยละ 61 สอดคล้องกับ Phromchana (2018) ศึกษาวิจัย เรื่องการยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้สูงขึ้น

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิถีชีวิต โมเดล พบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าครูมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่นำมาใช้ในการสอนของครูเกิดการพัฒนา ส่งผลให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ดังนั้น วิถีชีวิต โมเดล จึงเป็นรูปแบบที่สามารถพัฒนากระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูได้ เมื่อพิจารณารายด้าน ครูมีความพึงพอใจมากที่สุดในการช่วยเหลือกันในทีม การวางแผนปฏิบัติงาน การประชุมสะท้อนคิดแก้ปัญหา และการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Somboon et al. (2023) วิจัยเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนา TEAK MODEL เป็นกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนปางมะผ้าพิทยาสรรพ์ ผลการวิจัยพบว่า TEAK MODEL เป็นกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน การจัดการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ การดำเนินการตามแผน และการสะท้อนผลการดำเนินงาน ส่งผลให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาในทุกด้าน ในด้านการสร้างนวัตกรรมการสอนและด้านการกำกับติดตาม และแนะนำ ครูมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมให้ครูมีโอกาสพัฒนานวัตกรรม

อย่างเป็นระบบและมีเครื่องมือสนับสนุนที่เหมาะสมให้มากขึ้น และครูให้ความสำคัญกับบทบาทของการนิเทศจากผู้บริหารว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานมีการพัฒนาที่ดี และสอดคล้องกับ Jinafun (2021) วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านครูขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และครูมีความพึงพอใจมากในการนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมาใช้ในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนอื่น ๆ นำวิถีชีวิต โมเดล (WITECHEVIS MODEL) ไปใช้พัฒนาการพัฒนาระบบการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ได้

1.2 ด้านการสร้างนวัตกรรมการสอนสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ในการพัฒนานวัตกรรมการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกัน สำหรับนักเรียนพิเศษเรียนรวมควรพัฒนาขึ้นและใช้แยกจากนักเรียนปกติในชั้นเรียน จะช่วยให้นักเรียนทุกคนมีการเรียนรู้ได้ดี บนความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.3 ด้านการกำกับ ติดตาม และแนะนำช่วยพัฒนาผลงานการสอนของครู ควรเชื่อมโยงการประเมินผลการสอนเข้ากับการประเมินผลการพัฒนางานและการปรับวิทยฐานะของครูอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้วิถีชีวิต โมเดล ทุกระดับชั้นทั้งระบบในโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์ความยั่งยืนของผลการพัฒนาในระยะยาว ในด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2 การศึกษาในต่างโรงเรียนอาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เช่น ความพร้อมของเทคโนโลยี การมีหรือขาดเครือข่ายการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม การวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาการปรับใช้วิถีชีวิต โมเดล ในบริบทที่มีข้อจำกัดดังกล่าว เพื่อให้เข้าใจวิธีการที่สามารถเอาชนะข้อจำกัดเหล่านี้

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

การพัฒนาระบบการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) โดยใช้วิถีชีวิต โมเดล สามารถนำไปปรับใช้เป็น การนิเทศภายในสถานศึกษารูปแบบวิถีชีวิต โมเดล โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

References

- Jinafun, A. (2021). *The Development of Professional Learning Community about Active Learning for School Teachers of Phetchabun School for the Deaf*. Phetchabun School for the Deaf. <https://shorturl.asia/Bxpzl> (in Thai)
- Likert, R. (1987). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley& Son.
- Office of the Education Council. (2024). *Guide for promoting professional learning community processes to develop professional ethics through information technology systems (E-PLC)*. Teachers' Council of Thailand. (in Thai)
- _____. (2024). *Code of professional ethics for teachers*. <https://www.ksp.or.th/laws/> (in Thai)

- Onsamrit, S., Montaisong, T., & Dechsura, N. (2018). Factors associated with the implementation of professional learning communities by school administrators under the Primary Educational Service Area Office 1, Phra Nakhon Si Ayutthaya. *Silpakorn University Journal*, 11(3), 1193-1210. Retrieved from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/155018> (in Thai)
- Pewdum, P. (2021). Professional Learning Community to the Success of the Organization. *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 3(1), 11–18. retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/250580> (in Thai)
- Phromchana, A. (2018). *Research report on improving student quality using the professional learning community model at Wat Mahaputtharam Girls' School in the Royal Patronage*. Office of the Basic Education Commission. https://research.otepec.go.th/files/ฉบับสมบูรณ์_bn733hg3.pdf (in Thai)
- Somboon, K., Markmee, K., & Thewasit, B. (2023). The Research for Development of TEAK MODEL for Driving Process in Professional Learning Community of Pangmaphapittayasan School. *Journal of Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)*, 5(4), 26–44. retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/266103> (in Thai)
- Wongyai, W., & Patphol, M. (2019). *Professional Learning Community : PLC*. Bangkok: Innovative Leaders Center of Curriculum and Learning (LCCL). https://oer.learn.in.th/search_detail/result/160252 (in Thai)

ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาง่ายๆ โดยการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Results of Problem-Solving Skills Development Using the Learning Set on Simple Problem Solving by Blended Learning for Grade 4 Students

Received: April 18, 2025

Revised: May 21, 2025

Accepted: May 30, 2025

เอกพงษ์ โสภณพลศาล^{1*} วชรกร ทองช่วย² และทรงวิทย์ ฤทธิกันท์³
Eakapong Sopolpalasal^{1*} Watcharakorn Thongchuy² and Songwit Rittikun³

¹โรงเรียนวัดควนวิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง 92000

¹ Watkuanwisade School, Trang Primary Educational Service Area Office 1, Thap Thieng, Muang Trang, Trang, 92000

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

^{2,3} Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat, 80280

*Corresponding Author, E-mail: akepd2518@gmail.com

บทคัดย่อ

ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาง่ายๆ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาง่ายๆ โดยการเรียนแบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหานักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ โดยการเรียนแบบผสมผสาน และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการแก้ปัญหาง่ายๆ โดยการเรียนแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดควนวิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คนโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาง่ายๆ โดยการเรียนแบบผสมผสาน 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยเรียนแบบผสมผสาน 3) แบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาง่ายๆ 4) แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหานักเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 8.75 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 43.75) และหลังเรียนเท่ากับ 16.38 (คิดเป็นร้อยละ 81.90) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบค่า t (t-test) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเรียนแบบผสมผสาน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.28) จากผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหามากขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของนักเรียนได้จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ โดยการเรียนแบบผสมผสาน

คำสำคัญ: ชุดการเรียนรู้ การเรียนแบบผสมผสาน และทักษะการแก้ปัญหาง่ายๆ

Abstract

The Results of Problem-Solving Skills Development Using the Learning Set on Simple Problem Solving by Blended Learning for Grade 4 Students. This research is an experimental study with the following objectives: (1) examine the problem-solving skills of Grade 4 students before and after using a learning package on basic problem solving through blended learning, and (2) assess students' satisfaction with the learning package. The sample consisted of 40 Grade 4 students from Watkuanwisade School under the Trang Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2024, selected through cluster random sampling. The research instruments included: 1) a learning package on basic problem solving through blended learning, 2) blended learning lesson plans, 3) a problem-solving skills test, and 4) a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test. The findings revealed that 1) the students' average problem-solving score increased from 8.75 (43.75%) before the learning to 16.38 (81.90%) after the learning. The difference was statistically significant at the .05 level. In addition, 2) students' satisfaction with the learning package was at a high level, with a mean score of 4.28. The results indicate that the use of the blended learning package effectively enhanced students' problem-solving skills and could be further applied to develop other learning competencies.

Keywords : Learning Set, Blended Learning and Problem-Solving Skills

บทนำ

การแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความซับซ้อน นักเรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และหาวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยทักษะกาแก้ปัญหา (Problem solving skill) คือ ทักษะที่ใช้ในการคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking) หมายถึง การคิดของบุคคลในการระบุปัญหา นิยามปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาเดิมซ้ำ ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving skill) นั้นสำคัญต่อทุกช่วงวัยในโลกยุคใหม่นี้เพราะ แต่ก่อนปัญหาหลาย ๆ อย่างรอบตัวเราอยู่ในลักษณะของการที่มีรูปแบบ (Pattern) หรือมีตัวแปรต่าง ๆ ที่เรารู้จักและควบคุมได้ (Controlled Factors) แต่ในโลกปัจจุบันที่มีตัวแปรเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น ซับซ้อนมากขึ้น อันเนื่องจากสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ขนาดตัวแปรอย่างพฤติกรรมตนเองก็ซับซ้อนกว่าเดิม การสอนวิธีการแก้ปัญหายังเป็นระบบจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา เพื่อวางรากฐานให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะนี้ต่อไปในระดับที่สูงขึ้น การสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยายและท่องจำสูตรการแก้ปัญหามักไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการฝึกปฏิบัติจริง และไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้เพียงพอ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้จริง (Charoenwongsak, 2007)

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนออนไลน์เข้าด้วยกัน ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น (Rukbumrung, 2012) นอกจากนี้ ยังช่วยกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจของนักเรียนในการเรียนรู้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Huaysai et al. 2018 พบว่า การคิดเชิงระบบ การคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการสอนด้วยห้องเรียนเสมือนโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และผังกราฟิกแตกต่างกัน เพราะการใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นของจริง ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ร่วมกับสื่อในรูปแบบออนไลน์ที่นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ นอกห้องเรียนได้ช่วยลดเวลาเรียนรู้ในห้องเรียนจนเกิดเป็นองค์ความรู้ได้

การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม (Yodsamerong, 2017) โดยชุดกิจกรรมเป็นสื่อการสอนที่เปลี่ยนมาจากคำว่าชุดการสอน (Instructional Package) ในชุดการเรียนรู้เป็นชุดของสื่อประสม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามเป้าหมายที่กำหนดซึ่งนักเรียนสามารถเลือกเรียนในเรื่องที่ตนเองสนใจ และได้ศึกษาค้นคว้า ทดลองและลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมจริงโดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยเพื่อนคนอื่น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ ได้ด้วยตนเอง และยังเป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบวิชาการ (Tantjarukorn, 2017) องค์ประกอบของชุดกิจกรรม ประกอบด้วย คู่มือแนะนำการใช้ชุดการเรียนการสอน ใบงาน แบบฝึกหัด/แบบฝึก กิจกรรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสไลด์วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ (Prasertsung, 2020) และเป็นวิธีการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่นักการศึกษาให้ความสำคัญและเป็นที่ควรส่งเสริมให้มีขึ้นในตัวผู้เรียน เพราะเมื่อใดที่ผู้เรียนมีใจรักที่จะศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ ก็จะเกิดการศึกษาต่อเนื่องโดยไม่ได้ออก และมีแรงกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นไม่สิ้นสุด ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนตลอดชีวิต อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา (Puangkaew and Banjong, 2017)

จากปีการศึกษาที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในห้องเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดควนวิเศษ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 215 คน มีผลการประเมินเฉลี่ย ร้อยละ 45 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่วางไว้ และจากการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ในรูปแบบการจัดกาเรียนรู้ภายในห้องเรียน ผลการเสนอความคิดเห็น พบว่า นักเรียนเรียนรู้ได้ยากไม่เข้าใจ และขาดความน่าสนใจของใบงานและสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม

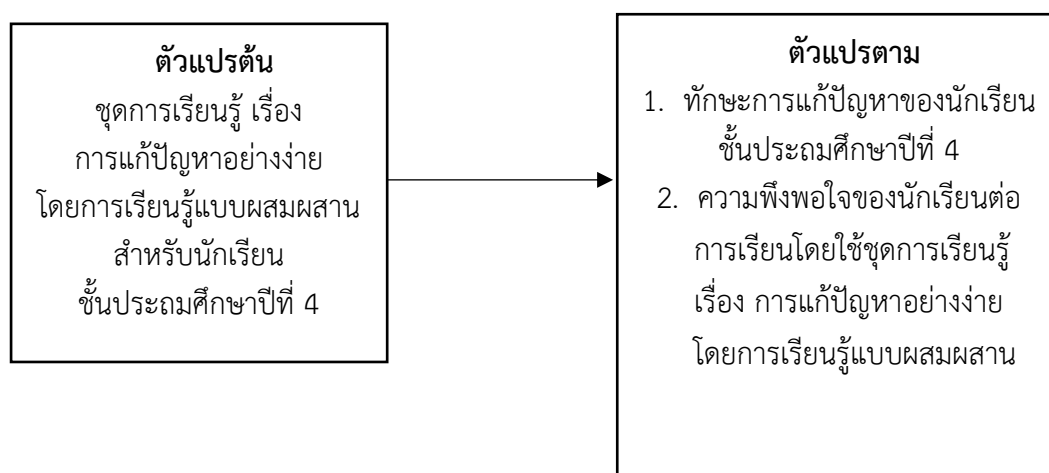
จากความสำคัญของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ และผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหา รวมทั้งข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา จึงนำหลักการการพัฒนาสื่อประเภทชุดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ ในรูปแบบผสมผสาน มาพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องการแก้ปัญหาย่างง่าย โดยการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และการเรียนออนไลน์ ที่ใช้สื่อประกอบในรูปแบบต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านเว็บไซต์ที่จะช่วยสร้างแรงจูงใจและเพิ่มความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการประเมินทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนรู้แบบผสมผสาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนรู้แบบผสมผสาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย)

ประชากร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 221 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดควนพิเศษ อำเภอมืองตรัง จังหวัดตรัง

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดควนพิเศษ อำเภอมืองตรัง จังหวัดตรัง ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มประชากร ออกเป็นกลุ่ม เก่ง ปานกลาง อ่อน และแบ่งตามห้องเรียนของประชากรทั้งหมด และดำเนินการสุ่มแบบกลุ่มตามห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้ ศึกษาและสังเคราะห์ มาตรฐานสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) (Ministry of Education, 2017) วิเคราะห์ผู้เรียน สืบหาข้อมูลพื้นฐาน เช่น อายุ ระดับการศึกษา ภูมิหลังทางวัฒนธรรม ประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็น วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม พิจารณาความสนใจและแรงจูงใจของผู้เรียน ออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามลำดับ

ความยากง่ายสร้างแผนผังความคิดเพื่อเชื่อมโยงเนื้อหา ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การทดลอง การนำเสนอกำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกิจกรรม พัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ สร้างสื่อที่หลากหลาย เช่น คลิปวิดีโอ แบบฝึกหัดแบบออนไลน์ ออกแบบใบงานและแบบฝึกหัดจัดเตรียม อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมปฏิบัติ พัฒนาสื่อดิจิทัลที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสร้างชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนแบบผสมผสาน จำนวน 8 ชั่วโมง ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ชุดการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างคู่มือการใช้งาน เขียนคำแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับผู้สอน จัดทำแผนการสอนโดยละเอียด โดยอธิบายวิธีการใช้สื่อและอุปกรณ์แต่ละชิ้น ระบุข้อควรระวังและคำแนะนำเพิ่มเติม จากนั้นนำชุดกิจกรรม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล ด้านการสอนและด้านเนื้อหาประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมและ ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย วิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยี เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คุณภาพผู้เรียน เมื่อจบช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้

2) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยี โรงเรียนวัดควนวิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวัดและประเมิน

3) ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากคู่มือครูรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

4) ศึกษาเทคนิคการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย เกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน

5) ศึกษาคำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด แล้วสร้างแผน การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน

6) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 แผน รวม 8 ชั่วโมง (ไม่นับรวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ซึ่งมีประกอบด้วยนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การใช้เหตุผลเชิงตรรกะในการแก้ปัญหา จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การแสดงขั้นตอนการแก้ปัญหาโดยใช้ข้อความ จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การแสดงขั้นตอนการแก้ปัญหาโดยใช้รหัสจำลอง จำนวน 3 ชั่วโมง

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดควนวิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำนวน 40 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหา เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ (20 คะแนน) วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับร่างไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.23–0.78 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง 0.28–0.67 และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.92 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์นำมาจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริง (Ritcharoon, 2014)

2.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 10 ข้อ โดย ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย บทความและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความพึงพอใจ และวิธีการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ เพื่อรวบรวมความรู้แนวคิดทฤษฎี มากำหนดขอบเขตการศึกษาที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบวัดความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (Ritcharoon, 2014) ซึ่งมี 5 ระดับ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

3.2 ทำการทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ ทำการทดสอบแบบ Offline โดยกำหนดเวลา 30 นาที นำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.3 ดำเนินการทดลองชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 3 ชุดกิจกรรม รวมใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 16 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3.4 จัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยเก็บคะแนนระหว่างเรียนทุกครั้ง เพื่อวัดการเรียนรู้เรื่องการแก้ปัญหาย่างง่าย วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ชั่วโมงที่ 1-2 การจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ผ่าน บทเรียนออนไลน์ในการทำกิจกรรมการตอบคำถามร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยละความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาของสถานการณ์

3.4.2 ชั่วโมงที่ 3 การจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออฟไลน์ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติตามการวางแผนของการแก้ปัญหานักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบกิจกรรมในข้อ 1

3.4.3 ชั่วโมงที่ 4- 8 การจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้นักเรียนได้อภิปรายการแก้ปัญหและสรุปการเรียนรู้ในชุดกิจกรรม

3.4.4. นักเรียนร่วมกันสะท้อนบทเรียนในกระดานระดมความคิดในบทเรียนออนไลน์ หลังจากเรียนครบทุกกิจกรรมแล้ว

3.4.5 ทำการทดสอบทักษะการแก้ปัญหา หลังเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จำนวน 4 ด้าน หลังจากทดลองครบทุกกิจกรรมแล้วนำคะแนน ของนักเรียนที่ได้จากการทำใบกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาวิเคราะห์หา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบที (t-test)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายระดับความพึงพอใจ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย

- ค่าเฉลี่ย
- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- สถิติทดสอบค่าที (t-test)

ภาพ 2 ตัวอย่างชุดการเรียนรู้

ภาพ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์

ภาพ 4 กิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์

ผลการวิจัย

จากการนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการแก้ปัญหา ก่อนและหลังเรียน

คะแนนเต็ม	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p
ก่อนเรียน 20	40	8.75	3.21		
หลังเรียน 20	40	16.38	4.16	10.23	.000

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนจำนวน 40 คน ก่อนเรียนเท่ากับ 8.75 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 43.75) และหลังเรียนเท่ากับ 16.38 (คิดเป็นร้อยละ 81.90) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ($t=10.23$, $p=.000$)

แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนรู้แบบผสมผสาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	4.25	0.62	มาก
ด้านการนำเสนอผ่านเว็บไซต์	4.15	0.68	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.39	0.55	มาก
ด้านประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา	4.30	0.65	มาก
รวม	4.28	0.58	มาก

จากตาราง 2 พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบ ผสมผสานในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) รองลงมาคือด้านประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา (ค่าเฉลี่ย 4.30) ด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.25) และด้านการนำเสนอผ่านเว็บไซต์(ค่าเฉลี่ย 4.15) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนแบบผสมผสาน มีผลการวิจัย ดังนี้ 1) ชุดการเรียนรู้ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการเรียนรู้อย่างผสมผสาน เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับความรู้และทักษะจากการลงมือปฏิบัติ ทั้งในรูปแบบการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนออนไลน์เข้าด้วยกัน ส่งผลให้จากการประเมินทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนแบบผสมผสาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Kham Sri et al. (2023) เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนกับหลังเรียน ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยชุดการเรียนรู้ โดยการเรียนแบบผสมผสาน นั้นส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน เนื่องจาก ชุดการเรียนรู้ได้ออกแบบให้มีเนื้อหา กิจกรรมและสื่อประสม ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งยังบูรณาการวิธีการสอนแบบผสมผสาน ทำให้นักเรียนไม่เพียงแต่ได้รับความรู้เท่านั้น แต่ยังได้ฝึกปฏิบัติ เสมือนอยู่ในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ แบบสร้างเสริมค่านิยม ผลจากกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาบางประการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรม การควบคุม พฤติกรรมนักเรียน เป็นต้น 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยในการเรียนแบบผสมผสาน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.28) นักเรียนมีความพึงพอใจ ด้านการจัดการเรียนรู้แบบ ผสมผสานในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) รองลงมาคือด้านประโยชน์ต่อการพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหา (ค่าเฉลี่ย 4.30) ด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.25) และด้านการนำเสนอ ผ่านเว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 4.15) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sri-iam (2024) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($M = 4.49$, $S. D. = 0.52$) โดยจะพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ โดยการเรียนแบบผสมผสาน มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ในระดับเฉลี่ยมาก จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยการเรียนแบบผสมผสาน มีผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ตามองค์ประกอบทักษะการแก้ปัญหา ได้แก่ การคิดของบุคคลในการระบุปัญหา นิยามปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือก ในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหา และนักเรียน สามารถนำทักษะการแก้ปัญหาไปใช้ชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนต้องศึกษา และทำความเข้าใจในโครงสร้างและเนื้อหาในชุดการเรียนรู้ อย่างละเอียดและเตรียมความพร้อม ด้านสื่อ อุปกรณ์ รวมถึงมีการทดลองใช้สื่อก่อน เพื่อให้เกิดความมั่นใจ และความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครูเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในเวลาที่จำกัด

1.2 ครูต้องมีการปฐมนิเทศชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน และในการปฏิบัติกิจกรรมควรมีการยืดหยุ่นเรื่องเวลา ครูควรชี้แนะการนำความรู้ มาเชื่อมโยงกัน ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็วขึ้น ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ครูควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และต้องคอยดูแล การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิดเสริมแรง ด้วยการยกย่องชมเชย ให้กำลังใจ และให้ความสนใจ นักเรียนทุกคน ให้คำแนะนำ คอยตอบปัญหาข้อสงสัย และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะ การคิดสร้างสรรค์

2.2 ควรศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานกับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2.3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้ชุดกิจกรรมกับการใช้สื่อ การสอนประเภทอื่น

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นการจัดกิจกรรม ในรูปแบบที่ผู้สามารถเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนส่งผลนักเรียนเกิดทักษะกระบวนการ ในการสืบค้นข้อมูลและทักษะในการค้นหาข้อมูล รวมทั้งจากการทดลองการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ร่วมกับการ เรียนรู้แบบผสมผสาน มีกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะแบบฝึกหัดในรูปแบบเกม การศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในลักษณะต่าง ๆ ส่งผลให้เมื่อนักเรียนได้ฝึกฝนจากแบบฝึกหัดจากสมำเสมอ นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการจัดกระบวนการกลุ่มภายในชั้นเรียน นักเรียนได้ฝึกฝน การทำงานร่วมกัน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และหาวิธีการแก้ปัญหาย่างมีระบบ นำไปสู่ผลการประเมินทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียนมีผลการประเมินที่ดีขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมทักษะ ของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้

References

- Charoenwongsak, K. (2007, November 26). *Problem-solving skills: Essential matters for Thai children*. kriengsak.com. <https://www.kriengsak.com/node/1006> (in Thai)
- Huaysai, T., Klangraphan, M., & Palajit, S. (2018). The development of a virtual classroom using blended learning combined with the 7-step learning cycle and graphic organizers affecting systems thinking, creative thinking, and learning achievement on the topic of computer-based work creation for Grade 6 students. *Journal of Curriculum and Instruction, Sakon Nakhon Rajabhat University*, 10(29), 45–53. retrieved from <https://jci.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=9> (in Thai)
- Khamsri, R., Pariput, P., & Tongchalem, K. (2023). The Development of Blended Learning Activity Package to Promote Mathematical Literacy for Grade 7 Students. *Education Journal Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University*, 6(1), 139–152. retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edunsrujo/article/view/258971> (in Thai)
- Ministry of Education. (2017). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) and Learning Standards and Indicators (Revised Edition B.E. 2560 / A.D. 2017)*. Ministry of Education. <http://academic.obec.go.th/web/news/view/75> (in Thai)
- Prasertsung, P. (2020). Development of learning model to promote creative problem solving thinking of students under the Office of the Basic Education Commission in the Northeastern region using STEM education activities. *Journal of Education, Mahasarakham University*, 14(3), 83-93. (in Thai)
- Puangkaew, D., & Banjong, W. (2017). Development of Science Learning Package for the Learning Unit of Cells for Mattayomsuksa 1 Students. *Eau Heritage Journal Social Science and Humanities*, 7(2), 358-367. retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/view/89575> (in Thai)
- Ritcharoon, P. (2014). *Principles of educational measurement and evaluation* (9th ed.). Bangkok: House of Kermist. (in Thai)
- Rukbumrung, T. (2012). Blended learning: Integrated learning approach. *Journal of Education Rajabhat Mahasarakham University*, 9(1), 31–40. (in Thai)
- Sri-iam, S. (2024). Development Of A Blended Learning Activity Set In Conjunction With Active Learning On Word Types For Grade 6 Students In Pathum Thani Province. *Valaya Alongkorn Review Journal*, 14(2), 27–41. retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/271166> (in Thai)
- Tantijarukorn, S. (2017). *The development of a set of learning activities on basic science process skills about life and the environment for Prathomsuksa 6 students* (master's thesis). Pathumthani: Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (in Thai)
- Yodsamerong, P. (2017). *The effects of using a learning activity package on the human and animal body systems using knowledge construction approach for Matthayomsuksa 2 students* (master's thesis). Buriram: Buriram Rajabhat University. (in Thai)

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โซ่ออาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์

The Development of Analytical Thinking Skills and Science Learning Achievement in the Topic of Food Chains for Grade 5 Students Using Science Games

Received: April 24, 2025

Revised: June 19, 2025

Accepted: June 19, 2025

ณัฐนรี ทองประดับ^{1*} ธวัชชัย คงนุ้ม² และเสนวี ฤกษ์มงคล³

Natnaree Thongpradub^{1*} Thawatchai Kongnoom² and Senawee Roekmongkol³

¹โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

¹Rajaprajanugroh 8 school, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4, Nakhon Si Thammarat, 80160

^{2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

^{2,3} Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat, 80280

*Corresponding Author, E-mail: nooyuinatnaree@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องโซ่ออาหาร ก่อนเรียนและหลังเรียนใช้เกมวิทยาศาสตร์ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 28 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เกมวิทยาศาสตร์ (เกมการ์ดโซ่ออาหาร) 2) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โซ่ออาหาร 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โซ่ออาหาร 4) แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่องโซ่ออาหาร 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โซ่ออาหาร ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.36 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.73, SD=0.45)

คำสำคัญ: ทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกมวิทยาศาสตร์ และโซ่ออาหาร

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the analytical thinking skills of grade 5 students after learning through science games with the average score criterion of 75%. 2) to compare science learning achievements of grade 5 students on the topic of food chains before and after learning through science games and 3) to study the satisfaction of grade 5 students with the learning model using science games. The sample group consists of grade 5 students from class 5/1 Rajaprajanugroh 8 School, academic year 2024, with a total of 28 students, obtained by purposive sampling method. The research Instruments include a science game (food chain card game), lesson plans for teaching science in Grade 5 on the topic of the food chain, an achievement test on the food chain, an analytical thinking test on the food chain, and student satisfaction questionnaire regarding the learning management approach using the science game. The statistics used for data analysis include the standard deviation and the mean.

The research results were found that: 1) Students' analytical thinking scores after learning through the science game showed an average score of 84.60%, which is higher than the average score criterion of 75%. 2) Students' science learning achievement of grade 5 students on the topic of the food chain before and after using the science game showed that the average pre-learning score was 3.89 (SD = 1.26), while the average post-learning score increased to 8.36 (SD = 1.25). 3) Students' satisfaction with the learning management approach using the science game revealed that students had the highest level of satisfaction. ($\bar{X}$ =4.73, SD=0.45)

Keywords : Analytical Thinking Skills, Learning Achievement, Science Games and Food Chain

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ ใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสามารถค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศ ประยุกต์ใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณและความรู้ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (Ministry of Education, 2017, p.30) ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องอาศัยกระบวนการที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ การคิดที่มีความซับซ้อนอย่างลึกซึ้งละเอียดถี่ถ้วนในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นข้อมูล เรื่องราวหรือสถานการณ์ ประกอบด้วยความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบ ออกเป็นส่วนย่อย นำไปสู่ข้อสรุปหรือการตัดสินใจที่ถูกต้องเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ การคาดการณ์ ทำนายคำตอบล่วงหน้า นำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ หรือเกิดเป็นความรู้ใหม่ (Sanorjit, 2017: 13) ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และการดำเนินชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับวัชรรา เล่าเรียนดี ที่ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะการคิดในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าทักษะที่สำคัญที่สุด เพื่อจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุขในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน (Nakphong, 2019, p.3) การคิดวิเคราะห์เป็นอีกประเภทหนึ่งของการคิดที่เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิต บุคคลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะมีความสามารถในด้านอื่นๆ เหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ ทั้งทางด้านสติปัญญาและการดำเนินชีวิต (Sopa et al., 2018, p.121)

จากการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ ในปีการศึกษา 2566 พบว่านักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนมีความคิดเห็นว่าวิชา วิทยาศาสตร์ เป็นวิชาที่เน้นองค์ความรู้จากการจดจำ เป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างยาก ประกอบกับจากการสังเกต กิจกรรมช่วงพักกลางวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความชอบในการเล่นเกมนาน ๆ เช่น เกมการ์ดพลัง เกมอุโน เป็นต้น และการทดสอบระดับชาติ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ และจากค่าสถิติแยกตามสาระการเรียนรู้ พบว่าสาระที่ 1 วิทยาศาสตร์กายภาพนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ จากการวิเคราะห์ พบว่ามีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียน ความพร้อมของตัวผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานที่ไม่เท่ากัน และขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จึงผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ของหลักสูตร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะเกมจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ฝึกให้นักเรียนได้คิด สังเกต ลงมือปฏิบัติเพื่อพิสูจน์และหาคำตอบสิ่งที่สงสัยได้ เพราะขณะที่เล่นเกม ผู้เล่นจะต้องมีการคิด การนำความรู้ที่เคยเรียนมา ประสบการณ์จนถึงการลองผิดลองถูกเพื่อให้ผ่านอุปสรรคในเกมไปได้ และทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและสนใจในการเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับ Phettaweepondech et al (2007, as cited in Sonkuakul and Nuansri, 2022, p. 61) ที่กล่าวว่าวิธีสอนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนใช้เกมเป็นเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความสนุกสนาน สนใจในการเรียนและเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้ พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีโอกาสดแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในห้องและประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (Detaran et al., 2025, p328) นอกจากนี้แล้วการที่ให้เล่นเกมเป็นกลุ่ม ยังจะเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และทักษะต่อกันระหว่างนักเรียนในกลุ่มเดียวกันอีกด้วย เกมสามารถใช้ในการฝึกทักษะ การแก้ปัญหา การถ่ายโยงการเรียนรู้และพัฒนาทางด้านสติปัญญาอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการใช้เกม ประกอบการเรียนการสอนมีจุดเด่นหลายประการ เพราะเป็นวิธีที่เลียนแบบสภาพเหตุการณ์จริง เปิดโอกาส ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและในขณะร่วมกิจกรรมเด็กจะเกิดความสุขสนุกสนาน ตื่นเต้น กระตือรือร้น ไม่รู้สึกว่าการบังคับเรียน แต่ในช่วงของการดำเนินการเล่นเกมนี้ ครูต้องมีการกระตุ้น เร่งเร้าการเล่นตลอดเวลา เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนถึงการแนะนำการเล่นให้อยู่บนกติกา การตัดสินใจ ขัดแย้งและการสรุป นอกจากการใช้เกมจะสามารถนำมาช่วยในการเรียนการสอนในส่วนเนื้อหาแล้ว

ยังสามารถใช้เชื่อมโยงการเล่นเกมให้เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้นักเรียนคิดเชื่อมโยงความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตนเองได้อย่างชัดเจน สามารถเข้าใจได้ง่าย เกิดการเรียนรู้ได้ดี (Sopa et al., 2018, p.116)

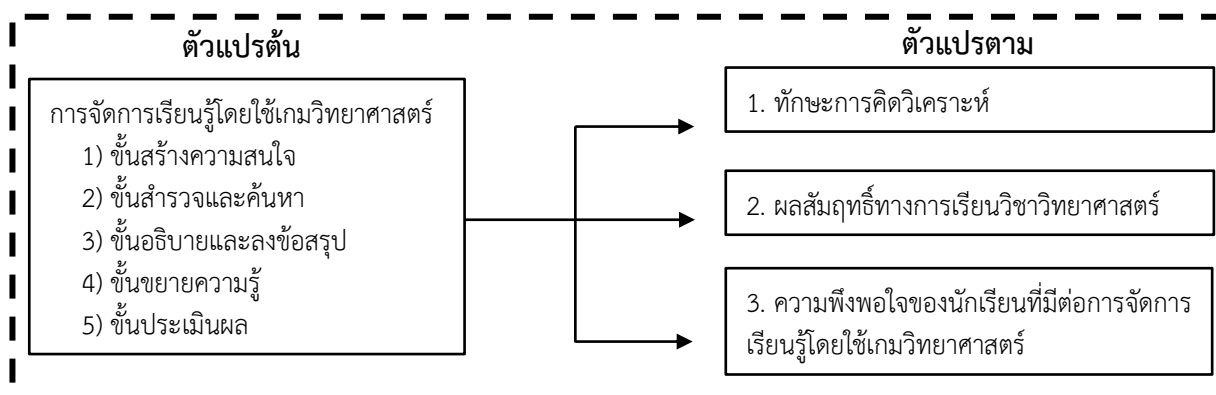
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยนำรูปแบบการสอนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โส่อาหาร เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โส่อาหาร ก่อนเรียนและหลังเรียนใช้เกมวิทยาศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โส่อาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๘ อำเภอนครหลวง จังหวัดนครราชสีมาที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 95 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 **ตัวแปรต้น** ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์

2.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 **เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง** ประกอบด้วย

3.1.1 เกมวิทยาศาสตร์ (เกมการ์ดโซ่อาหาร)

3.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โซ่อาหาร จำนวน 2 แผน

3.2 **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ประกอบด้วย

3.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องโซ่อาหาร เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน

3.2.2 แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โซ่อาหาร เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด 4 หมายถึง พึงพอใจมาก 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย และ 1 หมายถึง ไม่พึงพอใจโดยพิจารณาความพึงพอใจของนักเรียนใน 3 ด้านคือ (1) บรรยากาศการเรียนรู้ (2) การจัดการเรียนรู้ และ (3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการทดลอง

4.1.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกมวิทยาศาสตร์ (การ์ดโซ่อาหาร) แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โซ่อาหาร แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โซ่อาหารและแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์

4.1.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอธิบายวิธีการจัดการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมแก่นักเรียนกลุ่มทดลอง

4.1.3 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โซ่อาหาร

4.2 **ขั้นทดลอง** โดยผู้วิจัยสอนนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยใช้เวลาทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 รวม 4 ชั่วโมง

4.3 ขั้นหลังการทดลอง

4.3.1 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โขอาหาร

4.3.2 ประเมินผลทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โขอาหาร

4.3.3 นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม วิทยาศาสตร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้ เกมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ถ้าคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์ คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 75 ไม่ผ่านเกณฑ์

5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนรายบุคคล และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนทั้งกลุ่ม

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลระดับ ความพึงพอใจของ (Best, 1997) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง โขอาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้ เกม วิทยาศาสตร์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75

ผลการประเมินทักษะ การคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ร้อยละ	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ผลการ ประเมิน
หลังเรียน	10	8.46	84.60	1.21	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โขอาหาร พบว่าหลังเรียนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.60 (SD. = 1.21) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องโซ่อาหาร ก่อนเรียนและหลังเรียนใช้เกมวิทยาศาสตร์ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องโซ่อาหาร ก่อนเรียนและหลังเรียนใช้เกมวิทยาศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องโซ่อาหาร	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
ก่อนเรียน	10	3.89	1.26
หลังเรียน	10	8.46	1.25

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องโซ่อาหาร ก่อนเรียนและหลังเรียนใช้เกมวิทยาศาสตร์ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.36 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและทำการแปลผลระดับความพึงพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์	($\bar{X}$)	(SD)	ระดับ
1. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้			
1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์น่าสนใจ ทำให้นักเรียน อยากเข้าร่วมกิจกรรม	4.82	0.39	มากที่สุด
1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้บรรยากาศใน การเรียนรู้สนุกสนานเป็นกันเองระหว่างเพื่อนในห้องเรียน	4.86	0.35	มากที่สุด
1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีอิสระ ในการเรียนรู้	4.59	0.59	มากที่สุด
1.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนรู้เรียนรู้ อย่างมีความสุข	4.86	0.35	มากที่สุด
1.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียน กล้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้/แสดงความคิดเห็นกับเพื่อน	4.77	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.78	0.42	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้			
2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์มีกิจกรรมการเรียน การสอนที่ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม	4.73	0.46	มากที่สุด
2.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนกล้าคิด กล้าตอบคำถามและกล้าแสดงความคิดเห็น	4.82	0.39	มากที่สุด

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์	($\bar{X}$)	(SD)	ระดับ
2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	4.73	0.46	มากที่สุด
2.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองไม่ถนัดไปพร้อมกับการเรียนเนื้อหาสาระ	4.68	0.57	มากที่สุด
2.5 นักเรียนต้องการให้ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์อีกในเนื้อหาสาระอื่นๆ	4.86	0.35	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.76	0.45	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้			
3.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.59	0.50	มากที่สุด
3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน	4.77	0.43	มากที่สุด
3.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น	4.59	0.50	มากที่สุด
3.4 นักเรียนมีความรู้สึว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนทำงานได้อย่างมีระบบและรอบคอบ	4.55	0.60	มากที่สุด
3.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องโภชนาการมากยิ่งขึ้น	4.77	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.65	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.73	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD=0.45$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.78$, $SD=0.42$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.76$, $SD=0.45$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$, $SD=0.49$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โขอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มีประเด็นค้นพบที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ซึ่งสอดคล้องกับ Sopa et al. (2018, p.113) ได้ศึกษาการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และเกมเรื่องระบบต่างๆ ในร่างกายมนุษย์และสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนที่ใช้การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และเกมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ Techathanakiat (2018) ได้ศึกษาการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้บทเรียนประกอบเกม วิชาชีววิทยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้บทเรียนประกอบเกม มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 31.81

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โขอาหาร ก่อนเรียนและหลังเรียนใช้เกมวิทยาศาสตร์ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.36 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีการกระจายตัวจากค่าเฉลี่ยในระดับค่อนข้างมาก สะท้อนถึงความแตกต่างของกลุ่มผู้เรียนระหว่างกลุ่มอ่อน ปานกลางและกลุ่มเก่ง ซึ่งสอดคล้องกับ Sopa et al. (2018, p.113) ได้ศึกษาการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และเกมเรื่อง ระบบต่างๆ ในร่างกายมนุษย์และสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และเกมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ Namchanthuek. (2024, p.176–188) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของเกมวิทยาศาสตร์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หน่วยของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนถนนอมศิษย์วิทยา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD=0.45$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.78$, $SD=0.42$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.76$, $SD=0.45$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$, $SD=0.49$) ตามลำดับ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านการเล่นตามเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ไม่น่าเบื่อ ได้มีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม มีการวางแผนในการทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยมีครูให้คำแนะนำและข้อสงสัยในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ Sopa et al. (2018, p.121) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นและเกม เรื่อง ระบบต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์และสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมโดยใช้เกม ผู้สอนจะต้องคอยดูแลระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้คำ แนะนำแก่ผู้เรียนบางกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาความรู้ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับเกม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น

1.2 ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรศึกษาเอกสารขั้นตอนการสอนที่เตรียมไว้อย่างดี เพื่อจะได้ อธิบายแนะนำรายละเอียดให้นักเรียนเข้าใจ ก่อนที่ทำการสอนผู้สอนจะต้องมีการตั้งกฎ กติกา และเน้นย้ำ การปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน ให้เข้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจกับการเล่นเกมเป็นอย่างมาก ควรทำการวิจัย เกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ที่มีต่อจิตวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

2.2 ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ในตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคงทน ในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่หรือข้อค้นพบใหม่

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โภชนาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูลที่ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนุกสนาน โดยเฉพาะการใช้เกมที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และได้คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในธรรมชาติผ่านโภชนาการ การเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การกระตุ้นการเรียนรู้ร่วมกัน การเสริมสร้างความสนใจในวิทยาศาสตร์ ซึ่งการใช้เกมวิทยาศาสตร์ในห้องเรียนไม่เพียงแต่ช่วยให้ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนพัฒนาไปพร้อมกับ ความสนุกสนาน แต่ยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Best, J.W. (1997). *Research in Education*. Boston MA: Allyn and Bacon.
- Detaran, L. ,Boonrat, A. & Boonprakarn, K. (2025). Development of academic achievement in science subjects by organizing 5E inquiry-based learning together with the use of science games. Grade 4 students. *Journal of MCU Ubon Review*, 10(1), 325-336. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/285650> (in Thai)
- Ministry of Education. (2017). *Learning standards and indicators for mathematics, science, and geography in social studies, religion, and culture (Revised edition B.E. 2560)*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. (in Thai)
- Nakphong, P. (2019). *The Development of Analytical Thinking Skill of Seventh Grade Students by Using Problem Based Learning and Stad Technique* (Master's thesis). Faculty of Education; Graduate School, Silpakorn University.
<http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2661/1/58253303.pdf> (in Thai)
- Namchanthuek, R & Dathong, W. (2024). *Effective of Scientific Game for Evaluating of Learning Achievement in Title Living Organisms Unit of 1th year Students at Thanomsitwitthaya School*. Faculty of Education, Mahasarakham University, 16(1), 176–188. Retrieved from <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JOEMSU/article/view/1795> (in Thai)
- Sanorjit, S (2017). *A Development of Techniques for Assessing Student's Analytical Thinking in Science using Construct Mapping and Rasch Measurement* (Doctoral dissertation). Phitsanulok: Pibulsongkram Rajabhat University.
<http://etheses.psu.ac.th/lib-irpsru/th/node/426> (in Thai)
- Sopa, P., Pansuppawat, A., & Pansuppawat, T. (2018). The Development of Critical Thinking through Inquiry Cycles (5Es) and Games Entitled “Human and Animal Body Systems” in Science Learning Strand for Mathayomsuksa 2. *Academic Journal of Curriculum and Instruction Sakon Nakhon Rajabhat University*, 10(2 8) , 113-123. Retrieved from <https://jci.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=64> (in Thai)
- Sonkuakul, C., & Nuansri, M. (2022). The Development of Basic Scientific Process Skills of Grade 4 Students on the Solar System through Inquiry-Based Learning together with the Use of the Games. *Journal of Modern Learning Development*, 7(7), 59-73. retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/256538> (in Thai)
- Techathanakiat, P. (2018). *Development of Analytical Thinking Using Biology Game-Based Lessons for Grade 11 Students* (master's Thesis) Faculty of Education; Dhurakij Pundit University. (in Thai)

“ท้องถิ่นพัฒนาอย่างยั่งยืน
ด้วยครูดีและมีคุณภาพ”

ที่อยู่วารสาร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
เลขที่ 1 หมู่ 4 ตำบลท่าจิว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30280
Tel: 075-845-510 ต่อ 3702, Fax: 075-392-239
E-mail: journals_edu@nstru.ac.th
พิมพ์ที่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา